

At: Gadeirydd ac Aelodau'r Pwyllgor
Craffu Partneriaethau

Dyddiad: 1 Tachwedd 2019

Rhif Union: 01824 712554

ebost: democrataidd@sirddinbych.gov.uk

Annwyl Gynghorydd

Fe'ch gwahoddir i fynychu cyfarfod y **PWYLLGOR CRAFFU PARTNERIAETHAU, DYDD IAU, 7 TACHWEDD 2019** am **10.00 am** yn **YSTAFELL BWLLGOR 1A, NEUADD Y SIR, RUTHUN.**

Yn gywir iawn

G Williams

Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd

**CYNHELIR SESIWN BRIFFIO AR GYFER YR HOLL AELODAU ETHOLEDIG AM
9.15 A.M. YN UNION O FLAEN Y CYFARFOD**

AGENDA

**RHAN 1 – GWAHODDIR Y WASG A'R CYHOEDD I FOD YN BRESENNOL YN Y
RHAN HON O'R CYFARFOD**

1 YMDDIHEURIADAU

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

Yr Aelodau i ddatgan unrhyw gysylltiad personol neu gysylltiad sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fater a nodwyd i'w ystyried yn y cyfarfod hwn.

3 MATERION BRYD FEL Y'U CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Hysbysiad o eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel materion brys yn unol ag Adran 100B(4) Deddf Llywodraeth Leol 1972.

4 COFNODION Y CYFARFOD DIWETHAF (Tudalennau 5 - 14)

Derbyn cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Archwilio Partneriaethau a gynhaliwyd ar 16 Medi 2019 (copi ynghlwm).

5 AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU (Tudalennau 15 - 24)

Ystyried dogfen ymgynghori gyhoeddus (copi ynghlwm) i roi cyfle i'r Pwyllgor gyfrannu syniadau tuag at ddatblygiad Strategaeth Amgylcheddol Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru.

10.05 a.m. – 10.45 a.m.

6 CYLLIDEBAU CEFNOGAETH AR GYFER POBL AG ANGHENION CYMORTH A GOFAL CYMWYS (Tudalennau 25 - 30)

Ystyried adroddiad gan yr Uwch Reolwr, Gwasanaethau Cymorth Cymunedol (copi ynghlwm) yn rhoi gwybodaeth am y cynnydd a wnaed o ran datblygu, hyrwyddo a lledaenu cyllidebau cymorth i bobl sy'n gymwys i'w derbyn.

10.45 a.m. – 11.30 a.m.

~~~~~ **EGWYL 11.30 a.m. – 11.45 a.m.** ~~~~~

7 UN LLWYBR MYNEDIAD AT DAI (SARTH) (Tudalennau 31 - 86)

Ystyried adroddiad ar y cyd gan y Swyddog Arweiniol, Tai Cymunedol, a'r Prif Weithredwr, Cymdeithas Tai Clwyd Alyn (copi ynghlwm) ar effeithiolrwydd y bartneriaeth newydd o ran helpu pobl i gael llety o fewn amser resymol.

11.45 a.m. – 12.30 p.m.

8 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL (Tudalennau 87 - 110)

Ystyried adroddiad gan y Cydlynnydd Craffu (copi ynghlwm) yn gofyn am adolygiad o raglen gwaith i'r dyfodol y pwyllgor ac yn diweddarau aelodau ar faterion perthnasol.

12.30 p.m. – 12.40 p.m.

9 ADBORTH GAN GYNRYCHIOLWYR PWYLLGORAU

Derbyn unrhyw ddiweddariadau gan gynrychiolwyr y Pwyllgor ar Fyrddau a Grwpiau amrywiol y Cyngor.

12.40 p.m. – 12.45 p.m.

AELODAETH

Y Cynghorwyr

Y Cynghorydd Jeanette Chamberlain-Jones (Cadeirydd)

Joan Butterfield
Gareth Davies
Hugh Irving
Pat Jones
Christine Marston

Y Cynghorydd Emrys Wynne (Is-Gadeirydd)

Melvyn Mile
Peter Scott
Rhys Thomas
David Williams

COPIAU I'R:

Holl Gynghorwyr er gwybodaeth
Y Wasg a'r Llyfrgelloedd
Cynghorau Tref a Chymuned

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

PWYLLGOR CRAFFU PARTNERIAETHAU

Cofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor Craffu Partneriaethau a gynhaliwyd yn SIAMBR Y CYNGOR, TY RUSSELL, FFORDD CHURTON, Y RHYL, Dydd Llun, 16 Medi 2019 am 10.00 am.

YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr Joan Butterfield, Jeanette Chamberlain-Jones (Cadeirydd), Gareth Davies, Hugh Irving, Pat Jones, Christine Marston a/ac Peter Scott

HEFYD YN BRESENNOL

Cyfarwyddwr Corfforaethol – Cymunedau (NS), Rheolwr Partneriaeth Diogelwch Cymunedol (DT), Rheolwr Tîm Cynllunio Strategol (NK), Pennaeth Gwasanaethau Cymorth Cymunedol (PG), Rheolwr Gwasanaeth – Gwasanaethau Arbenigol (AP), Pennaeth Addysg a Gwasanaethau Plant (KIE), Cydlynnydd Craffu (RE) a Gweinyddwr Pwyllgorau (SLW)

Hefyd yn y cyfarfod:

Y Cyngorydd Bobby Feeley, y Cyngorydd Tony Thomas a'r Cyngorydd Mark Young (Aelod Arweiniol Cynllunio, Gwarchod y Cyhoedd a Chymunedau Mwy Diogel)

Hefyd yn bresennol ar ran BIPBC:

Bethan Jones – Cyfarwyddwr Rhanbarth Canolog

Sue Wynne – Rheolwr Gwasanaethau Clinigol, Rhanbarth Canolog

Sara Hammond-Rowley – Pennaeth Seicoleg Plant a Therapiau Seicolegol

Arsylwyr:

Y Cyngor. Rachel Flynn a Tony Thomas

1 YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb oddi wrth y Cyngorwr(wyr) Melvyn Mile, Rhys Thomas, David Williams a/ac Emrys Wynne

2 DATGAN CYSYLLTIAD

Roedd y Cyngorydd Gareth Lloyd Davies yn datgan cysylltiad personol yn Eitem 7 (Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed a Gwasanaethau Niwroddatblygiad) gan ei fod yn gweithio i BIPBC.

Roedd y Cyngorydd Rachel Flynn (arsylwr) yn datgan cysylltiad personol yn Eitem 7 (Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed a Gwasanaethau Niwroddatblygiad) gan fod ei mab wedi'i atgyfeirio ar gyfer niwroddatblygiad gan CAMHS.

3 MATERION BRYN FEL Y'U CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Ni chodwyd unrhyw faterion brys.

4 COFNODION Y CYFARFOD DIWETHAF

Cafodd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Craffu Partneriaethau a gynhaliwyd ar 11 Gorffennaf 2019 eu cyflwyno.

Materion yn Codi -

Tudalen 9 – gofynnodd y Cadeirydd am ddiweddariad ar y cynllun peilot tai. Cadarnhaodd y Cydlynnydd Craffu ei fod ar gyfer pobl ag anghenion cymhleth a byddai diweddariad yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Craffu ganol-2020, fel rhan o Strategaeth Digartrefedd ac adroddiad Cynllun Gweithredu 2017-2021.

Tudalen 13 – Cadarnhaodd y Cydlynnydd Craffu bod holl wylanod wedi eu diogelu a bod Cynllun Rheoli wedi'i gyflwyno i'r Pwyllgor Craffu Cymunedau ym mis Gorffennaf 2019 gyda nifer o gamau gweithredu.

***PENDERFYNWYD** yn amodol ar yr uchod i dderbyn a chadarnhau cofnodion y Pwyllgor Craffu Partneriaethau a gynhaliwyd ar 11 Gorffennaf 2019 fel cofnod cywir.*

Trafododd y Pwyllgor yr eitem fusnes ganlynol, eitem rhif 5, yn ei swyddogaeth fel Pwyllgor Archwilio Trosedd ac Anhrefn dynodedig y Cyngor yn unol â Deddf yr Heddlu a Chyfiawnder adrannau 19 a 20.

5 DIWEDDARIAD BLYNYDDOL Y BARTNERIAETH DIOGELWCH CYMUNEDOL AR GYFER 2018-19

Cyflwynodd yr Aelod Arweiniol Cynllunio, Diogelu'r Cyhoedd a Chymunedau Diogel, y Cynghorydd Mark Young yr adroddiad (dosbarthwyd yn flaenorol) i gael sylwadau'r Pwyllgor ar weithgaredd y Cydbartneriaethau Diogelwch Cymuned yn 2018-19 a'r Cynllun Gweithgaredd Lleol a Rhanbarthol 2019-20. Roedd y Cynghorydd Young hefyd yn Gadeirydd y Bwrdd Cymunedau Mwy Diogel Gogledd Cymru rhanbarthol hefyd.

Dywedodd y Rheolwr Partneriaeth Diogelwch Cymunedol 12 mlynedd yn ôl, unwyd Partneriaethau Diogelwch Cymunedol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy (CBSC) a Chyngor Sir Ddinbych (CSDd), gyda CBSC yn gweithredu fel y prif gyflogwr. Roedd yr Adran Gwella Busnes a Moderneiddio yn arwain o ran rheoli'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol yn Sir Ddinbych.

Rhoddodd y Rheolwr Partneriaeth Diogelwch Cymunedol eglurhad o'r ystadegau yn yr adroddiad.

Roedd trefn cyfarfod y Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol yn cynnwys:

- Grŵp Llywio Strategol - cyfarfod deirgwaith y flwyddyn
- Grŵp Tasg Ymddygiad Gwrthgymdeithasol - a gynhelir yn fisol

- Grwpiau Tasg a Gorffen – cynhelir fel bo'r angen

Roedd y tair blaenoriaeth Partneriaeth Diogelwch Cymunedol 2018-2019 fel a ganlyn:

- Blaenoriaeth 1 - lleihau trosedd ac anhrefn yn yr ardal leol a rhanbarthol
- Blaenoriaeth 2 - lleihau aildrosedd – blaenoriaeth genedlaethol/ranbarthol
- Blaenoriaeth 3 – blaenoriaethau lleol

Roedd gan bob maes blaenoriaeth nifer o ddangosyddion perfformiad i fonitro cynnydd a thueddiadau troseddau. Adolygwyd yr ystadegau yn chwarterol yng nghyfarfodydd y Grŵp Llywio Strategol, gan weithredu ar unrhyw faterion sy'n dod i'r amlwg.

Wrth drafod, codwyd y materion canlynol:

- Ailddioddefwyr trosedd – oedd yna dueddiad arbennig? Cadarnhaodd y Rheolwr Partneriaeth Diogelwch Cymunedol y byddai'n casglu manylion ac yn dosbarthu i aelodau, ond roedd dulliau newydd o adrodd a chyfrif digwyddiadau wedi cael effaith ar y ffigyrau hyn.
- Oedd ystadegau ar gael ar gyfer trosedd gwledig – dywedodd y Rheolwr Partneriaeth Diogelwch Cymunedol nad oedd ganddi'r ystadegau wrth law ond bu'n gweithio gyda'r tîm trosedd gwledig. Byddai'n casglu'r wybodaeth a'i dosbarthu i aelodau.
- Roedd yna ychydig o feirniadaeth ynglŷn â'r heddlu ac nad oeddent yn ymchwilio bwrgheriaeth preswyl. Roedd rhif trosedd at ddibenion yswiriant yn cael ei roi allan ond ddim yn arfer cael ei ymchwilio. Fodd bynnag, roeddent yn gweithredu nifer o fentrau a anelwyd at helpu trigolion i leihau'r risg o fod yn darged trosedd e.e. y fenter 'Sbarduno' oedd yn defnyddio cyfryngau cymdeithasol at ddiben atgoffa pobl i gau a chloi pob drws a ffenestr i geisio osgoi bwrghlariaid sy'n bachu cyfle.
- Problem pobl ifanc heb oruchwyliaeth rhiant rhwng 3.00pm (diwedd y diwrnod ysgol) a rhieni yn dychwelyd o'r gwaith fel arfer tua 5.00pm Gallai hyn achosi problemau.
- Cadarnhawyd y byddai'r Aelod Arweiniol, y Cynghorydd Mark Young yn cwrdd â'r Prif Arolygydd ac y byddai'n codi'r pryderon gydag ef ac yn gofyn iddo amlygu'r meysydd hyn yn ei gyflwyniad i sesiwn Briffio'r Cyngor ym mis Tachwedd 2019.
- Eglurwyd bod nifer fawr o bartneriaid, gan gynnwys yr heddlu wedi mynychu'r cyfarfodydd CSP a'u bod yn hynod ragweithiol.
- Roedd llinellau cyffuriau yn bryder mawr a chadarnhaodd y Rheolwr Partneriaeth Diogelwch Cymunedol fod holl asiantaethau ar draws Gogledd Cymru yn gweithio gyda'i gilydd i liniaru'r mater hwn.
- Roedd meddiannu cartrefi hefyd wedi'i grybwyll ar gynnydd, ac eto roedd pob asiantaeth yn gweithio gyda'i gilydd mewn perthynas â'r mater hwn.
- Roedd trosedd casineb wedi cynyddu yn ystod y flwyddyn ond roedd yn ymddangos fel petai mewn lleoliadau penodol e.e. ysbytai, gorsafoddedd heddlu a'r Ganolfan Ddiwylliannol yn y Rhyl.

Byddai'r cydlynwyr rhanbarthol newydd arfaethedig yn canolbwyntio'n fawr ar eu gwaith o amgylch yr agwedd arbennig hon o ymddygiad gwrthgymdeithasol.

- Roedd pobl yn cael eu hannog i roi gwybod am unrhyw weithgareddau amheus fel yr adroddwyd, adroddir ar y canlyniadau mwy cadarnhaol.
- Roedd gwerthu adeilad Neuadd Morfa yn y Rhyl oedd yn lleoliad i wasanaethau gwirfoddol wedi'i godi fel pryder posibl ar gyfer y dyfodol. A oedd gwasanaethau gwirfoddol i gael eu hadleoli? Cadarnhaodd y Rheolwr Tîm Cynllunio Strategol y byddai'n codi'r mater gyda Phrif Weithredwr Cyngor Gwasanaethau Gwirfoddol Sir Ddinbych ac adrodd yn ôl i aelodau drwy'r Cydlynwdd Craffu.

Yn dilyn trafodaethau manwl:

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor, yn amodol ar yr arsylwadau uchod a darparu'r wybodaeth y gofynnwyd amdani, naill ai mewn fformat ysgrifenedig neu fel rhan o gyflwyniad Prif Arolygydd Heddlu Gogledd Cymru i sesiwn Briffio'r Cyngor ym mis Tachwedd 2019, cymeradwyo perfformiad y Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol yn ystod 2018-19 a'i gynllun gweithgaredd arfaethedig ar gyfer 2019-20.

6 ADRODDIAD BLYNYDDOL AR DDIOGELU OEDOLION YN SIR DDINBYCH 1 EBRILL 2018 – 31 MAWRTH 2019

Cyflwynodd yr Aelod Arweiniol Lles ac Annibyniaeth, y Cynghorydd Bobby Feeley yr Adroddiad Blynyddol ar Ddiogelu Oedolion yn Sir Ddinbych 1 Ebrill 2018 – 31 Mawrth 2019 (dosbarthwyd yn flaenorol).

Dros y 12 mis diwethaf, bu ffocws parhaus ar wella cysondeb ac ansawdd gwaith diogelu. Roedd cryn dipyn o waith wedi'i wneud i wella perfformiad yn erbyn dangosydd perfformiad Llywodraeth Cymru o ymholiadau a gwblhawyd o fewn 7 diwrnod gwaith. Er hynny, nid oedd ac ni fyddai'r Awdurdod yn llaesu dwylo yn y maes hwn.

Cafodd Deddf Galluedd Meddyliol (Diwygio) 2019 gydsyniad brenhinol ym mis Mai 2019, oedd yn diwygio Deddf Galluedd Meddyliol 2005 ("MCA"). Roedd y diwygiadau'n cyflwyno'r Trefniadau Diogelu Rhyddid newydd (LPS). Nod y Ddeddf yw lleihau'r straen ar y system trefniadau diogelu rhag colli rhyddid ers dyfarniad Gorllewin Swydd Gaer a adroddwyd yn flaenorol i'r Pwyllgor Craffu.

Roedd prif gyflawniadau yn 2018-19 fel a ganlyn:

- Dyddiau penodol wedi eu sefydlu ar gyfer cyfarfodydd strategaeth cychwynnol yn dilyn cynllun peilot llwyddiannus.
- Archwiliadau chwarterol ar sampl o achosion diogelu er mwyn sicrhau ansawdd a chysondeb gwaith.
- Cynllun peilot i sefydlu proses rhwng CSDd a'r bwrdd iechyd yn ymwneud ag adborth ar yr argymhellion a nodwyd o ganlyniad i'r broses ddiogelu. Roedd y cynllun peilot yn canolbwyntio ar ddiogelu adroddiadau/nodweddion yn ymwneud ag Uned Ablett. Bydd trosolwg o'r cynlluniau gweithredu diogelu hyn yn parhau'n gyfrifoldeb Craffu Diogelu Corfforaethol o fewn

BIPBC. Cytunir ar adolygiadau a rhan arweinwyr diogelu'r awdurdod lleol yn y cyfarfod strategaeth terfynol.

- Peilota dull o fynd i'r afael ag adroddiadau diogelu yn ymwneud â briwiau pwyso.
Nod y cynllun peilot oedd sefydlu proses agosach a mwy effeithiol rhwng BIPBC a'r awdurdod lleol.
- Adolygu systemau i reoli ceisiadau Trefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid (DoLS) a dderbyniwyd.

Cadarnhaodd y Rheolwr Gwasanaeth – Gwasanaethau Arbenigol bod atgyfeiriadau yn parhau ar gynnydd gyda 9.5% o gynnydd yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Roedd 21% o atgyfeiriadau a dderbyniwyd yn mynd i gyfarfodydd Strategaeth.

Esgeulustod a cham-drin corfforol oedd y mathau mwyaf cyffredin o gamdriniaeth a nodwyd, a oedd yn debyg i dueddiadau cenedlaethol.

Wrth drafod, codwyd y materion canlynol:

- Gofal priodol, yn arbennig amser prydau, os nad oedd person diamddiffyn yn gallu agor y bocsys brechdanau a ddarparwyd.
Roedd hwn yn bryder a godwyd gan aelodau. Cadarnhaodd y Pennaeth Gwasanaethau Cynnal Cymunedol y byddai'n codi'r pryder hwn gyda BIPBC
- Symud preswlydd i le diogel pan oedd problem gyda lleoliad wedi'i nodi yn ystod archwiliad – oedd yna amserlen?
Eglurodd y Pennaeth Gwasanaethau Cynnal Cymunedol os oedd unigolyn yn gallu, gallent ddewis aros yn y lleoliad. Os nad oeddent yn gallu yna cysylltir â'r Atwrneiaeth os oedd yna un, neu cynhelir Cyfarfod Penderfyniad Budd Pennaf. Roedd Gweithwyr Cymdeithasol Arbenigol, Seiciatryddion a Seicolegwyr yn asesu pa un a oedd gan unigolyn gapasiti ai peidio
- Roedd swyddogion yn amlinellu'r broses a ddilynir ar ôl derbyn honiad o gamdriniaeth
- Roedd perfformiad Sir Ddinbych o ran delio gyda cham-drin honedig yn cymharu ag awdurdodau cyhoeddus eraill yng Nghymru yn yr un modd â'i berthynas gyda'r Bwrdd Iechyd Lleol.
Roedd dau dîm adnodd cymunedol iechyd a gofal cymdeithasol wedi eu sefydlu yn Sir Ddinbych hyd yma. Roedd y berthynas gyda'r timau hyn yn dda yn gyffredinol, gyda staff yn gweithio tuag at gyflawni nodau cyffredin;
- Cadarnhaodd Swyddogion bod y posibilrwydd o gyflwyno achrediad 'dyfarniad' i gartrefi gofal yn cael ei ystyried fel rhan o drefn rheoliad cenedlaethol ar gyfer sefydliadau o'r fath.
- uchelgais y Gwasanaeth oedd cyflawni canlyniadau gwell i ddefnyddwyr gwasanaeth, tra'n lleihau'r nifer o achosion o gam-drin honedig.
Fodd bynnag, roedd y ffaith bod honiadau o gam-drin yn cael eu cofrestru yn ei hun yn gadarnhaol gan ei fod yn golygu bod defnyddwyr gwasanaeth a/neu eu gofawyr yn gwybod ac yn fodlon rhoi gwybod am honiadau. Dylai hyn yn ei hun helpu i atal cyflawnwyr trosedd yn y dyfodol.

PENDERFYNWYD yn amodol ar y sylwadau uchod:

- (i) bod y Pwyllgor yn derbyn yr adroddiad a chydnabod pwysigrwydd ymagwedd gorfforaethol at ddiogelu oedolion mewn perygl a chyfrifoldeb y Cyngor i weld hyn fel maes blaenoriaeth allweddol; a

(ii) bod unrhyw siartiau sydd wedi eu cynnwys mewn adroddiadau yn y dyfodol yn cynnwys yr union nifer yn ogystal â ffigyrau canran.

7 GWASANAETHAU IECHYD MEDDWL PLANT A PHOBL IFANC A GWASANAETHAU NIWRO-DDATBLYGIAD

Roedd y Cynghorydd Gareth Lloyd Davies yn datgan cysylltiad personol yn Eitem 7 (Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed a Gwasanaethau Niwroddatblygiad) gan ei fod yn gweithio i BIPBC.

Roedd y Cynghorydd Rachel Flynn (arsylwr) yn datgan cysylltiad personol yn Eitem 7 (Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed a Gwasanaethau Niwroddatblygiad) gan fod ei mab wedi'i atgyfeirio ar gyfer niwroddatblygiad gan CAMHS.

Yn bresennol i gyflwyno'r adroddiad ar lafar ar Wasanaethau Arbenigol Iechyd Meddwl Plant a Glasoed (CAMHS) a Gwasanaethau Niwroddatblygiad o BIPBC oedd:

Bethan Jones, Cyfarwyddwr Ardal Canolog
Sue Wynne, Rheolwr Gwasanaeth Clinigol, Ardal Ganolog, a
Sara Hammond-Rowley, Pennaeth Seicoleg Plant a Therapiau Seicolegol

Cyflwynodd Bethan Jones, Cyfarwyddwr Ardal, Canolog y cyflwyniad ac amlinellodd yr amcanion sef:

- Rhoi trosolwg o Wasanaethau Arbenigol CAMHS a Niwroddatblygiad i blant a phobl ifanc yn Sir Ddinbych wedi'i gysylltu â dull rhanbarthol BIPBC;
- Amlinellu'r weledigaeth – dull systemau cyfan – ac amlygu gwaith partneriaeth / cydbrosiectau.

Amlinelliad o'r sylw presennol i iechyd meddwl yn y cyfryngau - y budd a'r canlyniadau posibl nas fwriadwyd:

Manteision -

- Mwy o ymwybyddiaeth o iechyd meddwl ymhlith y cyhoedd
- Mwy o ymgyrchu
- Llai o stigma, a
- Mwy o bobl yn dod ymlaen i ofyn am gymorth

Canlyniadau posibl nas fwriadwyd -

- Mwy o bobl yn gofyn am gymorth ar gyfer trallod 'arferol' oedd yn arwain at gynnydd yn y galw ar gyfer problemau nad oedd bob amser angen cymorth arbenigol
- Gall y sawl â phroblemau iechyd meddwl sylweddol / salwch meddwl deimlo eu bod yn cael eu heithrio, roedd rhai yn teimlo bod y ffocws cynyddol ar "les" yn tansilio difrifoldeb y problemau iechyd meddwl "gwirioneddol" a gallai yn anfwriadol leihau mynediad i'r sawl oedd ei angen fwyaf
- Roedd mwy o wasanaethau yn disgrifio eu hunain yn canolbwyntio ar iechyd meddwl o bosibl yn arwain at ormod o wasanaethau yn gorgyffwrdd a dryswch.

Roeddent yn egluro'r gwahaniaeth rhwng Gofal Sylfaenol a Gofal Eilaidd.

Prif swyddogaethau CAMHS oedd:

- Integreiddio
  - ✓ Timau Amlddisgyblaethol
  - ✓ Swyddogaethau
- Un Pwynt Mynediad
- Aseiad a Thriniaeth
- Argyfwng
- Gweithio gyda phartneriaid - Ymyrraeth Gynnar ac Ataliad

Roedd dull system gyfan nawr yn cael ei ddefnyddio ar gyfer gwasanaethau CAMHS gan y teimlwyd bod angen canolbwyntio ar bob agwedd o CAMHS i sicrhau fod popeth yn cael ei gymryd i ystyriaeth. Byddai canolbwyntio'n benodol ar gyflawni targedau yn gwneud anghymwynas â phlant a phobl ifanc oedd angen cymorth mewn argyfwng.

Bu heriau yn ystod y 3 blynedd ddiwethaf o ran recriwtio staff o ganlyniad i'r cynnydd yn y galw. Roedd hon yn broblem genedlaethol.

Roedd ymgyrch recriwtio wedi'i gynnal yn ystod y 12 mis diwethaf a datblygwyd swyddi hyfforddiant newydd i ddenu gweithwyr proffesiynol i CAMHS. Roedd yr ymgyrch recriwtio hwn wedi bod yn llwyddiannus gyda 30% ychwanegol o staff yn ymuno â'r tîm oedd yn dechrau yn eu swyddi ar hyn o bryd. Byddai'r staff ychwanegol yn galluogi cyrraedd y 4 wythnos ar draws holl amseroedd aros ac aseidiadau arferol. Roedd ymgyrchoedd recriwtio ychwanegol yn creu diddordeb mewn swyddi a rhagwelir y sefydlir yn llawn erbyn diwedd Mawrth 2020.

Yn ystod trafodaeth fanwl, codwyd y pwyntiau canlynol:

- Os oedd yna argyfwng, cadarnhawyd y byddai'r unigolyn yn derbyn cymorth a thriniaeth ar unwaith ac ni ddisgwylir iddynt aros.
Byddai atgyfeiriadau nad ydynt yn argyfwng yn amodol ar gael eu rhoi ar restr aros, ond y nod oedd lleihau'r amser yr oedd unigolion yn dreulio ar restr aros.
- Ar gyfer gofal sylfaenol, roedd yna nod i leihau'r rhestrau aros.
Roedd galw ar gynnydd oedd wedi'i gydnabod gan Lywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru.
- Roedd gwaith ar y gweill gyda chlwstwr Meddyg Teulu Gogledd Sir Ddinbych i geisio lleihau'r niferoedd oedd yn cael eu hatgyfeirio i CAMHS Arbenigol drwy ymyrraeth gynnar yn y pwynt mynediad gofal sylfaenol.
Roedd darparu'r gwasanaeth cywir ar yr amser cywir yn allweddol.
- Roedd cynnydd wedi'i wneud o ran hunan-niweidio gan fod darn o waith cadarn wedi'i wneud o fewn Sir Ddinbych ac roedd yna lawer o gefnogaeth a gwaith wedi'i wneud i helpu'r bobl ifanc hynny oedd yn hunan-niweidio.
- Byddai prosiect rhanbarthol sy'n cael ei arwain gan Sir Ddinbych yn cael ei sefydlu ond oherwydd cymhlethdod mae'n cymryd amser ac ystyriaeth ofalus.

Byddai'r prosiect yn darparu gwybodaeth ar gyfer datblygiad a phroblemau'r plentyn a fyddai ar gael i rieni a gofalwyr.

- Roedd effaith cyfryngau cymdeithasol ar bobl ifanc wedi cynyddu'n sylweddol a chadarnhawyd bod angen mireinio'r llwybrau.
O ran gofal bugeiliol, roedd gan bob ysgol uwchradd berson cyswllt oedd yn mynychu pob cyfarfod.
- Roedd prosiect Allgymorth CAMHS Sir Ddinbych a Wrecsam yn cael ei werthuso ar hyn o bryd.
Roedd hon yn gydfenter rhwng CAMHS ac ysgolion yn y ddwy sir.
- Cadarnhawyd bod gorbryder yn broblem anferth a gallai achosi iselder.
Gobeithio y byddai'r mater hwn yn derbyn mwy o sylw wrth i fwy o staff gael eu recriwtio.
- Roedd gan y Gwasanaeth Addysg rôl allweddol i'w chware i ddarparu cefnogaeth briodol i ddisgyblion ysgol, fodd bynnag ni ellir gwneud hynny nes byddai asesiadau CAMHS wedi eu cwblhau.
- Roedd Gwasanaethau Niwroddatblygiad nawr wedi eu gwahanu oddi wrth CAMHS gan y cydnabyddir nad oedd cyflyrau niwroddatblygiadol yn gyflyrau iechyd meddwl
- Cadarnhawyd y byddai'r Gwasanaeth CAMHS yn archwilio'r potensial o ddatblygu dogfen ganllaw i rieni plant oedd yn aros i gael mynediad i'r gwasanaeth.

Diolchodd y Pwyllgor i'r cynrychiolwyr o BIPBC am fynychu a rhoi trosolwg o CAMHS.

PENDERFYNWYD yn amodol ar y sylwadau uchod, i nodi'r cyflwyniad ar Wasanaethau Iechyd Meddwl Plant a Glasoed a Gwasanaethau Niwroddatblygiad.

8 RHAGLEN WAITH ARCHWILIO

Cyflwynodd y Cydlynnydd Archwilio adroddiad (a ddisbarthwyd yn flaenorol) yn gofyn i'r Aelodau adolygu Rhaglen Gwaith y Pwyllgor a rhoi diweddariad ar faterion perthnasol.

7 Tachwedd 2019 – 4 eitem ar y Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol fyddai nawr yn aros fel y nodwyd.

Ar y pwynt hwn, gofynnodd y Cadeirydd i'r cyfarfod ddod i ben am 1.00pm i ganiatáu digon o amser ar gyfer pob eitem.

Cadarnhaodd y Cydlynnydd Craffu bod ffurflen cynnig wedi'i hystyried gan y Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu ynglŷn â defnyddio chwynladdwr ar draws y sir. Roedd y Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu wedi gofyn i'r eitem gael ei chynnwys yn yr eitem 'Polisi'au Cynnal Llain Las a Gwrychoedd Priffyrdd a Chefnffyrdd y Cyngor ar Raglen Gwaith i'r Dyfodol y pwyllgor ar gyfer y cyfarfod ar 13 Chwefror 2020. Hefyd gofynnwyd i'r eitem hon gael ei rhestru fel yr eitem gyntaf ar y Rhaglen.

Roedd angen dau gynrychiolydd o'r Pwyllgor Craffu Partneriaethau i fynychu'r Grŵp Monitro Safonau Ysgol. Cytunwyd mai'r Cyngorwyr Hugh Irving a Peter Scott fyddai'r cynrychiolwyr.

PENDERFYNWYD yn amodol ar yr uchod, cymeradwyo'r rhaglen gwaith i'r dyfodol fel ag y mae yn Atodiad 1 i'r adroddiad.

9 ADBORTH GAN GYNRYCHIOLWYR PWYLLGORAU

Dim.

Daeth y cyfarfod i ben am 1.00pm.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

Ymgynghoriad Cyhoeddus

Rydym eisiau cael eich barn ar ddatblygu Strategaeth
Amgylcheddol ar gyfer 2020 ac ymlaen.

Ar gyfer pwy mae'r ymgynghoriad?

Os oes gennych chi ddiddordeb yn nyfodol Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru, mae'r ymgynghoriad yma ar eich cyfer chi.

Bob blwyddyn, cyn penderfynu ar ei gynllun ar gyfer y flwyddyn ganlynol, mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn gwahodd sylwadau ar bwnc arbennig. Mae syniadau, argraffiadau a gwahanol safbwyntiau y mae pobl yn eu cyfrannu yn gymorth mawr i sicrhau bod cynllun yr Awdurdod ar gyfer y flwyddyn ganlynol yn un da.

Does dim angen i chi fod yn arbenigwr ar faterion amgylcheddol i ymateb. Yr unig beth mae'r Awdurdod yn ei ofyn yw eich bod chi'n meddwl o ddifri am y materion ac yn cyflwyno eich barn, syniadau neu wybodaeth erbyn y dyddiad cau.

Beth sydd dan sylw yn yr ymgynghoriad?

Eleni, mae'r Awdurdod yn holi ynglŷn â datblygu Strategaeth Amgylcheddol ar gyfer y tymor hir. Beth ddylai'r Strategaeth ei gynnwys yn eich barn chi? Beth ddylai fod yn flaenllaw ym meddwl yr Awdurdod wrth gynllunio ar gyfer yr 20 neu'r 30 mlynedd nesaf? Pa syniadau sydd gennych chi ar gyfer y gwasanaethau y gallai fod yn eu darparu yn y degawdau nesaf?

Wrth edrych yn ôl dros y 30 mlynedd ddiwethaf, rydym wedi gweld newidiadau mawr yn y ffordd y mae pobl yn byw, a hefyd o ran beth mae pobl yr ardal yn disgwyl ei gyfrannu tuag at wasanaethau cyhoeddus, a'i gael gan wasanaethau cyhoeddus. Beth yn eich barn chi sy'n debygol o ddigwydd dros y 30 mlynedd nesaf? A oes angen ystyried unrhyw beth penodol ar gyfer Gogledd Cymru?

Newid yn yr hinsawdd, cyfrifoldeb am yr amgylchedd, cyfrifoldeb cymdeithasol...beth hoffech chi ei weld yng nghynlluniau'r Gwasanaeth Tân ac Achub ar gyfer y dyfodol? Mae pawb yn gwybod bod y Gwasanaeth yn un sydd wedi newid ac addasu'n fawr dros y blynyddoedd. Ond pur anaml mai'r peth gorau i'w wneud yw disgwyl tan y funud olaf. Dyna pam mae angen i'r Awdurdod gynllunio ymlaen llaw drwy gael strategaeth hirdymor y mae modd ei haddasu.

Rydym yn mawr obeithio y bydd yr wybodaeth sydd wedi ei gynnwys yn ddefnyddiol ac y bydd yn eich hannog i gyflwyno'ch barn cyn 31 Rhagfyr 2019. Ceir gwybodaeth am sut i ymateb ar ddiwedd y ddogfen.

Gwybodaeth gefndirol

Mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn gweithredu ar draws ardaloedd y chwe cyngor sir yng ngogledd Cymru, ac mae'n gwasanaethu poblogaeth breswyl yr amcangyfrifir ei bod fymryn dan 700,000 o bobl, a hynny mewn ardal sy'n 2,375 o filltiroedd sgwâr.

Mae'n cyflogi rhyw 900 o bobl mewn swyddi llawn amser a rhan amser, ac mae mwy nag un o bob tri o'i weithlu yn siarad Cymraeg yn rhugl.

Mae ei ymateb brys wedi'i drefnu o gwmpas 44 o orsafoedd tân sydd wedi'u lleoli ledled Gogledd Cymru. Mae ganddo fflyd o 54 o injanau tân a 35 o beiriannau eraill, gan gynnwys unedau diogelu'r amgylchedd, peiriannau ALP, cerbydau mynediad cyfyng, peiriannau cludo ewyn, cychod, achub technegol ac unedau rheoli digwyddiadau. Mae hefyd yn cadw 'fflyd' wen, sef 100 o gerbydau ar gyfer gwaith nad yw'n argyfyngau.

Mae'r Gwasanaeth Tân ac Achub yn ymateb i fwy na 5,000 o ddigwyddiadau brys bob blwyddyn, ac mae llawer ohonynt yn gysylltiedig â'r tywydd. Mewn blynyddoedd sych a phoeth, mae tanau awyr agored yn fwy cyffredin, ac mewn blynyddoedd gwlyb ac oer, mae'n fwy arferol gweld cynnydd mewn tanau simnai, llifogydd a stormydd. Mewn ambell flwyddyn wrth gwrs, mae cyfnodau o dywydd sych a phoeth a thywydd gwlyb ac oer. Y llynedd, roedd 14% o'r digwyddiadau yr aethpwyd atynt yn argyfyngau nad oeddent yn danau, ac roedd y gweddill yn cynnwys canran gyfartal o danau a galwadau diangen.

Mae'n gwario dros £35 miliwn o gyllideb refeniw flynyddol, ac mae tua 71% o hynny yn mynd ar gostau gweithwyr, 20% ar gostau nad ydynt yn gysylltiedig â chyflogau, 10% ar ariannu cyfalaf; a'r 1% cyfatebol yn dod fel incwm.

Mae'r Awdurdod yn cymryd ei swyddogaeth ataliol o ddifri, ac mae'n dyrannu adnoddau ar gyfer rhaglenni ysgolion, ymgyrchoedd diogelwch, negeseuon ar y cyfryngau, archwilio safleoedd annomestig, ymweld â chartrefi pobl i roi cyngor ar ddiogelwch yn y cartref, lleihau llosgi bwriadol a gweithio gyda grwpiau penodol fel ffermwyr a thirfeddianwyr. Mae'r gweithgareddau ataliol nid yn unig yn gwneud synnwyr o ran diogelwch y cyhoedd, ond maent hefyd yn helpu i ddiogelu amgylcheddau adeiledig a naturiol, tir amaethyddol a chynefinoedd pwysig, ac maent yn cyfrannu at dir, awyr a dŵr glanach.

Fel ymatebwr yng Nghategori 1 dan y Ddeddf Argyfyngau Sifil, mae'r Gwasanaeth yn parhau i fod ar gael i ymateb i ddigwyddiadau mawr a allai fygwth niwed difrifol i les pobl, bywyd gwyllt, yr amgylchedd a'r prif gadwyni cyflenwi.

Hefyd, rhaid iddo barhau i fod ar gael i ddiheintio pobl ar raddfa fawr ar ôl digwyddiadau cemegol, biolegol, radiolegol neu niwclear.

Pam mabwysiadu Strategaeth Amgylcheddol ar gyfer 2020 ac ymlaen?

Gall yr Awdurdod fod yn falch o'r hyn mae wedi'i gyflawni eisoes o ran ei bolisiau amgylcheddol, ond mae angen iddo barhau i wneud mwy. Yn 2010, fe wnaeth yr Awdurdod fabwysiadu Cynllun Datblygu Cynaliadwy. Yn 2011, sefydlodd Fwrdd Datblygu Cynaliadwy i helpu i leihau faint o ynni mae'n ei ddefnyddio ac i leihau'r effaith y mae ei adeiladau a'i gerbydau yn ei chael ar yr amgylchedd. Yn 2013, fe wnaeth yr Awdurdod ail-ymrwymo i'w Bolisiau Ynni ac Amgylcheddol, ynghyd ag i raglen o welliannau o ran y ffordd mae'n defnyddio tanwydd, cyfleustodau ac adnoddau; y ffordd mae'n rheoli gwastraff; a'r ffordd mae'n hybu bioamrywiaeth.

Pan ddaeth Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015, trodd yr Awdurdod ei sylw at gydymffurfio â'r ddeddfwriaeth newydd hon a chanfod ffyrdd o weithio â sefydliadau eraill i wella llesiant amgylcheddol, yn ogystal â llesiant cymdeithasol, economaidd a diwylliannol cenedlaethau o bobl yng Nghymru yn y dyfodol. Un o ofynion allweddol y Ddeddf yw gweithredu "mewn modd sy'n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion hwythau".

Fe wnaeth Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 baratoi'r ffordd i Lywodraeth Cymru osod targedau interim ar allyriadau nwyon tŷ gwydr ar gyfer 2020, 2030 a 2040 (gan arwain at 80% o leiaf o ostyngiad erbyn 2050) a "chyllidebau carbon" pum mlynedd, sy'n gosod terfynau ar gyfanswm yr allyriadau y gellir eu hallyrru yng Nghymru.

Ym mis Mawrth 2019, fe wnaeth Llywodraeth Cymru gyhoeddi ei chynllun carbon isel ar gyfer sicrhau Cymru carbon isel. Yn fuan wedyn, datganodd fod argyfwng yn yr hinsawdd er mwyn cryfhau a symbylu camau gweithredu ar y newid yn yr hinsawdd, a hynny gartref ac yn rhyngwladol. Mae un o'r nodau'n ymwneud â lleihau ôl troed carbon cynnyrch Cymreig drwy gyflwyno economi mwy effeithlon (cylchol) ar gyfer adnoddau. Un rhan o'r gwaith o alluogi hynny fyddai trwy gaffael yn y sector cyhoeddus i ysgogi'r farchnad.

Ym mis Mehefin 2019, fe wnaeth Llywodraeth Cymru ymrwymiad pellach i sicrhau 95% o ostyngiad mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr erbyn 2050, a'r uchelgais yw cyrraedd sero-net.

A fydd y Newid yn yr Hinsawdd yn effeithio ar y Gwasanaeth Tân ac Achub mewn gwirionedd?

Bydd, rydym yn credu y bydd. Mor bell yn ôl â 2006, roedd adroddiad ymchwil¹ a gyhoeddwyd gan Lywodraeth y DU yn cydnabod yr effaith y byddai'r newid yn yr hinsawdd yn debygol o'i chael ar wasanaethau tân ac achub:

Bydd y newid yn yr hinsawdd yn dod â hafau poeth a sych, a gaeafau cynhesach a gwlybach yn amlach, a bydd digwyddiadau tywydd eithafol i'w cael yn amlach, megis glawogydd trwm a llifogydd, sychder yn yr haf, a llifogydd ar yr arfordir.

[...] bydd y newid yn yr hinsawdd yn arwain at hafau poeth yn amlach, felly bydd cynnydd yn nifer a difrifoldeb tanau glaswelltir a choedwigoedd, felly bydd angen llawer o ymdrech ychwanegol gan y Gwasanaethau Tân ac Achub. Rhagwelir hefyd y bydd yr hafau hyn yn rhai sych iawn, a gallai hynny arwain at brinder dŵr. Bydd prinder dŵr yn ystod yr haf yn effeithio ar y Gwasanaethau Tân ac Achub yn y DU, o ran hyfforddiant a diffodd tanau.

Dangosir hefyd y bydd mwy o lawiad yn y gaeaf, a lefelau uwch y môr, yn arwain at lifogydd amlach yn ystod y gaeaf."

Mae'r amgylchedd naturiol yn hanfodol i'n llesiant; mae'n darparu'r aer yr ydym ni'n ei anadlu, ein bwyd, dŵr yfed, dillad, moddion, defnyddiau adeiladu yn ogystal â manau gwyrdd ar gyfer gweithgareddau hamdden, fodd bynnag, yn ôl Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol² mae Cymru ymhlith un o'r gwledydd lle mae natur wedi prnhau fwyaf yn y byd. Yn wir, Cymru sydd â'r ansawdd aer gwaethaf yn y DU ac y mae'n dal i allyrru nifer fawr o nwyon tŷ gwydr. Mae mewn mwy o berygl o lifogydd mawr ac erydiad pridd ac mae 1 o 14 o'i rywogaethau bywyd gwyllt ar fin diflannu.

Mae'r Awdurdod â'i fryd ar fod yn amgylcheddol gydwybodol ac yn sefydliad cyfrifol. Mae hyn yn bwysig nid yn unig oherwydd bod y cynnydd mewn digwyddiadau sydd yn gysylltiedig â thywydd eithafol megis llifogydd a thanau glaswellt yn cael effaith uniongyrchol ar y galw am ein gwasanaethau, ond am eu bod hefyd yn peri risg ariannol sylweddol i'r Awdurdod.

Trwy weithio gyda phartneriaid, mae'r Awdurdod yn gobeithio dod â rhanddeiliaid a chymunedau at ei gilydd i fynd i'r afael â'r newid yn yr hinsawdd yn y gobaith y gellir cryfhau cymdogaethau a chreu buddion ychwanegol gan wybod y gallwn sicrhau dyfodol gwell trwy weithredu gyda'n gilydd.

Rydym yn meddwl y bydd hyn yn effeithio fwyaf ar y canlynol yn yr Awdurdod:

¹ Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol: "Effects of Climate Change on Fire and Rescue Services in the UK. Fire Research Technical Report 1/2006".

² <https://futuregenerations.wales/wp-content/uploads/2019/06/Resilient-Wales-Topic-4-welsh.pdf>

- Ymateb i argyfyngau;
- Gwaith ataliol;
- Camau gweithredu a chyfrifoldebau corfforaethol.

Rhoddir ystyriaeth fanylach i'r rhain ar y tudalennau canlynol.

1. Ymateb i argyfyngau

Mae diogelu'r amgylchedd naturiol yn agwedd bwysig ar y modd y mae'r Gwasanaeth yn ymateb yn weithredol.

Dan y gyfraith, rhaid i'r Awdurdod wneud darpariaeth ar gyfer y canlynol:

- diffodd tanau, sy'n gallu digwydd y tu allan yn ogystal ag mewn adeiladau, cerbydau ac ati;
- diogelu bywyd ac eiddo os oes tân, a hynny rhag y tân ei hun a hefyd rhag unrhyw berygl eilaidd (e.e. cemegion sy'n cael eu rhyddhau yn ystod tân);
- achub pobl, a'u hamddiffyn rhag niwed difrifol os oes argyfyngau'n ymwneud â llifogydd neu ddŵr mewndirol;
- ymateb i ddigwyddiadau mawr a allai fod yn fygythiad difrifol i les bywyd gwyllt a'r amgylchedd, yn ogystal ag i bobl a/neu i'r prif gadwyni cyflenwi.

Mae'r gofynion cyfreithiol yn ymestyn i sicrhau bod y bobl sy'n delio â'r digwyddiadau brys wedi cael hyfforddiant ac offer priodol i wneud hynny.

Hefyd dan y gyfraith, mae gan yr Awdurdod bwerau i'w alluogi i gymryd camau y mae'n eu hystyried yn briodol (gan gynnwys diogelu offer) mewn sefyllfa pryd gallai pobl neu'r amgylchedd (gan gynnwys bywyd ac iechyd planhigion ac anifeiliaid) gael niwed difrifol.

Beth yw eich barn am ein hymateb i argyfyngau yn y dyfodol?

Da chi, dywedwch wrthym unrhyw beth y dylai'r Awdurdod, yn eich barn chi, ei ystyried mewn perthynas ag ymateb i argyfyngau. Efallai y bydd y canlynol yn gymorth i chi:

- A oes heriau penodol yng Ngogledd Cymru y dylai'r Awdurdod eu hystyried o ran cynllunio ei allu i ymateb i argyfyngau yn yr 20 i 30 mlynedd nesaf?
- A ddylai'r Awdurdod fod yn meddwl am addasu ei hyfforddiant i ddiffoddwyr tân neu i'r offer maent yn ei ddefnyddio er mwyn gwella ei ymateb brys?
- Pa fath o newidiadau ydych chi'n meddwl fydd yn digwydd yng ngogledd Cymru (neu'r tu hwnt) ac y mae angen i'r Awdurdod ddechrau cynllunio ar eu cyfer?
- Beth, os o gwbl, fyddai'n atal yr Awdurdod rhag bod yn gallu amddiffyn yr amgylchedd, cynefinoedd, planhigion, anifeiliaid a chysiau dŵr yn y dyfodol?

2. Gweithgareddau ataliol

Mae'r Awdurdod yn buddsoddi mewn gwaith ataliol ers rhai blynyddoedd, ac mae wedi ymrwymo i'r egwyddor ei bod yn wastad yn well atal argyfwng rhag digwydd yn y lle cyntaf.

Mae llawer o'i waith yn ymwneud ag atal tanau mewn cartrefi oherwydd dyna lle mae pobl mewn mwyaf o berygl o gael eu lladd neu eu hanafu oherwydd tân. Hefyd, mae ei rwymedigaethau statudol mewn perthynas â gwaith ataliol wedi'i anelu'n bennaf at atal *tanau*.

Mae ei waith ataliol mewn cartrefi wedi bod yn llwyddiannus iawn. Pan wnaethom ni ofyn i'r cyhoedd yn 2015 a ddylai'r Awdurdod gadw'r amcan o ostwng nifer y tanau damweiniol mewn cartrefi fel ei brif amcan, roedd mwy na 92% o'r ymatebion yn dweud y dylai wneud hynny.

Fodd bynnag, mae staff y Gwasanaeth yn gwneud gwaith ataliol mewn meysydd eraill hefyd, megis ym maes llosgi bwriadol a thirfeddianwyr yn llosgi dan reolaeth.

Beth yw eich barn am weithgareddau ataliol yn y dyfodol?

Dyma rai pethau eraill i brocio'r meddwl, ond eto teimlwch yn rhydd i ddweud unrhyw beth yr ydych chi'n meddwl y dylai'r Awdurdod ei ystyried mewn perthynas â'i weithgareddau ataliol.

- O ddewis, fydddech chi eisiau gweld yr Awdurdod yn parhau i ganolbwyntio ar atal tanau mewn cartrefi, ynteu a ddylai newid ei bwyslais tuag at atal tanau yn yr awyr agored?
- Heblaw atal tanau, a oes unrhyw beth arall y gallai'r Awdurdod ddefnyddio ei arbenigedd ataliol ar ei gyfer?
- A ydych chi'n gallu gweld gwaith ataliol yr Awdurdod yn newid yn y dyfodol? Neu efallai eich bod yn meddwl y dylai'r newid ddechrau nawr? Os hynny, sut?

3. Gweithgareddau corfforaethol

Y tu ôl i'r gweithgareddau ataliol a'r ymateb brys 999 mae amrywiaeth eang o weithgareddau corfforaethol. Heb y rhain, ni fyddai modd cyflawni'r gweithgareddau 'rheng flaen'. Ni fyddai unrhyw adroddiadau nac atebolrwydd i'r cyhoedd, dim rheolaeth ariannol, neb i ofalu am y canlynol, er enghraifft: caffael offer, rhoi serfis i gerbydau, gwirio hydrantau; cadw ffonau a chyfrifiaduron yn gyfredol ac yn gweithio; prynu a thalu am nwyddau a gwasanaethau; gofalu am orsafoedd tân a'r tir o'u cwmpas; cyflogi, hyfforddi a thalu staff; cadw cofnodion ac adrodd ynghylch gwybodaeth.

Hefyd, ni fyddai'r Awdurdod yn gallu cyflawni llawer o'i rwymedigaethau cyfreithiol tuag at agweddau fel iechyd a diogelwch, gwiriadau diogeled, diogelu ("*safeguarding*"), cydraddoldeb, cynllunio ar gyfer argyfyngau sifil, safonau'r Gymraeg, diogelu data, rhyddid gwybodaeth; ac wrth gwrs, cynllunio gwasanaethau ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol a diogelu'r amgylchedd.

O ran datblygu Strategaeth Amgylcheddol, dyma gyfle i ystyried beth allai atal yr Awdurdod rhag darparu ei wasanaethau yn y dyfodol, a pha effeithiau cadarnhaol a negyddol y byddai gweithgareddau'r Awdurdod yn eu cael ar yr amgylchedd. Fodd bynnag, mae'r materion yn gymhleth. Ystyriwch y canlynol, er enghraifft:

- Mae diffodd tanau yn cael effaith gadarnhaol ar yr amgylchedd, ond beth am ôl troed carbon yr offer sydd ei angen i wneud hynny? Beth am y ffordd mae'r Gwasanaeth yn defnyddio dŵr i ddiffodd tanau? Mae buddsoddi mewn offer newydd yn codi cwestiynau am fforddiadwyedd. Mae newid polisiâu a gweithdrefnau yn codi cwestiynau am allu a risg.
- Mae diweddarau cyfrifiaduron yn amddiffyn rhag ymosodiadau seiber ar systemau electronig y Gwasanaeth, ond beth am yr effaith y gallai prynu cyfrifiaduron newydd ei chael ar yr amgylchedd? Nid yw amser staff ac adnoddau yn ddi-ben-draw – beth ddylai'r Awdurdod ei ystyried wrth geisio cael cydbwysedd rhwng ei gyfrifoldebau tuag at yr amgylchedd a'i holl gyfrifoldebau eraill?

Beth yw eich barn am weithgareddau corfforaethol yn y dyfodol?

- Sut gallai'r Awdurdod ei wneud ei hun yn sefydliad mwy effeithlon yn amgylcheddol?
- Pa egwyddorion ddylai eu dilyn wrth sicrhau cydbwysedd rhwng ei angen i ddarparu gwasanaethau brys a'i gyfrifoldeb corfforaethol tuag at yr amgylchedd?
- Pa syniadau sydd gennych am y modd y gallai'r Awdurdod a) leihau ei effeithiau negyddol neu b) cynyddu ei effeithiau cadarnhaol ar yr amgylchedd?
- Beth arall gallai'r Awdurdod ei wneud? A oes unrhyw newidiadau sylfaenol, er enghraifft, y dylai fod yn gweithio tuag atynt nawr er mwyn iddo fod yn fwy effeithlon yn amgylcheddol yn y dyfodol?

Sut i ymateb

Anfonwch eich syniadau a'ch barn atom gan ddefnyddio'r manylion cyswllt isod:

Drwy'r post i:

Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru
Pencadlys y Gwasanaeth Tân ac Achub
Ffordd Salesbury
Parc Busnes Llanelwy
Llanelwy
Sir Ddinbych, LL17 0JJ

Drwy e-bost i:

futurefire@nwales-fireservice.org.uk

Trwy fynd i'n hwb ymgynghori ar-lein;

<http://www.yourvoicewrexham.net/kms/elab.aspx?noip=1&CampaignId=914&CampaignStepTestId=-1&CampaignStepQuestionTestId=-1&CampaignUserRole=test>

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Craffu Partneriaethau
Dyddiad y cyfarfod:	7 Tachwedd 2019
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Cynghorydd Bobby Feeley/Phil Gilroy
Awdur yr Adroddiad:	David Soley
Teitl:	Cyllidebau Cymorth ar gyfer Pobl ag Anghenion Gofal a Chymorth Cymwys

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi gwybodaeth am y cynnydd a wnaed o ran datblygu, hyrwyddo a lledaenu cyllidebau cymorth i bobl sy'n gymwys i'w derbyn.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Rhoi sicrwydd ynghylch darpariaeth yn erbyn blaenoriaeth gorfforaethol y Cyngor sy'n ymwneud ag adeiladu cymunedau gwydn a chyflawni amcanion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor Craffu Partneriaethau yn cydnabod ac yn gwneud sylwadau ar y cynnydd sy'n digwydd o ran datblygu, hyrwyddo a lledaenu cyllidebau cymorth i bobl sy'n gymwys i'w derbyn.

4. Manylion yr adroddiad

4.1 Mae cyllidebau cymorth yn rhan o newid sylfaenol i bolisi ac ymarfer ym maes gofal cymdeithasol, sy'n cael ei ategu gan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ac yn galw am newid arwyddocaol mewn systemau, prosesau, diwylliant ac ymarfer yn y maes hwn.

4.2 Mae cyllidebau cymorth yn elfen hanfodol o'r newid yn mhattrwm gofal cymdeithasol oedolion sy'n rhoi pwyslais ar yr angen i ddinasyddion gadw rheolaeth dros eu bywydau eu hunain, i ddweud pa ddeilliannau sy'n bwysig iddyn nhw ac i aros yn ddiogel ac yn annibynnol yn eu cartrefi eu hunain.

4.3 Bydd Cyllidebau Cymorth yn galluogi dinasyddion i ddeall faint yw cost eu gofal gan ganiatáu iddynt weithio gydag awdurdodau lleol i gytuno ar y defnydd mwyaf effeithiol ac effeithlon o adnoddau.

4.4 Proses

4.4.1 **Cyllideb Gymorth** yw'r swm o arian y bydd yn ofynnol i Gyngor Sir Ddinbych (CSDd) ei dalu am y cymorth y bydd ar ddinasydd ei angen i wireddu'r deilliannau cymwys, a chaiff ei gyfrifo ar ôl asesiad cynhwysfawr a phroses gynllunio gofal.

- 4.4.2 Ar ôl cytuno ar y deilliannau cymwys, bydd yr asesydd a'r dinesydd yn defnyddio'r **Olwyn Adnoddau**, sef proses lle byddant yn cytuno pa ofal a chymorth sydd eisoes yn bodoli drwy'r asedau sydd ar gael iddynt e.e. eu teulu, y gymuned leol a sefydliadau gwirfoddol.
- 4.4.3 Bydd unrhyw ofal a chymorth a fyddant o bosibl yn gofyn am nawdd CSDd yn cael eu hystyried gan **Banel Adolygiad gan Gymheiriaid**, grŵp amlddisgyblaeth o weithwyr rheng flaen proffesiynol a fydd yn cytuno ar y dull mwyaf effeithiol ac effeithlon o gefnogi'r dinesydd i wireddu'r canlyniadau a ddymunir, ac amcangyfrif o'r gost debygol: **'Y Gyllideb Gymorth'**.
- 4.5 **Ar ôl cytuno ar werth y Gyllideb Gymorth cynigir 4 opsiwn i'r dinesydd:**
- 4.5.1 **'Taliad Uniongyrchol'** - taliad yn lle gwasanaeth gan alluogi'r dinesydd i drefnu eu gofal a'u cymorth eu hunain.
- 4.5.2 **'Cyllideb Gymorth a Reolir gan y Cyngor'** - CSDd yn trefnu ac yn talu am y gofal a'r cymorth angenrheidiol
- 4.5.3 **Cyllideb Gymorth a Reolir gan Drydydd Parti** – CSDd yn talu'r gyllideb gymorth i sefydliad y gellir ymddiried yno a fydd yn trefnu gofal a chymorth y dinesydd ar eu rhan.
- 4.5.4 Unrhyw **gyfuniad** o'r uchod
- 4.6 Cynnydd**
- 4.6.1 **Datblygiadau:** datblygwyd yr holl systemau, prosesau ac arweiniad angenrheidiol cyn dechrau defnyddio'r trefniant Cyllidebau Cymorth ym mis Gorffennaf 2018.
- 4.6.2 Mae systemau, prosesau ac arweiniad ar y cyllidebau cymorth wedi cael eu hadolygu a'u harchwilio'n fewnol a datblygwyd cynllun gweithredu mewn ymateb i'r casgliadau.
- 4.6.3 **Hyrwyddo:** mae hyn yn cynnwys gwybodaeth ar wefan CSDd, gwybodaeth, cyngor a chymorth gan y sector gwirfoddol a staff y Gwasanaethau Cymorth Cymunedol yn 'Pwyntiau Siarad', pwynt mynediad unigol y GCC a sgysiau uniongyrchol gyda dinasyddion a'u gofalwr yn ystod y broses asesu, cynllunio ac adolygu cymorth.
- 4.6.4 Mae rhoi cyllidebau cymorth ar waith yn llwyddiannus yn gofyn am ymdriniaeth cyngor cyfan, gydag enghreifftiau diweddar yn cynnwys cydweithio â Gwasanaethau Cefn Gwlad Cyngor Sir Ddinbych i edrych ar gyfleoedd dydd amgen ar gyfer dinasyddion diamddiffyn, a gweithio gyda'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ar rymuso cymunedol, a rôl y Llywyr Cymunedol a'r Rhagnodwyr Cymunedol o ran darparu'r strategaeth rheoli pwysau.
- 4.6.5 **Gweithrediad:** Ers cyflwyniad y cyllidebau cefnogi ym mis Gorffennaf 2018 mae Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) ac Archwilio Mewnol wedi cyfeirio at gynnydd cadarnhaol, fodd bynnag bydd yn cymryd amser a dyfalbarhad iddynt ymwreiddio'n gyfan gwbl yn ymarferol ac i CSDd, ein dinasyddion a'n gofalwyr wirioneddol werthfawrogi'r manteision.
- 4.6.6 Mae'r **Gwasanaethau Cymorth Cymunedol** yn parhau i ddarparu hyfforddiant, cymorth ac arweiniad ac yn ddiweddar cawsant arian grant gan Fwrdd Iechyd Prifysgol

Betsi Cadwaladr i ddarparu hyfforddiant cynhwysfawr ar gyfer staff wedi'i ddarparu gan y Tîm Datblygu Cynhwysiant Cenedlaethol.

4.7 Yr heriau a ragwelwyd o ran datblygu

4.7.1 Mae llawer o gynghorau wedi darganfod mai'r her fwyaf yw diwylliant ac ymarfer ymysg staff rheng flaen. Mae'r Gwasanaethau Cymorth Cymunedol wedi gwneud ymrwymiad arwyddocaol a pharhaus i newid diwylliant, a chasgliad AGC yn dilyn ei archwiliad diweddar oedd:

Mae staff wedi'u grymuso i gyd-gynhyrchu atebion creadigol sy'n diwallu'r deilliannau y mae'r bobl y mae arnynt gofal a chymorth, a gofalu'r sydd angen cefnogaeth, wedi eu dynodi drostynt eu hunain. Mae darpariaeth gwasanaeth yn seiliedig ar yr uchelgais i wneud gwahaniaeth cadarnhaol i fywydau trigolion Sir Ddinbych. Mae enghreifftiau da o reolwyr ar bob lefel yn defnyddio eu menter a'u sgiliau arweinyddiaeth i sicrhau gwelliannau mewn diwylliant ac arfer gweithredol" (AGC 2019)

4.7.2 Rhagwelwyd y gallai'r gwahaniaeth arwyddocaol rhwng diwylliant staff GIG a'r Awdurdod Lleol greu her sylweddol o ran sicrhau timau integredig, ac i fynd i'r afael a hyn mae'r Gwasanaethau Cymorth Cymunedol wedi cael arian grant gan BIPBC i gomisiynu pecyn hyfforddi a chefnogaeth cynhwysfawr ar gyfer staff GIG.

4.8 Yr heriau nad oeddent wedi eu rhagweld o ran datblygu

4.8.1 Mae Cyllidebau Cymorth yn gofyn am newid arwyddocaol i'r system PARIS. Dynododd adolygiad ac archwiliad mewnol nifer o heriau cysylltiedig â ffurf y system ar hyn bryd sy'n effeithio ar gadw cofnodion effeithiol, adrodd yn ôl a rheoli perfformiad. Mewn ymateb mae grŵp tasg a gorffen TGCh a GCC wedi'i sefydlu i archwilio a gweithredu'r newidiadau angenrheidiol mewn systemau.

4.8.2 Mae taliadau uniongyrchol yn gofyn bod CSDd yn datblygu systemau monitro ariannol newydd i sicrhau bod dinasyddion yn defnyddio'u harian i wireddu'r deilliannau cytunedig a i alluogi CSDd i adennill arian na chafodd ei wario. Ni all system ariannol bresennol CIS gefnogi monitro Taliadau Uniongyrchol, sy'n cael ei reoli ar hyn o bryd drwy systemau papur cymhleth a llafurus. Mae'r cynigion presennol o ran sut i fynd i'r afael â hyn yn cynnwys:

- a) Mabwysiadu cardiau talu rhagdaledig sy'n caniatáu monitro ac adrodd awtomataidd.
- b) Caffael system yn lle'r system ariannol CIS

4.8.3 Fel gyda llawer o brosesau newydd mae'r rhai hynny a ddatblygwyd ar gyfer Cyllidebau Cymorth wedi galw am fonitro ac adolygu cyson er mwyn sicrhau eu bod yn dal i fod yn addas i'r pwrpas ac yn adlewyrchu'r newidiadau parhaus i ddeddfwriaeth ac arweiniad cenedlaethol y DU.

4.8.4 Mae galluogi dinasyddion i gymryd mwy o reolaeth dros eu gofal a'u cymorth yn gofyn bod GCC yn adolygu ac yn gwella'r prosesau y mae staff yn eu dilyn i asesu a chofnodi 'capasiti meddyliol' dinesydd i wneud penderfyniadau. Gwnaed hyn drwy weithrediad teclyn asesu diwygiedig a darpariaeth hyfforddiant ychwanegol.

4.8.5 **Diwylliant ac arfer:** fel arfer mae heriau diwylliannol a heriau o ran ymarfer nad oeddent wedi eu rhagweld yn cael eu dynodi a'u goresgyn drwy'r Broses Adolygiad gan Gymheiriaid', lle bydd panel amlddisgyblaeth o weithwyr rheng flaen proffesiynol

yn craffu ar ac yn herio ymarfer yn rymus mewn ffyrdd sydd fel arfer yn fwy anodd eu derbyn pan fydd rheolwyr yn gwneud hynny.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1 Mae Cyllidebau Cymorth yn galluogi dinasyddion a gofalwyr i chwarae rôl weithredol mewn cynllunio a siapio eu gofal a'u cymorth ac yn eu grymuso i aros yn ddiogel ac yn annibynnol yn eu cymunedau eu hunain.
- 5.2 Mae darpariaeth gwybodaeth hawdd ei chael drwy'r GCC, pwyntiau siarad, pwyntiau mynediad sengl a rhyngweithio wyneb yn wyneb yn ystod y cyfnod asesu a chynllunio cymorth yn helpu dinasyddion Sir Ddinbych i wneud dewisiadau mwy gwybodus am eu gofal a'u cymorth, gan gynyddu eu gwytnwch a'u galluogi i aros yn annibynnol yn hirach.
- 5.3 Ers cyflwyniad y Cyllidebau Cymorth, mae'r asesiad yn fwy na dim ond drws tuag at y gwasanaethau, yn hytrach mae'n rhyngweithio cymhleth sy'n sicrhau bod dinasyddion a gofalwyr yn chwarae rhan lawn mewn siapio a gwella'r gwasanaethau y mae arnynt eu hangen.
- 5.4 Mae dinasyddion a gofalwyr sy'n cael gofal a chymorth gan CSDd yn awr yn cael eu gwahodd i ymuno â 'Bwrdd Ymgynghorol Dinasyddion' newydd a sefydlwyd er mwyn sicrhau bod datblygiadau'n llwyr adlewyrchu safbwyntiau a dymuniadau'r bobl y maent yn eu cefnogi.
- 5.5 Mae cyllidebau cymorth yn cael eu derbyn yn aml gan ofalwyr gan eu bod yn caniatáu llawer mwy o hyblygrwydd yn narpariaeth gofal a chymorth.
- 5.6 Bydd yr hyfforddiant sy'n cael ei ddarparu ar gyfer staff GIG mewn timau integredig yn helpu i sicrhau bod dinasyddion yn profi ymagwedd gyson tuag at ddarpariaeth gofal iechyd a chymdeithasol yn Sir Ddinbych a bod yr elfennau hynny sy'n rhwystro gwasanaeth di-dor yn cael eu lleihau.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae holl elfennau datblygu, monitro ac adolygu'r cyllidebau cymorth a ddisgrifir yn yr adroddiad hwn yn cael eu darparu drwy'r adnoddau ariannol a staffio cyfredol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

Ni chwblhawyd Asesiad o Effaith ar Les ffurfiol fel rhan o ddatblygiad y Cyllidebau Cymorth oherwydd bod y gofyniad i ddarparu'r rhain wedi'i bennu yn Neddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru).

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda Chraffu ac eraill?

Cafodd darpariaeth cyllidebau cymorth ei gynnwys mewn trafodaethau gyda'r Pwyllgor Craffu yn ystod y newidiadau a roddwyd ar waith fel rhan o ofynion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) a gwnaed cais am yr adroddiad hwn.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Fel y nodir yn Adran 6, mae'r Gwasanaeth wedi cadarnhau nad oes unrhyw oblygiadau ychwanegol o ran adnoddau o ganlyniad i'r adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd yna, ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae risg (isell dros ben) y gallai dinasyddion ddefnyddio'r arian a roddir iddynt fel Cyllideb Gymorth mewn ffyrdd nad ydynt yn gwireddu'r deilliannau cytunedig. Bydd hyn yn cael ei liniaru drwy gyflwyno cardiau wedi'u rhagdalau tebyg i'r rhai hynny a ddefnyddir ar gyfer dinasyddion sydd angen cymorth gan Dîm y Llys Gwarchod.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae pwerau'r Pwyllgor Craffu mewn perthynas â'r mater hwn wedi'u pennu yn Adran 21 Deddf Llywodraeth Leol 2000 ac Adran 7.4.2(b) o Gyfansoddiad y Cyngor.

Swyddog Cyswllt:

David Soley Prif Reolwr, Comisiynydd Arweiniol Gwasanaethau Cymorth
Gymunedol 01824 706333

1. Astudiaeth Achos 1

- 1.1 Dyn 26 oed â diagnosis o awtistiaeth difrifol ac anabledd dysgu yn byw gyda'i deulu, sydd eisiau gweithio fel ei frodyr a'i chwiorydd ac a hoffai ddysgu bod yn fecanydd.
- 1.2 Mae ar y dinesydd angen amgylchedd dysgu a gweithio cefnogol iawn nad yw ar gael drwy unrhyw weithgaredd dydd, cyfle dysgu na chynllun prentisiaeth lleol.
- 1.3 Daeth y teulu o hyd i athro mecaneg sydd â'i garej ei hun sy'n barod i gynnig yr hyfforddiant priodol mewn amgylchedd cefnogol.
- 1.4 Defnyddir taliad uniongyrchol i ariannu sesiynau hyfforddi 4.5 awr, 4 diwrnod yr wythnos.
- 1.5 Deilliannau llesiant llawer iawn gwell i'r dinesydd a'i ofalwyr.
- 1.6 Llawer llai o bwysau ar y gofalwr a fydd yn ei dro yn lleihau'r posibilrwydd y bydd y gofalwr yn cyrraedd y pwynt lle na all ymdopi mwyach.
- 1.7 Arbedion cost wedi eu gwireddu gan fod hyn yn rhatach na gwasanaeth traddodiadol.

2. Astudiaeth Achos 2

- 2.1 Dyn 67 oed gyda diagnosis o ddementia cynnar yn byw gyda'i wraig yn sir Ddinbych.
- 2.2 Gwraig y dyn yw ei brif ofalwr ac mae arno angen cefnogaeth 24 awr y dydd gyda phob agwedd ar fywyd dydd i ddydd.
- 2.3 Mae'r asesiad yn dynodi risg uchel i iechyd y gofalwr a'r angen am ofal seibiant ar fyrder.
- 2.4 Mae'r gŵr a'i ofalwr yn gwrthod gofal seibiant preswyl am nad ydynt yn dymuno cael eu gwahanu.
- 2.5 Yn ystod asesiad dywedodd y pâr gymaint yr oeddent yn arfer mwynhau gwyliau rheolaidd yn eu cerbyd gwersylla (campervan) ond nad ydynt erbyn hyn yn gallu fforddio ffioedd y safleoedd.
- 2.6 Defnyddiwyd taliad uniongyrchol i dalu am ffioedd safleoedd fel y gall y cwpl fynd am seibiannau rheolaidd yn eu cerbyd gwersylla.
- 2.7 Deilliannau llesiant llawer iawn gwell i'r dinesydd a'i ofalwr.
- 2.8 Llawer llai o bwysau ar ofalwr a fydd yn ei dro yn lleihau'r posibilrwydd y bydd y gofalwr yn cyrraedd y pwynt lle na all ymdopi mwyach.
- 2.9 Arbedion wedi'u gwneud gan fod ffioedd safleoedd gwersylla'n rhatach na gofal seibiant traddodiadol.

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Craffu Partneriaethau
Dyddiad y Cyfarfod:	7 Tachwedd 2019
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Tony Thomas - Aelod Arweiniol Tai, Rheoleiddio a'r Amgylchedd. Geoff Davies - Swyddog Arweiniol - Tai Cymunedol
Awduron yr Adroddiad:	Geoff Davies - Swyddog Arweiniol - Tai Cymunedol Clare Budden - Prif Weithredwr Cymdeithas Tai Clwyd Alyn
Teitl:	Un Llwybr Mynediad at Dai (SARTH)

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn sôn am weithrediadau SARTH, sef Un Llwybr Mynediad at Dai sydd yn delio â sut y rheolir ceisiadau am dai cymdeithasol.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Mae hwn yn ymateb i gais i graffu "effeithiolrwydd y bartneriaeth newydd i helpu pobl gael mynediad at lety o fewn amserlenni rhesymol".

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y pwyllgor yn ystyried cynnwys yr adroddiad hwn a rhoi sylwadau yn unol â hynny.

4. Manylion yr adroddiad

SARTH yw "Un Llwybr Mynediad at Dai", sef yr enw a roddir ar y polisi Dyrannu Tai Cyffredin rhwng cynghorau Sir Ddinbych, Sir Y Fflint a Chonwy a'r Cymdeithasau Tai (Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig) sydd yn gweithredu yn y siroedd hyn.

Cymeradwyodd y Cabinet y Polisi Dyrannu ym mis Ionawr 2014, ac ym mis Ebrill 2017, gweithredwyd SARTH yn Sir Ddinbych.

4.1 Polisi Dyraniadau Cyffredin

Mae'r polisi yn sicrhau ein bod yn darparu dyraniadau tai cymdeithasol yn unol â'r ddeddfwriaeth tai (Deddf Tai 1996, Tai (Cymru) 2014) a Chod Canllawiau ar gyfer Dyrannu Llety. Mae hyn yn angenrheidiol i liniaru'r risg o her gyfreithiol ond hefyd i sicrhau y dyrennir tai i'r rhai sydd â'r angen fwyaf. **Atodiad 1** yw'r dogfen Polisi SARTH cyfredol.

Mae gweithredu cyffredinol y polisi yn cael ei fonitro gan y Grŵp Llywio Rhanbarthol sydd yn cynnwys y 3 cyngor a'r Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig sydd

ynghlwm. Yn ogystal, mae unrhyw faterion gweithredol ynghylch gweithredu'r polisi o ddydd i ddydd, gan gynnwys apeliadau gan ymgeiswyr ynghylch â'u bandio blaenoriaeth yn cael eu trafod mewn cyfarfodydd misol o'r Grŵp Panel Gweithredol.

4.2 Cofrestr Tai Cyffredin Sir Ddinbych

Tra bo'r polisi yn bartneriaeth ar y cyd rhwng y 3 sir, mae darparu'r gofrestr tai cyffredin yn gyfrifoldeb unigol i bob sir. Yn Sir Ddinbych, rydym bellach yn gweithredu un cofrestr ar gyfer pob tai cymdeithasol sy'n cael eu gosod gan y cyngor, a'r 6 Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig sydd yn gweithredu o fewn Sir Ddinbych.

Mewn perthynas â darpariaeth weithredol o gofrestr gyffredin Sir Ddinbych, mi wnaethom y penderfyniad ym mis Medi 2016 i fynd mewn partneriaeth â Chyngor Sir y Fflint, gan eu bod eisoes yn darparu'r gwasanaeth hwn ac wedi bod drwy'r broses o newid sylweddol i sicrhau gweithrediadau a gweithredu esmwyth o'r gwasanaeth.

4.3 Partneriaeth Sir y Fflint

Mae'r dull partneriaeth gyda Sir y Fflint wedi mynd rhagddo'n dda yn gyffredinol. Cafodd y gwaith sydd ei angen i weithredu darpariaeth gweithredol SARTH ei ystyried yn fanwl yn 2016, ond roeddem yn cydnabod y buddion o ddefnyddio profiad Sir y Fflint a sut y bu iddynt sefydlu eu gwasanaethau i fodloni'r galw o ddarparu hyn yn effeithiol. Yn ogystal, mae'r gallu i ddefnyddio systemau TGCh sydd wedi'u ffurfweddu eisoes wedi bod o fudd sylweddol.

I grynhoi, mae'r gwasanaeth yn ymdrin â dros 300 o alwadau'r wythnos gan gynnwys ymdrin â galwadau ffôn cychwynnol, cyfweiliadau gyda chwsmeriaid, asesiadau manwl o geisiadau yn unol â'r polisi a heriau mewn perthynas â phenderfyniadau. Mae achosion yn cael eu cyfeirio yn aml at wasanaethau eraill megis Atal Digartrefedd, Gorfodi Tai, Tai Teg a gwasanaethau cynnal hefyd. Mae ymdrin â galwadau a gohebiaeth ysgrifenedig gyda brand Sir Ddinbych a nid yw cwsmeriaid yn ymwybodol ym mhle y lleolir y staff.

Mae Sir Ddinbych yn cael gwerth am arian am y bartneriaeth gan fod y gost yn llai na chost i ddarparu'r gwasanaeth ein hunain. Cost blynyddol i Sir Ddinbych ar hyn o bryd yw £52k sydd yn llai na chost am 2 staff llawn amser ar raddfa 5. Rydym yn cyfrifo y byddem angen y staff ychwanegol hyn fel isafswm yn ychwanegol i'r gallu i ddelio â'r nifer uchel o alwadau ffôn a'r broses brysbennu hirfaith. Mae Sir y Fflint yn cael budd gan arbedion maint gan ddarparu'r gwasanaeth i bartneriaid ychwanegol.

4.4 Perfformiad

Rydym yn monitro perfformiad a'r weithred o gytundeb partneriaeth gyda Sir y Fflint i sicrhau bod safonau gwasanaeth yn cael eu darparu a'u cynnal gan gynnwys perfformiad ateb galwadau. Rydym yn ymwybodol o'r nifer uchel o alwadau a chymhlethdod galwadau, a mae Sir y Fflint wedi parhau i adolygu'r gwasanaeth ac wedi rhoi ystyriaeth manwl ar y ffordd orau i ddarparu'r gwasanaeth yn effeithiol. Y cyfartaledd amser cyfredol o ymateb i alwadau yw 1 munud 19 eiliad.

4.5 Bodloni Anghenion Tai

Rydym yn gwybod bod nifer o geisiadau am dai wedi lleihau'n sylweddol ers cyflwyno'r polisi newydd. Yn flaenorol roedd oddeutu 3,000 o ymgeiswyr ar draws nifer o gofrestri landlordiaid a gynhelir yn Sir Ddinbych, ond mae adolygu'r

cymhwyster wedi gweld hyn yn lleihau i oddeutu 1.200. Mae **Atodiad 2** yn rhoi data gefndirol ar yr angen o ran tai a dyraniad o dai arbennig yn Sir Ddinbych yn ystod 2018/2019. Mae **Atodiad 3** yn amlinellu sut mae'r gwasanaeth yn sicrhau bod anghenion mwy cymhleth yn cael eu cydnabod drwy'r polisi.

4.6 **Effaith y Polisi**

Mae'r partneriaid yn y bartneriaeth SARTH ehangach yn ymwybodol y dylai'r polisi gael ei adolygu'n awr i sicrhau bod y polisi yn cyflawni ei nodau ac yn bodloni anghenion tai yn briodol. Mae'r Tîm Strategaeth Tai Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy wedi cael eu comisiynu i gyflawni adolygiad ar effaith y polisi.

4.7 **Cydymffurfiaeth a Chysondeb**

Mae'r grŵp llywio hefyd wedi comisiynu gwaith i gyflawni archwiliadau rheolaidd o gydymffurfiaeth â'r polisi gan bob landlord i sicrhau cysondeb mewn dyraniadau. Bydd hyn yn sicrhau defnyddio'r polisi yn gywir ac amlygu defnydd anghywir neu amhriodol o opsiynau dargyfeirio. Mae'r canfyddiadau yn cael eu hadrodd yn rheolaidd i'r grŵp llywio rhanbarthol.

4.8 **Gwybodaeth o ran Rhagolygon**

Un o'r prif bryderon i ymgeiswyr yw cael y gallu i ddeall pa mor hir yw'r amser aros cyfredol. Gall reoli disgwyliadau clir leihau rhwystredigaeth a darparu gwell wybodaeth i aelwydydd reoli eu hamgylchiadau tai. Mae gwybodaeth yn **Atodiad 4** ar amseroedd aros ar sail profiad gwirioneddol mewn prydles diweddar. Bwriad hwn yw bod yn ganllaw gan bod y data ar sail amseroedd aros ar gyfartaledd a gall y rhain amrywio yn ddibynnol ar y math o eiddo ac ardal.

Ar nodyn cadarnhaol, mae rhaglen adeiladu newydd cymdeithasol a fforddiadwy yn ychwanegol i gynlluniau adeiladau newydd y Cyngor ei hun. Mae gwybodaeth am y rhaglen wedi'i atodi yn **Atodiad 5**.

4.9 **Adolygiad Archwilio Mewnol**

Mae SARTH wedi bod yn destun adolygiad archwilio mewnol a gwblhawyd ym mis Medi 2019. Mae'r archwiliad wedi rhoi lefel Sicrwydd Canolig. Bydd adroddiad llawn yn cael ei gyflwyno i'r Llywodraethu Corfforaethol yn yr hydref.

Y prif argymhelliad yw'r angen am fwy o gytundebau ysgrifenedig ffurfiol i gadarnhau rolau, cyfrifoldebau a pherthynas rhwng y trefniadau Grŵp Llywio Rhanbarthol, Grŵp Gweithredol a phartneriaethau lleol.

Dylid nodi bod llywodraethu cryf ar gyfer y bartneriaeth yn arbennig gan fod yr uwch reolwyr yn cynrychioli'r partneriaid ar lefel grŵp llywio megis Rheolwr Gyfarwyddwr Cartrefi Conwy, Dirprwy Brif Weithredwr Cymdeithas Tai Wales & West, Cyfarwyddwr Gwasanaeth Preswyl yn Nhau Clwyd Alyn, Pennaeth Tai Grŵp Cynefin yn ogystal â'r Swyddog Arweiniol Tai Cymunedol Sir Ddinbych.

4.10 **Bodlonrwydd Cwsmeriaid**

Mae gennym ychydig o adborth gan gwsmeriaid ar y broses ceisiadau. Cesglir hyn pan fydd ymgeiswyr yn symud i'r cartref newydd. Mae bodlonrwydd o ran y broses ymgeisio yn 88% ar hyn o bryd a sylwadau ynghylch anfodlonrwydd o ran hyd amser mae'n rhaid aros am gartref. Rydym yn cydnabod bod arolwg o ymgeiswyr tra eu bod

ar y gofrestr tai, a dal heb gael cynnig cartref, yn rhoi gwybodaeth mwy ystyriol i ni. Felly mae arolwg llawn o ymgeiswyr cyfredol sydd ar y gofrestr tai wedi'i gynllunio ar gyfer dechrau 2020.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae Tai a Chymunedau Cryf yn flaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Nid oes unrhyw gostau ychwanegol yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

Nid oedd angen asesiad o'r effaith ar gyfer yr adroddiad hwn, gan nad oedd unrhyw newidiadau wedi'u cynnig.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda Chraffu ac eraill?

Darparwyd gwybodaeth am SARTH mewn cyfarfod briffio'r cyngor ym mis Mehefin 2019.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'r costau sy'n gysylltiedig â'r gwasanaethau a chynnal a chadw i dai'r cyngor wedi'u cynnwys o fewn Cynllun Busnes Cyfrif Refeniw Tai (HRA). Cymeradwywyd y cynllun ar gyfer 2019/20 gan y Cabinet ym mis Ionawr 2019.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae dyletswydd ar y Cyngor i gynnal cofrestr o angen o ran tai ac i sicrhau bod tai yn cael eu dyrannu yn unol â'r polisi a gyhoeddwyd.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

11.1 Adran 21 Deddf Llywodraeth Leol 2000

11.2 Mae Adran 7.4.2(b) o Gyfansoddiad y Cyngor yn nodi pwerau'r Pwyllgor Craffu o ran amcanion y polisi, targedau perfformiad a/neu feysydd gwasanaeth penodol, a mae Adran 7.4.2(e) yn nodi y gall y Pwyllgor Craffu adolygu a chraffu'r perfformiad cyrff cyhoeddus eraill yn yr ardal, a'u gwahodd i annerch y Pwyllgor Craffu ynghylch eu gweithgareddau a pherfformiad.

Swyddog Cyswllt:

Swyddog Arweiniol - Tai Cymunedol

Ffôn: 01824 712931

Datrysiadau Tai Sir Ddinbych a Cofrestr Tai Sir Ddinbych

Y Polisi Dyraniad Tai Cyffredin

Cynnwys

Blychau Gwybodaeth	3
Polisi Dyrannu Tai Cymdeithasol yng Nghonwy, Sir Ddinbych a Sir y Fflint.....	4
RHAN 1 – DATGANIAD POLISI	5
1. Cyflwyniad.....	5
1.1 Nodau ac Amcanion	5
1.2 Cyd-destun Cyfreithiol.....	6
1.3 Rolau partneriaid.....	6
1.4 Cydraddoldeb	6
1.5 Rheoli Gwybodaeth.....	7
1.6 Monitro ac adolygu Polisi Dyrannu	7
1.7 Polisiâu Gosod Lleol.	8
2. Y Gofrestr Tai.....	8
2.1 Y Gofrestr	8
2.2 Pwy all wneud cais?.....	9
2.3 Pwy ellir ei gynnwys ar aelwyd yr ymgeisydd?	9
2.4 Ceisiadau i Symud	9
2.5 Ceisiadau gan Gyflogeion Partner Sefydliadau, Aelodau Etholedig a’u perthnasau teuluol agos	9
2.6 Ceisiadau i addasu tenantiaethau tai cymdeithasol presennol	10
3. Gwneud cais am Lety	10
3.1 Gwneud Cais.....	10
3.2 Opsiynau Tai.....	10
3.3 Cymhwysedd.....	11
3.4 Dewis a Dymuniad.....	11
3.5 Cymorth i wneud cais.....	11
3.6 Amserlenni penderfynu.....	12
3.7 Hysbysu am benderfyniad.....	12
3.8 Hawl yr ymgeisydd i gael ei hysbysu, i ofyn am adolygiad ac i wneud cwyn	12
3.9 Gwneud cais i weld pa wybodaeth a ddelir ar gais am dai	12
3.10 Gofyn am adolygiad o benderfyniad mewn perthynas âblaenoriaeth ymgeisydd ar y gofrestr tai, neu unrhyw ddyraniad tai.....	12
3.11 Gofyn am adolygiad o benderfyniad a wneir mewn perthynas a phenderfyniad y tu hwnt i gwmpas y polisi hwn	13
3.12 Cwyno yngylch sut y deliwyd â chwyn	13
3.13 Gwybodaeth ffug neu gamarweiniol.....	13
3.14 Diweddarau cais.....	13

3.15 Diweddarau'r gofrestr.....	13
3.16 Tynnu ceisiadau oddi ar y gofrestr.....	13
RHAN 2 – Y CYNLLUN BANDIO	15
4.1 Bandiau Blaenoriaethol.....	15
4.3 Angen am Dai – Ffafiaeth Resymol.....	16
4.4 Angen Brys am Dai	17
4.5 Angen am Dai	17
4.6 Blaenoriaeth ostyngedig	17
4.7 Dim Blaenoriaeth	18
RHAN 3 - DYRANNU.....	26
5. Dyrannu eiddo.....	26
5.1 Dyrannu Eiddo yn ôl blaenoriaeth bandio ac amser aros.....	26
5.2 Cyfateb ymgeiswyr ac eiddo	26
5.3 Cadarnhau aelodau'r aelwyd	26
5.4 Ceisiadau dyblyg.....	26
5.5 Cyfansoddiad aelwyd a hawl am ystafelloedd gwely.....	26
5.6 Ymgeiswyr Digartref y mae dyletswyd digartrefedd statudol yn ddyledus iddynt.....	28
5.7 Ymgeiswyr 16 ac 17 oed.....	28
5.8 Ymgeiswyr Hŷn.....	28
5.9 Ymgeiswyr sy'n Sipsiwn a Theithwyr.....	29
5.10 Ymgeiswyr sy'n cael eu lletya mewn gofal neu dai â chymorth cymeradwyedig	29
5.11 Aelwydydd ymgeiswyr sydd angen eiddo wedi addasu neu eiddo hygyrch.....	29
5.12 Gwirio.....	29
5.13 Derbyn cynnig	30
5.14 Derbyn cynnig	30
5.15 Gwrthod cynnig.....	30
5.16 Darparaeth Tai Arbenigol.....	30
5.17 Ymgeiswyr sy'n destun trefniadau amddiffyn y cyhoedd	31
5.18 Cyfranogiad Aelodau'r Cyngor	31
5.19 Dyraniadau gan Ddarparwyr Tai	31

Blychau Gwybodaeth

BLWCH A Cymhwysedd ar gyfer Dyraniad Tai Cymdeithasol	15
BLWCH B Cysylltiad Lleol	17
BLWCH C Angen Brys am Dai	20
BLWCH D Angen am Dai	22
BLWCH E Blaenoriaeth Ostyngedig	25

Mae'r ddogfen hon ar gael hefyd mewn Saesneg, a gall fod ar gael mewn fformatau eraill ar gais.

Mehedin 2018

Y Polisi Dyrannu Tai Cymdeithasol yng Nghonwy, Sir Ddinbych a Sir y Fflint

Mae'r prif landlordiaid cymdeithasol sy'n gweithredu yng Nghonwy, Sir Ddinbych a Sir y Fflint wedi dod at ei gilydd, gyda'r Awdurdodau Lleol, er mwyn ffurfio partneriaeth er mwyn rheoli ceisiadau am a dyrannu tai cymdeithasol.

Y partneriaid yn y cynllun yw

- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
- Cyngor Sir Ddinbych
- Cyngor Sir y Fflint
- Cartrefi Conwy
- Cartrefi Cymunedol Gwynedd
- Cymdeithas Tai Gogledd Cymru
- Grŵp Cynefin
- Wales and West Housing Association
- Cymdeithas Tai Clwyd Alyn
- Cymdeithas Tai Tŷ Glas, rhan o Grŵp Pennaf

Mae'r holl bartneriaid yn cytuno bod yna alw mawr am dai rhent yn y rhanbarth a dim digon o lefydd gwag i fodloni'r galw. Mae'n rhaid i ni fod yn realistig am hynny. Mae hynny'n golygu bod angen i ni wneud dau beth:

I ddechrau byddwn yn darparu'r cyngor a'r wybodaeth orau, mwyaf defnyddiol a chyson i bawb a ddaw atom yn chwilio am dai. Rydym yn amcanu at helpu cwsmeriaid wneud y dewis mwyaf gwybodus ynghylch sut mae canfod cartref er mwyn bodloni eu hanghenion. Mae'n rhaid i'r cyngor hwn gynnwys yr holl ystod o opsiynau tai fforddiadwy, yn cynnwys tai cymdeithasol, llety rhent preifat, perchnogaeth a dewisiadau eraill.

Yn ail, byddwn yn dyrannu ein stoc tai mewn ffordd dryloyw, teg, cyson a hygyrch, sydd yn blaenoriaethu'r bobl yn ein cymunedau yn unol â'u hanghenion tai ac sydd yn bodloni ein gofynion cyfreithiol.

Gan weithio gyda'n gilydd at y dibenion hynny, gallwn rannu ein cryfderau ac ymarfer dda a gosod y cwsmer wrth galon popeth a wnawn. Byddwn yn symleiddio'r llwybr mynediad at gyngor a thai gydag un diben clir: helpu pobl i ganfod cartref i fodloni eu hanghenion.

RHAN 1 - DATGANIAD POLISI

1. Cyflwyniad

1.1 Nodau ac Amcanion

Mae'r ddogfen hon yn nodi sut y bydd pob cais am dai cymdeithasol yn cael eu blaenoriaethu ar gyfer dyraniadau yng Nghonwy, Sir Ddinbych a Sir y Fflint.

Mae tai cymdeithasol y dai a ddarperir gan rai cynghorau lleol a sefydliadau cofrestredig di-elw. Mae lefelau rhent, safonau eiddo a safonau rheoli yn cael eu rheoleiddio gan y llywodraeth.

Mabwysiadwyd y polisi dyrannu hwn gan y prif landlordiaid cymdeithasol sydd yn gweithredu yn siroedd Conwy, Sir Ddinbych a Sir y Fflint.

Y partneriaid yn y cynllun yw

- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
- Cyngor Sir Ddinbych
- Cyngor Sir y Fflint
- Cartrefi Conwy
- Cymdeithas Tai Gogledd Cymru
- Grwp Cynefin
- Wales and West Housing Association
- Cymdeithas Tai Clwyd Alyn
- Cymdeithas Tai Tŷ Glas, rhan o Grŵp Pennaf
- Cartrefi Cymunedol Gwynedd

Mae'r Partneriaid yn cytuno i flaenoriaethu ymgeiswyr ac i ddyrannu tai cymdeithasol yn yr un modd. Bydd pob Sir yn dal ei gofrestr ymgeiswyr ei hun. Gall ymgeiswyr ymgeisio am dai mewn gwahanol Siroedd, ond ni fydd ymgeiswyr yn cael yr un flaenoriaeth o anghenraid ym mhob ardal, oherwydd na fydd ganddynt gysylltiad lleol â phob ardal efallai.

Amcanion allweddol y polisi yw ei fod yn-

- helpu i fodloni'r angen am dai yng Nghonwy, Sir Ddinbych a Sir y Fflint
- rhoi blaenoriaeth i'r rhai sydd â'r angen mwyaf am dai ac sydd â'r cysylltiad cryfaf â'r ardal y maent yn ymgeisio ar ei chyfer
- hawdd i ymgeiswyr a staff ei ddeall
- blaenoriaethu ymgeiswyr mewn amgylchiadau cyffelyb yn gyson
- galluogi'r holl ymgeiswyr i gael eu hystyried gan bob darparwr tai cymdeithasol gydag un cais yn unig
- bodloni dewisiadau ymgeiswyr cymaint â phosibl
- gwneud y defnydd gorau o'r stoc tai
- ystyried amgylchiadau lleol
- rhoi cyngor i ymgeiswyr am eu holl opsiynau tai
- rhoi cymorth i ymgeiswyr wneud cais fel sy'n ofynnol

1.2 Cyd-destun Cyfreithiol

Mae'r polisi dyrannu yn bennaf yn cael ei reoli gan Ddeddf Tai 1996 a Chod Canllawiau ar Ddigartrefedd a Dyrannu 2016 ac Offerynnau Statudol Cymru 2014 Rhif 2603 (w. 257) - Tai Cymru - Rheoliadau Dyrannu Tai a Digartrefedd (Cymhwysra) (Cymru) 2014.

Mae deddfwriaeth berthnasol arall yn cynnwys

- Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000
- Deddf Cydraddoldeb 2010
- Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2014
- Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddu a Phlisma 2014
- Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015

1.3 Rôl partneriaid

- Cyngorau

Y Cyngorau yn y bartneriaeth yw Awdurdodau Tai Lleol y mae'n ofynnol iddynt o dan y gyfraith i gyflawni dyletswyddau a swyddogaethau sy'n gysylltiedig â thai. Mae ganddynt rôl i sicrhau bod Tai Cymdeithasol yn opsiwn tai effeithiol i bobl ar incwm isel na allant rhentu na phrynu'n breifat. Mae'n rhaid i bob Cyngor yn y bartneriaeth sicrhau bod eiddo tai cymdeithasol yn eu hardal yn cael eu dyrannu yn unol â'r polisi hwn.

Mae'n rhaid i'r Cyngorau sicrhau bod y polisi dyrannu yn deg. Mae tegwch yn cynnwys trin pob cais mewn ffordd gyson, gan sicrhau bod gan bob ymgeisydd gyfle cyfartal i wneud cais, ac mewn ffordd sydd yn addas i'w hanghenion personol.

Fel y gall pawb weld bod dyrannu'n deg, bydd gwybodaeth am sut mae eiddo yn cael eu dyrannu yn cael ei chyhoeddi ar wefannau'r Cyngor, a bydd yna wiriadau rheolaidd er mwyn sicrhau bod y gweithdrefnau yn arwain at ganlyniadau teg.

Mae'r Cyngorau yn gweithio mewn partneriaeth â darparwyr tai cymdeithasol er mwyn cynllunio datblygiadau tai newydd a'r defnydd gorau o stoc tai. Mae'r Cyngorau yn monitro gweithgaredd landlordiaid cymdeithasol er mwyn sicrhau y cedwir at y safonau a bod y dyrannu'n deg.

Gall unrhyw Gyngor ddirprwyo'r dasg o weinyddu'r gofrestr tai. Bydd y sefydliad fydd yn gweithredu fel gweinyddwr y gofrestr yn cael ei fonitro gan y Cyngor er mwyn sicrhau bod penderfyniadau mewn perthynas â bandio a dyrannu yn bodloni'r safonau gofynnol. Gall gweinyddwr y gofrestr fod yn ddarparwr tai cymdeithasol.

- Darparwyr Tai

Mae gan ddarparwyr tai nad ydynt yn gyngorau ddyletswydd i gydweithredu ag Awdurdodau Lleol er mwyn cefnogi cyflawni amcanion tai penodol e.e. atal a gwella digartrefedd. Mae'r darparwyr tai wedi cytuno i ddyrannu eu heiddo gwag yn unol â'r polisi hwn.

1.4 Cydraddoldeb

Mae'r holl bartneriaid yn ymrwymedig i wasanaethu pob ymgeisydd yn deg ac i weithio'n gadarnhaol er mwyn osgoi gwahaniaethu ar sail oedran, rhywedd, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd, cenedligrwydd, anabledd neu darddiad ethnig.

Er mwyn i ni allu monitro dyraniadau o ran tegwch, gofynnir i'r ymgeiswyr ddarparu manylion: oedran, anabledd, rhywedd a hil.

Mae'r holl bolisiâu a newidiadau i bolisiâu yn cael eu hasesu er mwyn sicrhau nad oes yna unrhyw effaith negyddol na ellir ei gyfiawnhau ar rannau o'n cymuned.

Mae'n ofynnol i bob partner fodloni Safonau'r Iaith Gymraeg 2015. Mae ymgeiswyr yn cael eu hannog i ddefnyddio naill ai'r Gymraeg neu'r Saesneg. Gall ymgeiswyr fynegi ym mha un o'r ddwy iaith y maent yn dymuno derbyn gohebiaeth.

Ar gyfer ymgeiswyr sy'n gofyn am wybodaeth mewn fformatau eraill e.e. print bras, fersiynau sain etc., bydd trefniadau yn cael eu gwneud i fodloni eu hanghenion.

Bydd ymgeiswyr arfaethedig sydd angen cymorth i gwblhau'r broses ymgeisio yn cael cymorth, yn unol â'u cais, pan ofynnir am hynny.

Nid yw'r broses ymgeisio yn golygu bod angen i ymgeisydd lenwi ffurflen. Byddir yn siarad ag ymgeiswyr dros y ffôn, neu wyneb yn wyneb yn ei swyddfeydd, neu mewn amgylchiadau eithriadol, mewn man arall e.e. ysbyty, drwy apwyntiad.

1.5 Rheoli Gwybodaeth

Bydd gwybodaeth a roddir gan ymgeiswyr yn gyfrinachol ac yn cael ei chadw'n ddiogel.

Fodd bynnag, byddir yn gofyn i ymgeiswyr ganiatáu i'w gwybodaeth ymgeisio gael ei rhannu fel y gall yr holl bartneriaid ystyried eu cais.

Gall ymgeiswyr wneud cais i gael copi o wybodaeth a ddelir gan bartneriaid am eu cais, fydd yn cynnwys gwybodaeth a ddarperir gan drydydd parti onid oni bai fod yna amgylchiadau eithriadol pan fo raid gwarchod hunaniaeth y trydydd parti dan sylw. O dan amgylchiadau eithriadol o'r fath, bydd pob ymdrech yn cael ei wneud i fynegi'r wybodaeth a gafwyd gan drydydd parti i'r ymgeisydd ar ffurf wedi ei grynhoi.

1.6 Monitro ac Adolygu Polisi Dyrannu

Mae'r Polisi Dyrannu wedi ei fabwysiadu ac yn destun cymeradwyaeth aelodau'r Cyngor yn yr Awdurdodau Lleol unigol.

Mae Byrddau'r partner Gymdeithasau Tai wedi ymrwymo i'r polisi. Mae'r Byrddau yn sicrhau bod y polisi yn bodloni amcanion cymdeithasol eu sefydliadau. Mae'n rhaid i bob darparwr Tai adrodd ar ei weithgareddau i'w Fwrdd llywodraethu a rheoleiddiwr y llywodraeth.

Mae uwch swyddogion y Cyngor a sefydliadau darparu tai yn cyfarfod â'i gilydd fel sy'n ofynnol er mwyn ffurfio Pwyllgor Llywio. Mae'r Pwyllgor hwn yn ffurfiol yn cymeradwyo addasiadau cynlluniedig i'r polisi a argymhellir gan y Panel Gweithredu. Mae'r Panel Gweithredu yn cyfarfod yn rheolaidd er mwyn trafod unrhyw agwedd o weithredu a darparu'r polisi dyrannu.

Petai angen gwneud addasiadau mawr i'r polisi, ni fydd yr addasiad yn cael ei wneud heb ymgynghori.

Mae cyfarfodydd rheolaidd yn cael eu cynnal â phartneriaid er mwyn trafod penderfyniadau gweithredol, systemau rheoli gwybodaeth, ac achosion cymhleth er mwyn sicrhau cyfathrebu effeithiol ar draws y darparwyr.

Bydd gwybodaeth ystadegol yn cael ei hadrodd yn flynyddol a'i chyhoeddi ar wefannau Awdurdodau Lleol.

1.7 Polisiâu Gosod Lleol

Mae'r polisi yn cydnabod y gall partneriaid ddymuno cynnwys polisiâu a ddyluniwyd i daclo materion tai lleol drwy ddefnyddio polisiâu gosod lleol. Bydd yr holl bolisiâu gosod lleol yn seiliedig ar sail gadarn o dystiolaeth. Mae enghreifftiau o faterion tai lleol all fod angen polisiâu gosod lleol yn cynnwys:

- Taclo ymddygiad gwrthgymdeithasol lleol
- Cywiro tanfeddiannu neu orlenwi
- Hwyluso cyflogaeth tenantiaid drwy symudiadau sy'n gysylltiedig â swyddi
- Creu cymuned addas ar ddatblygiadau tai newydd
- Helpu pobl i aros yn agos i'w cymunedau gwledig eu hunain

Bydd polisiâu gosod lleol yn cael eu cymeradwyo gan yr Awdurdod Leol priodol a byddant yn cael eu hasesu ar gyfer tegwch a chydaddoldeb cyfleoedd. Gall polisiâu gosod lleol ganiatáu trosglwyddo tenantiaid cymdeithasol presennol hyd yn oed pan nad oed ganddynt flaenoriaeth o dan y cynllun dyrannu.

Gall ond gosod rhai eiddo, fel arfer mewn lleoliadau a ddiffinnir, pan fyddant yn destun meini prawf meddiannaeth ychwanegol, a'u bod yn destun Ymrwymiad Cynllunio o dan a106 Deddf Cynllunio Tref a Gwlad 1990, er enghraifft mewn ardaloedd adfywio, neu mewn achosion prin, ar ddatblygiadau newydd.

Mae rhestr o gynlluniau tai sydd â Pholisiâu Dyrannu Gosod Lleol ar gael ar Wefannau'r Cynghorau, [LINK](#)

2. Y Gofrestr Tai

2.1 Y Gofrestr

Mae'r gofrestr tai yn rhestr o aelwydydd sydd angen tai. Mae gan bob Awdurdod Lleol gofrestr. Mae'r gofrestr yn cael ei threfnu yn unol â'r polisi hwn. Mae aelwydydd ar y gofrestr yn cael eu blaenoriaethu mewn bandiau yn unol ag angen a chysylltiad lleol, ac o fewn bandiau yn ôl amser aros. Mae darparwyr tai sydd â llefydd gwag yn troi at y gofrestr i weld pwys â'r angen mwyaf sydd wedi bod yn disgwyl hiraf.

Mae penderfyniadau ynghylch ble gosodir aelwyd ar y gofrestr yn cael eu gwneud gan weinyddwyr y gofrestr.

Mae'r gofrestr yn cael ei diweddarau. Bydd aelwydydd ar y gofrestr yn cael eu hadolygu bob 6 mis, neu pan fo amgylchiadau yn newid. Bydd ymgeiswyr newydd yn ymuno â'r rhestr pan fo'u cais yn gyflawn. Gall ymgeiswyr symud o un band blaenoriaethol i'r llall. Y dyddiad pan fo ymgeisydd yn cael ei symud i fand â mwy o flaenoriaeth fydd y dyddiad perthnasol ar gyfer pennu eu blaenoriaeth yn y band hwnnw. Os bydd ymgeisydd yn symud i fand â blaenoriaeth is, dyddiad eu cais gwreiddiol fydd y dyddiad perthnasol.

Yr ymgeiswyr sy'n gyfrifol am ddiweddarau ei cais. Gall methu â gwneud hynny arwain at lai o flaenoriaeth.

Os na fydd ymgeiswyr sydd ag angen brys am dai yn cael eu hailgartrefu o fewn 3 mis, byddir yn ystyried a fydd y stoc tai presennol yn gallu bodloni anghenion yr aelwyd. Mewn achosion pan fo'r gofynion tai yn gymhleth ac na all y stoc presennol eu diwallu, bydd Partneriaid yn ystyried opsiynau ar gyfer caffael, addasu neu gomisiynu eiddo er mwyn bodloni'r angen.

Gall tenantiaid arfaethedig a dderbynnir ar y gofrestr oherwydd nad oes angen tai arnynt wneud cais am dai gwag pan nad oes galw gan ymgeiswyr ar y gofrestr. Mae llefydd gwag o'r fath yn cael eu hysbysebu gan y darparwyr tai ar y farchnad agored e.e. mewn datrysiadau tai gan ddefnyddio safleoedd rhentu eiddo ar-lein neu wefannau'r Cynghorau. Gall ymgeiswyr na dderbynnir ar y gofrestr ailymgeisio ar unrhyw adeg os bydd eu hamgylchiadau yn newid.

2.2. Pwy all wneud Cais?

Gall unrhyw un dros 16 oed wneud cais am dai cymdeithasol, naill ai fel tenant unigol neu ar y cyd. Bydd gan aelwydydd â mwy nag un person ymgeisydd arweiniol. Rhan o'r broses ymgeisio fydd gwirio nad yw aelwyd yr ymgeisydd yn cynnwys rhywun anghymwys oherwydd eu statws mewnfudo neu oherwydd eu bod yn anaddas i fod yn denant o ganlyniad i ymddygiad annerbyniol difrifol. Bydd angen i bob ymgeisydd ddangos eu bod yn bwriadu meddiannu unrhyw ddyraniad tai cymdeithasol fel eu hunig neu brif gartref.

2.3 Pwy ellir ei gynnwys fel rhan o aelwyd yr ymgeisydd?

Gall aelwyd ymgeisydd gynnwys:

- a) aelodau teulu'r ymgeisydd sydd fel arfer yn byw gyda hwy,
- b) unrhyw berson arall y disgwylir iddo fod yn byw gyda nhw o fewn rheswm.

Bydd amgylchiadau plentyn sydd yn ddibynnol ar yr ymgeisydd a rhywun nad yw'n byw gyda'r ymgeisydd yn cael eu hystyried. Er enghraifft, pan fo trefniant rhiantu ar y cyd yn bodoli, ni fydd plentyn sydd yn cael llety rhesymol gan riant arall yn cael ei gynnwys o fewn aelwyd yr ymgeisydd.

2.4 Ceisiadau am Drosglwyddiad

Mae'r polisi hwn yn gymwys i denantiaid presennol sy'n amcanu at newid llety. Bydd angen i denantiaid presennol sydd eisiau symud wneud cais am ddyraniad newydd drwy'r gofrestr. Bydd yr un rheolau parthed angen am dai yn cael eu cymhwyso er mwyn pennu eu blaenoriaeth.

2.5 Ceisiadau gan Gyflogeion partner Sefydliadau, Aelodau Etholedig a'u perthnasau teuluol agos

Mae'n rhaid i ymgeiswyr ddatgan os ydynt yn (neu unrhyw un ar eu haelwyd), neu os ydynt yn berthynas agos i

- Gyflogeion partner awdurdod lleol neu ddarparwyr tai;
- Aelodau Etholedig o'r Cyngor; neu
- Aelodau o Gymdeithas Tenantiaid neu Drigolion.
- Mae'r canlynol yn aelodau teulu agos at ddiben y polisi hwn:
- Cymar neu bartner sifil
- Partneriaid sy'n cyd-fyw (yn cynnwys partneriaid o'r un rhyw)
- Rhiant
- Mab/merch
- Brawd/Chwaer
- Taid/Nain/Wŷyr/Wyres
- Modryb/Ewythr
- Hanner Perthnasau neu Lys Berthnasau

Pan fo 2.5 yn gymwys, ni fydd y polisi dyrannu yn trin ymgeiswyr yn wahanol, ond bydd eu ceisiadau yn destun adolygiad er myn sicrhau y dilynir y polisi ym mhob achos.

2.6 Ceisiadau i addasu tenantiaethau tai cymdeithasol sy'n bodoli

Nid yw'r polisi dyrannu hwn yn cynnwys sefyllfaoedd pan fo tenant presennol angen addasu ei gytundeb tenantiaeth tai cymdeithasol presennol. Er enghraifft, ychwanegu partner i'r cytundeb.

3. Ymgeisio am Lety

3.1 Gwneud Cais

Bydd gwybodaeth am sut mae cysylltu â gweinyddwyr y gofrestr tai ym mhob Cyngor yn cael ei chyhoeddi ar wefan y Cyngor ac mewn manau cyhoeddus eraill.

Nid oes yna ffurflen i'w llenwi wrth gwneud cais am dai o dan y Polisi Dyrannu Cyffredin.

Gall ymholwyr fynd i swyddfeydd y Cyngor eu hunain, neu drafod eu hanghenion dros y ffôn. Mewn amgylchiadau eithriadol, gellir gwneud trefniadau i ymweld ag ymgeiswyr arfaethedig e.e. mewn ysbyty.

Bydd pob ymholwr yn cael ei holi am ei amgylchiadau mewn cysylltiad â thai. Rydym yn galw'r broses honno yn 'Frysbennu'. Pan allai ymgeisydd fod yn ddigartref neu mwn perygl o fod yn ddigartref o fewn 56 diwrnod, bydd eu cais yn rhan o'r gwasanaeth a gynigir gan yr Awdurdod Lleol er mwyn atal a gwella digartrefedd.

Mae yna berthynas agos rhwng gweinyddu dyrannu tai cyhoeddus a darparu gwasanaethau i'r rhai sy'n wynebu neu mewn perygl o wynebu digartrefedd. Gall staff o'r tîm digartrefedd a/neu dîm darparwr tai fod yn ymwneud â'r achos.

3.2 Opsiynau Tai

Bydd yr holl ymholwyr yn derbyn cyngor ynghylch yr holl opsiynau tai allai fod yn addas iddynt. Gallai hynny gynnwys cyngor am

- Gynlluniau perchnogaeth fforddiadwy
- Cynlluniau rhent canolradd
- Rhentu preifat
- Cynlluniau i helpu pobl symud allan o'r ardal
- Cynlluniau gwella'r cartref neu wasanaethau addasu sydd yn galluogi pobl i aros yn eu cartref presennol
- Tai â cymorth neu gymorth yn y cartref
- Tai lloches neu dai gofal ychwanegol
- Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr sydd â lleiniau parhaol

Bydd ymholwyr yn derbyn gwybodaeth am y broses ymgeisio a sut y dyrennir cartrefi

Bydd y rhai sy'n dymuno gwneud cais am dai cymdeithasol yn cael cyngor ar

- a fyddant yn debygol o gael blaenoriaeth ar gyfer tai
- a fydd tai sy'n addas ar gyfer eu hanghenion yn debygol o fod ar gael iddynt yn eu dewis ardaloedd a
- faint o amser mae'n debygol o'i gymryd nes bydd tai o'r fath ar gael

3.3 Cymhwysedd

Bydd pob ymgeisydd ac aelodau eu haelwydydd yn cael eu gwirio er mwyn sicrhau eu bod yn gymwys i dderbyn dyraniad tai cymdeithasol.

Mae Deddf Tai 1996, fel y'i diwygiwyd gan ddeddfwriaeth mwy diweddar (Deddf Tai (Cymru) 2014) yn nodi na ddylai Awdurdod Lleol ddyrannu tai i berson anghymwys.

Gall ymgeiswyr fod yn anghymwys oherwydd eu statws mewnfudo neu oherwydd ymddygiad annerbyniol. Gweler Blwch A.

Bydd angen i ymgeiswyr ddarparu tystiolaeth o'u hunaniaeth a'u hymddygiad blaenorol.

Bydd gweinyddwyr y Gofrestr yn gweithredu yn rhesymol ac yn ystyried pob cais ar eu rhinweddau. Bydd y rhai fydd yn penderfynu yn ystyried amgylchiadau personol yr ymgeisydd (ac amgylchiadau aelwyd yr ymgeisydd), yn cynnwys anghenion iechyd a meddygol, anghenion dibynyddion ac unrhyw ffactorau sy'n berthnasol i'r cais. Yn benodol, bydd y partneriaid yn ystyried unrhyw amgylchiadau lliniarol mewn perthynas ag anableded meddyliol neu gorfforol, neu iechyd meddwl.

Efallai na fydd ymddygiad annerbyniol blaenorol yn cyfiawnhau penderfyniad i drin yr ymgeisydd fel rhywun anghymwys pan fo'r ymgeisydd yn gallu dangos bod yr ymddygiad wedi gwella.

Bydd ymgeiswyr nad yw eu hymddygiad annerbyniol yn bodloni'r meini prawf ar gyfer eu gwneud yn anghymwys, yn gallu ymgeisio am dai, ond efallai y bydd eu haelwydydd yn cael llai o flaenoriaeth nes bod gweinyddwr y gofrestr yn fodlon bod eu hymddygiad wedi gwella i'r graddau na fydd yn effeithio'n niweidiol ar eu tenantiaeth.

Bydd ymgeiswyr yr ystyrir eu bod yn anghymwys i dderbyn tai yn cael cyngor ac arweiniad mewn perthynas â'u hopsiynau tai gan y Tîm Opsiynau Tai, pan fyddant yn cysylltu â'r gwasanaeth.

Bydd ymgeiswyr yr ystyrir eu bod anghymwys i dderbyn tai yn cael eu hysbysu am y penderfyniad a'r rhesymau yn ysgrifenedig. Byddant hefyd yn cael eu hysbysu m eu hawl i ofyn am adolygiad o'u hawl yn y dyfodol i apelio yn erbyn unrhyw benderfyniad a wneir ar ôl yr adolygiad.

Gall ymgeiswyr yr ystyrir sy'n anghymwys oherwydd eu hymddygiad annerbyniol ailymgeisio ar unrhyw adeg, ond ni fyddant yn gymwys nes y gallent ddangos bod eu hymddygiad erbyn hyn yn dderbyniol.

3.4 Dewis a Dymuniad

Byddir yn ofyn i ymgeiswyr fynegi pa ardal y maent yn dymuno byw ynddi, a'r math o eiddo. Nid oes gan bob ardal dai cymdeithasol. Ni all pob ardal ddarparu eiddo o'r math a ddymunir. Bydd ymgeiswyr yn cael eu hysbysu am argaeledd posibl eiddo pan maent yn ymgeisio, ac ar gais. Gall ymgeiswyr newid eu dymuniad. Fodd bynnag, wrth ystyried addasrwydd eiddo gwag i ymgeiswyr, efallai na fydd yn bosibl bodloni holl ddymuniadau'r ymgeisydd. Bydd dymuniadau ymgeiswyr ar gyfer ardaloedd ble nad oes dim darpariaeth tai cymdeithasol ar hyn o bryd yn cael ei nodi ac yn cael eu hystyried wrth gynllunio datblygiadau newydd.

3.5 Cymorth i wneud cais

Bydd partneriaid yn sicrhau y bydd ymgeiswyr ag anghenion cymorth yn cael y cymorth priodol i wneud eu cais. Pan fo angen, bydd partner ddarparwyr tai yn gweithio â gofal cymdeithasol, Cefnogi Pobl, gwasanaethau iechyd ac asiantaethau eraill er mwyn cytuno ar sut mae cefnogi'r ymgeisydd.

3.6 Amserlenni Penderfynu

Ar ôl i weinyddwr y gofrestr dderbyn yr holl wybodaeth ategol angenrheidiol, bydd y penderfyniad ynghylch a fydd yr ymgeisydd yn cael ei roi ar y gofrestr neu beidio ac ym mha fand blaenoriaeth, ac yn cael e wneud o fewn 20 diwrnod gwaith.

3.7 Hysbysu am Benderfyniad

Bydd ymgeiswyr yn cael eu hysbysu'r ysgrifenedig ynghylch a ydynt wedi cael eu derbyn ar y rhestr neu beidio ac ym mha fand blaenoriaeth y byddant yn cael eu gosod.

3.8 Hawl yr ymgeisydd i gael ei hysbysu, i ofyn am adolygiad ac i wneud cwyn

Mae gan yr ymgeisydd hawl i gael ei hysbysu, ar gais, am unrhyw benderfyniad ynghylch ffeithiau ei achos sydd yn debygol o fod, neu sydd wedi cael eu hystyried wrth benderfynu dyrannu llety iddynt neu beidio.

3.9 gwneud cais i weld pa wybodaeth a ddelir mewn perthynas â chais am dai

Gall ymgeiswyr ofyn am gopi o'r holl wybodaeth a ddelir gan bartneriaid am eu cais fel 'Cais Mynediad Goddrych'. Bydd hynny yn cynnwys gwybodaeth a ddarperir gan drydydd partion (oni bai fod yna amgylchiadau eithriadol a od rhaid gwarchod hunaniaeth y trydydd parti). Petai angen gwarchod gwybodaeth trydydd parti, bydd pob ymdrech yn cael ei wneud i fynegi gwybodaeth ar ffurf gryno. Fel arfer bydd Cais Mynediad Goddrych am ddim. Gall ceisiadau diangen, di-sail ac ailadroddus arwain at godi ffi.

3.10 Gwneud cais i adolygu penderfyniad mewn perthynas â blaenoriaeth ymgeisydd ar y gofrestr tai, neu unrhyw ddyraniad tai

Mae gan ymgeisydd hawl i ofyn am adolygiad o unrhyw benderfyniad a wnaethpwyd mewn perthynas â'i gais, yn cynnwys unrhyw benderfyniad:

- a) ynghylch ffeithiau ei achos sydd yn debygol o fod, neu sydd wedi cael eu hystyried wrth benderfynu dyrannu llety iddynt neu beidio;
- b) ynghylch eu cymhwysedd i dderbyn dyraniad tai cymdeithasol;
- c) ynghylch asesu eu cais mewn perthynas â'r cynllun bandio;
- d) mewn perthynas â thynnu ymgeisydd oddi ar y gofrestr
- e) mewn perthynas â lleihau blaenoriaeth;

Bydd gan ymgeiswyr 14 diwrnod i ofyn am adolygiad, ac yn ystod y cyfnod hwnnw byddant yn cael eu tynnu oddi ar y rhestr dros dro.

Bydd y penderfyniad fydd yn cael ei adolygu yn cael ei ystyried gan swyddog gwahanol neu uwch swyddog y gweinyddwr cofrestr perthnasol. Mae gan y swyddog adolygu 28 diwrnod i ystyried yr amgylchiadau ac i ymateb.

Os nad yw'r ymgeisydd yn fodlon â phenderfyniad y swyddog adolygu, gall y Panel Gweithredol, sydd yn cyfarfod bob mis o leiaf, ystyried y mater. Mae gan y panel hyd at 28 diwrnod i ystyried yr amgylchiadau ac i ymateb.

3.11 Gwneud cais i adolygu penderfyniad a wnaethpwyd mewn perthynas â phenderfyniad a wnaethpwyd y tu hwnt i gwmpas y polisi hwn

Mae penderfyniadau a wneir gan barner awdurdod lleol mewn perthynas â chais am gymorth oherwydd bod ymgeisydd yn ddirigartref neu mewn perygl o fod yn ddirigartref, yn destun gweithdrefnau adolygu gwahanol. Bydd ymgeiswyr yn cael eu hysbysu ynghylch sut mae gwneud cais am adolygiad yn y llythyr hysbysu am benderfyniad.

3.12 Gwneud cwyn ynghylch sut y deliwyd â chais

Dylai ymgeisydd sydd yn anhapus ynghylch y ffordd y deliwyd â'u cais, neu ymddygiad staff, gwyno drwy ddefnyddio gweithdrefn gwyno y sefydliad sydd yn delio â'u cais. Bydd gwybodaeth am sut mae gwneud hynny ar gael gan y sefydliad dan sylw. Os na fydd ymgeisydd yn fodlon â'r ymateb i gwyn, gallent fynd â'r mater at Ombwdsmon yr Awdurdod Lleol (mae manylion gwneud cwyn o'r fath ar gael gan yr Awdurdod Lleol perthnasol).

3.13 Gwybodaeth ffug neu gamarweiniol

Gellir gwrthod cais neu derfynu tenantiaeth ymgeiswyr sydd yn rhoi gwybodaeth ffug neu gamarweiniol. Mewn rhai achosion gallai hynny hefyd arwain at erlyniad troseddol, dirwyon sylweddola hyd yn oed garchar.

3.14 Diweddarau ceisiadau

Cyfrifoldeb yr ymgeisydd yw diweddarau eu gwybodaeth.

Mae'n rhaid i'r ymgeiswyr gysylltu â'u Hawdurdod Lleol os, er enghraifft,

- maent yn newid eu gwybodaeth cysylltu: rhifau ffôn neu gyfeiriadau e-bost
- os byddant yn symud tŷ,
- mae person yn gadael neu'n ymuno â'r aelwyd;
- mae eu sefyllfa ariannol yn newid
- eu statws mewnfudo yn newid

3.15 Diweddarau'r gofrestr

Pan fo ceisiadau yn cael eu hadolygu gan Weinyddwr y Gofrestr, byddir yn cysylltu ag aelwydydd ymgeiswyr er mwyn cadarnhau eu bod yn dal angen tai. Bydd manylion y rhai fydd yn dal mewn angen yn cael ei wirio a bydd eu band blaenoriaeth yn cael ei adolygu.

Efallai y bydd ymgeiswyr sydd yn methu ag ymateb i lythyrau sydd yn gofyn iddynt am eu hangen presennol yn cael eu tynnu oddi ar y gofrestr.

3.16 Tynnu ymgeiswyr oddi ar y gofrestr

Gellir tynnu ymgeiswyr oddi ar y gofrestr os

- byddant wedi rhoi gwybodaeth ffug neu gamarweiniol neu nad ydynt wedi dweud wrth y Bartneriaeth am wybodaeth berthnasol
- maent wedi gwrthod 2 gynnig rhesymol
- nid ydynt yn ateb llythyrau ynghylch adolygu cais o fewn 14 diwrnod

Bydd ymgeiswyr yn cael eu hysbysu yn ysgrifenedig am benderfyniad i'w tynnu oddi ar y gofrestr. Mae ganddynt hawl i ofyn am adolygiad o benderfyniad, a bydd manylion ynghylch sut mae gwneud hynny

yn cael eu nodi yn y llythyr penderfyniad. Ar ôl 14 diwrnod, os na dderbynnir cais am adolygiad, bydd yr ymgeisydd yn cael ei dynnu oddi ar y gofrestr.

Bydd ymgeiswyr yn gallu ailymgeisio, ond gallent gael llai o flaenoriaeth. Dyddiad eu cais fydd dyddiad y cais newydd.

BLWCH A Cymhwysedd ar gyfer Dyraniad Tai Cymdeithasol

Ymgeiswyr anghymwys

Mae yna ddau ddsbarth o unigolion anghymwys.

1) Unigolion o dramor

Oni bai fod yr ymgeisydd eisoes yn denant diogel, rhagarweiniol neu sicr mewn tŷ a ddyrannwyd gan awdurdod tai yng Nghymru, bydd ymgeiswyr yn anghymwys os ydynt yn

- destun rheolaeth mewnfudo, oni bai eu bod yn perthyn i grŵp sydd yn caniatáu cymhwysedd iddynt e.e.
- rhai â statws ffoaduriaid; rhai sydd â Gwarchodaeth Dyngarol; a rhai sydd â Chaniatâd dewisol neu Eithriadol i Aros.
- unigolion o dramor nad ydynt yn destun rheolaeth mewnfudo ac nad ydynt fel arfer yn byw yn yr Ardal Deithio Cyffredin (h.y. Y DU, Ynysoedd y Sianel, Ynys Manaw ac Iwerddon) (Eithriadau yn gymwys)
- wedi eu gwahardd rhag bod yn gymwys i dderbyn Credyd Cynhwysol neu Fudd-dal Tai o dan Ddeddf Mewnfudo a Lloches 1999,

Mae mwy o wybodaeth i ymgeiswyr ac ymgynghorwyr ar gael yn

Rheoliadau Dyrannu Tai a Digartrefedd (Cymhwysra) (Cymru) 2014, a

Rheoliadau Dyrannu Tai a Digartrefedd (Cymhwysra) (Cymru) (Diwygiad) 2017

2) Unigolion sydd wedi bod yn gysylltiedig ag ymddygiad annerbyniol difrifol

Os bydd ymgeisydd, aelodau ei aelwyd, neu ei ymwelwyr, wedi bod yn gysylltiedig ag ymddygiad annerbyniol difrifol, mae hynny'n golygu eu bod yn anaddas i fod yn denantiaid i bartner landlord.

Yr unig ymddygiad y gellir ei ystyried fel ymddygiad annerbyniol yw ymddygiad gan yr unigolyn fyddai wedi golygu bod gan yr awdurdod lleol hawl i roi gorchymyn meddiant llwyr, petai'r person wedi bod yn denant diogel i'r awdurdod lleol ar yr adeg honno.

Wrth asesu a yw ymgeisydd y anghymwys oherwydd ymddygiad annerbyniol, bydd y partner landlord yn ystyried:

1. Pan fo yna dystiolaeth o ymddygiad annerbyniol, a oedd yn ddigon difrifol er mwyn rhoi gorchymyn meddiant (sydd yn cynnwys ystyried sail disgresiwn statudol ar gyfer meddiant a chwestiynau ynghylch rhesymolrwydd)?
2. A oedd yr ymddygiad yn ddigon difrifol fel bod yr ymgeisydd neu aelod o'i aelwyd yn anaddas i fod yn denant (sydd yn cynnwys ystyried a roddwyd gorchymyn meddiant yn syth neu y gellid fod wedi rhoi gorchymyn or fath yn hytrach na gorchymyn gohiriedig)?
3. A yw'r ymddygiad yn parhau i fod yn annerbyniol ar yr adeg yn gwneir y cais?

RHAN 2 - Y CYNLLUN BANDIO

Mae'r polisi hwn yn seiliedig ar yr egwyddor y bydd llefydd gwag yn cael eu dyrannu i ymgeiswyr cymwys sydd angen tai, a'r flaenoriaeth yn cael ei rhoi i aelwyd sydd â chysylltiad lleol.

4.1 Bandiau Blaenoriaeth

Mae'r polisi yn defnyddio cynllun bandio er mwyn blaenoriaethu ymgeiswyr yn unol â'u hamgylchiadau.

Y bandiau blaenoriaeth a chysylltiad lleol

Band	Lefel yr angen am dai	Cysylltiad lleol
1	Angen brys am dai yn unol â meini prawf Blwch C	Oes (oni bai yn ddigartref o ganlyniad i gamdriniaeth)
2	Angen am dai yn unol â meini prawf Blwch D	Oes
3	Angen brys am dai yn unol â meini prawf Blwch C	Na
4	Angen am dai yn unol â meini prawf Blwch D ac Achosion blaenoriaeth ostyngedig	Na Oes

Gall blaenoriaeth newid wrth i amgylchiadau newid, felly gall ymgeiswyr symud rhwng bandiau. Bydd ymgeiswyr ym mhob band yn cael eu blaenoriaethu yn ôl trefn dyddiad eu cais neu'r dyddiad y bu iddynt symud o fand is neu uwch.

4.2 Cysylltiad Lleol

Bydd ymgeiswyr cymwys sydd â chysylltiad lleol ag ardal y Cyngor y maent yn ymgeisio ar ei gyfer, yn cael eu blaenoriaethu yn unwch na rhai nad oes ganddynt gysylltiad lleol (oni bai fod ymgeisydd yn dianc rhag camdriniaeth a bod angen eu hadleoli i'w cadw'n ddiogel).

Efallai bod gan ymgeisydd gysylltiad lleol ag un partner Awdurdod Lleol, ond dim ag un arall, a bydd hynny yn arwain at benderfyniad bandio gwahanol ar y gwahanol gofrestrau tai.

Gall cysylltiad lleol ymgeisydd newid gydag amser. Mae'n rhaid i ymgeiswyr ddiweddarau ei cais.

Gall Darparwyr Tai sy'n bartneriaid nodi meini prawf ychwanegol mewn perthynas â chysylltiad lleol ar gyfer rhai llefydd gwag, yn unol â pholisïau Gosod Lleol.

BLWCH B Cysylltiad Lleol

Mae cysylltiad lleol yn cael ei greu pan fo'r ymgeisydd neu aelod o'r teulu

- Wedi byw yn ardal yr Awdurdod Lleol am y 12 mis blaenorol.
- Wedi byw yn ardal yr Awdurdod Lleol am 3 o'r 5 mlynedd blaenorol.
- Mae ganddynt gysylltiadau teuluol yn yr ardal. Fel arfer mae cysylltiadau teuluol yn bodoli pan fo gan ymgeisydd neu aelod o'r aelwyd naill ai riant, plentyn sy'n oedolyn, brawd neu chwaer sy'n byw yn ardal yr Awdurdod Lleol, ac wedi byw yno am o leiaf 5 mlynedd ar y dyddiad y gwneir y cais. Mae'n rhaid i'r ymgeisydd a'r perthynas sy'n byw yn lleol fynegi dymuniad i fod yn agos i'w gilydd.
- Yn darparu cymorth neu'n derbyn cymorth gan rhyw unigolyn neu ddarpariaeth arbenigol yn ardal yr awdurdod lleol.
- Wedi gweithio yn ardal yr Awdurdod Lleol am y 12 mis blaenorol.
- Wedi cael cynnig swydd yn ardal yr awdurdod lleol ond mae ganddynt anabledd ac ni allant dderbyn y swydd oherwydd anhawster canfod tai digon hygyrch yn yr ardal.
- Mae angen symud i ardal yr awdurdod lleol fel y gall aelod o'r aelwyd sydd ag anabledd fynychu ysgol neu dderbyn cymorth arbenigol, ond nad ydynt yn gallu gwneud hynny oherwydd anhawster canfod tai digon hygyrch yn yr ardal. Mae'n rhaid i'r angen ddeillio o'r anabledd, ac mae'n rhaid cyflwyno tystiolaeth o'r angen i symud i ardal yr awdurdod lleol hwnnw.
- Mae'n gwasanaethu yn y Lluoedd Arfog ac mae naill ai'n gyflogedig neu'n byw yn ardal yr awdurdod lleol.
- Mae'n gwasanaethu, neu wedi bod yn gwasanaethu, yn y Lluoedd Arfog, a ddim yn gyflogedig ar hyn o bryd yn ardal yr awdurdod lleol, ond wedi byw yn ardal yr awdurdod lleol o'r blaen, yn cynnwys byw yno o ganlyniad i gael eu postio yno tra'n gwasanaethu'r Lluoedd Arfog.

4.3 Angen am Dai - Ffafiaeth Resymol

Mae'r polisi dyrannu yn seilio blaenoriaeth ymgeisydd ar yr angen am dai.

Mae'r gyfraith yn nodi bod rhaid rhoi 'ffafiaeth resymol' i'r ymgeiswyr canlynol o dan unrhyw gynllun dyrannu:

- a) rhai sy'n ddigartref o fewn yr ystyr yn rhan 2 Deddf Tai (Cymru) 2014.
- b) rhai y mae'n ddyletswydd ar yr Awdurdod Lleol i ofalu amdanynt o dan a66; a73 neu a75 Deddf Tai (Cymru) 2014 neu
(os bu iddynt wneud cais am help oherwydd eu bod yn ddigartref cyn 27 Ebrill 2015),
rhai y mae'n ddyletswydd yr awdurdod tai i ofalu amdanynt o dan adran 190(2), 192(3),
193(2), neu
195(2) Deddf Tai 1996)
- c) rhai sy'n byw mewn amodau afiach neu gorlawn neu sydd yn byw mewn amodau tai annerbyniol
- d) rhai sydd angen symud ar sail meddygol neu lesiant, yn cynnwys

anabledd

- e) rhai sydd angen symud i fan penodol yn ardal yr awdurdod, pan fyddai methu â bodloni'r angen hwnnw yn achosi caledi iddynt nhw eu hunain neu i eraill.

Gall Awdurdod Lleol nodi mathau eraill o aelwydydd sydd angen tai cyn belled nad yw dosbarthiadau o aelwydydd o'r fath yn ormodol.

4.4 Angen Brys am Dai

Gall Awdurdod Lleol bennu aelwydydd ag angen brys. Bydd blaenoriaeth ychwanegol yn cael ei roi pan fo gan ymgeiswyr angen brys am dai. Bydd ymgeiswyr sydd ag angen brys am dai ac sydd â chysylltiad lleol â'r ardal yn cael eu rhoi ym Mand 1. Bydd ymgeiswyr ag angen brys am dai ond heb gysylltiad lleol yn cael eu rhoi ym Mand 3. Mae enghreifftiau o ymgeiswyr ag angen brys am dai i'w gweld ym Mluch C.

4.5 Angen am Dai

Bydd aelwydydd nad oes ganddynt angen brys am dai yn cynnwys rhai yn y categorïau ffafriaeth rhesymol, ac eithrio'r rhai sydd wedi cael llai o flaenoriaeth, a gweithwyr amaethyddol sydd wedi eu dadleoli. Byddant yn cael eu gosod ym Mand 2 os bydd ganddynt gysylltiad lleol, ac ym Mand 4 os nad oes ganddynt gysylltiad lleol. Mae enghreifftiau o aelwydydd ag angen brys am dai i'w gweld ym Mluch D.

4.6 Blaenoriaeth ostyngedig

Gall Gweinyddwr y Gofrestr ostwng blaenoriaeth ar gyfer dyraniad tai cymdeithasol o dan rai amgylchiadau, er enghraifft

- Ymgeiswyr yr ystyrir eu bod yn denantiaid anfoddhaol neu rai sydd wedi wedi gwaethygu eu hamgylchiadau mewn perthynas â thai yn fwriadol;
- Ymgeiswyr a digon o adnoddau ariannol i fodloni eu hanghenion tai ar y farchnad dai.
- Ymgeiswyr digartref yr ystyrir sy'n fwriadol ddigartref. Mae enghreifftiau o phan fo blaenoriaeth yn cael ei ostwng ar gael m Mluch E.

Wrth benderfynu gostwng blaenoriaeth neu beidio, bydd gweinyddwr y Gofrestr yn gweithredu yn rhesymol ac yn ystyried pob cais ar eu rhinweddau. Byd raid iddo ystyried amgylchiadau personol yr ymgeisydd (ac amgylchiadau aelwyd yr ymgeisydd), yn cynnwys anghenion iechyd a meddygol, anghenion dibynyddion ac unrhyw ffactorau sy'n berthnasol i'r cais. Mae'n rhaid i'r penderfynwr ystyried unrhyw amgylchiadau lliniarol mewn perthynas ag anabledd meddyliol neu gorfforol, neu iechyd meddwl.

Wrth ystyried ymgeiswyr ag ymddygiad gwael blaenorol, efallai na ellir cyfiawnhau penderfyniad i ostwng blaenoriaeth, os gellir dangos bod ymddygiad yr ymgeisydd erbyn hyn wedi gwella.

Gellir diddymu gostyngiad ym mlaenoriaeth ymgeiswyr y gostyngwyd eu blaenoriaeth oherwydd ymddygiad annerbyniol all gyflwyno tystiolaeth dderbyniol o welliant yn eu hymddygiad. Yn y sefyllfa honno, dyddiad y cais ar gyfer pennu blaenoriaeth yn y band newydd fydd y dyddiad y'u rhoddir yn y band newydd.

Mae'n rhaid i benderfyniadau i ostwng blaenoriaeth gael eu cymeradwyo gan uwch swyddog y sefydliad sy'n gweinyddu. Bydd achosion o flaenoriaeth ostyngedig yn cael eu monitro a bydd y broses yn cael ei hadolygu.

Pan benderfynir gostwng blaenoriaeth, bydd yr ymgeisydd yn cael ei roi ym Mand 4. Ni ellir gostwng blaenoriaeth ymgeiswyr ym Mand 4.

Mewn amgylchiadau pan ostyngir blaenoriaeth ymgeiswyr, bydd yr ymgeiswyr hynny yn cael cyngor, arweiniad a chymorth priodol.

Bydd ymgeiswyr yn cael eu hysbysu yn ysgrifenedig am unrhyw benderfyniad i ostwng blaenoriaeth eu cais a'r rhesymau dros hynny. Os bydd ymgeisydd yn dymuno apelio yn erbyn y penderfyniad, mae gan ymgeiswyr hawl i ofyn am adolygiad o'r penderfyniad. Bydd yr ymgeisydd yn cael ei hysbysu am ddeilliant yr adolygiad.

4.7 Dim Blaenoriaeth

Ni fydd ymgeiswyr nad oes ganddynt angen brys am dai, yn ôl y meini prawf ffafriaeth resymol (y rhoddir enghreifftiau ohonynt ym Mlwch C neu D), yn cael unrhyw flaenoriaeth. Ni fyddant yn cael eu gosod mewn band dyrannu nac yn cael eu cofnodi ar y gofrestr tai.

Pe na bai llefydd yn cael eu llenwi gydag ymgeiswyr ar y gofrestr tai, bydd eiddo yn cael eu hysbysu ar y farchnad agored. Bydd ymgeiswyr nad oes ganddynt flaenoriaeth yn gallu ymgeisio am y tenantiaethau yma, ond bydd angen iddynt fodloni meini prawf cymhwysedd a chysylltiad â'r ardal.

BLWCH C Angen Brys am Dai

Bydd aelwydydd sy'n ymgeisio sydd ag angen Brys am dai yn cael eu rhoi ym MAND 1 (gyda chysylltiad lleol) neu FAND 3 (gyda Dim cysylltiad lleol)

Enghreifftiau o angen BRYS am dai

1) Angen brys ar sail meddygol, llesiant neu anabledd.

Ymgeiswyr y mae eu haelwydydd yn cynnwys rhywun

- a) y mae ganddo gyflwr meddygol sydd yn bygwth bywyd neu'n debygol o wneud hynny, ac sydd yn uniongyrchol gysylltiedig â'u hamodau tai, ac sy'n debygol o wella o ganlyniad i symud tŷ.
- b) y mae aseswr perthnasol wedi asesu bod ganddo angen i symud ar frys i eiddo hygrych.
- c) y mae ganddo salwch corfforol neu feddyliol difrifol, anabledd neu gyflwr meddygol neu anhwylder ymddygiadol sydd yn achosi diffygion difrifol iddo ei hun neu i'r uned deuluol, fel na all ymdopi o gwbl yn ei lety presennol ac y byddai symud tŷ yn lliniaru'r broblem. Er enghraifft, salwch marwol neu gyflwr cynyddol difrifol.
- d) sydd yn yr ysbyty ac nad yw'n gallu dychwelyd i'w gartref oherwydd ei fod yn gwbl anaddas ar gyfer ei anghenion hirdymor oherwydd ei ddyluniad, lleoliad a/neu sy'n anaddas ar gyfer addasiadau anabledd.
- e) sy'n anabl ac na all gael mynediad i gyfleusterau hanfodol yn yr eiddo e.e. y baddon neu'r tŷ bach, neu mae'r mynediad i'r eiddo ei hun yn gwbl anaddas. Ni ellir addasu'r eiddo yn economaidd er mwyn bodloni ei anghenion.
- f) sydd angen symud er mwyn rhoi cymorth i berthynas neu berson â salwch difrifol, anabledd neu gyflwr meddygol a bod y person hwnnw ond yn gallu ymdopi yn eu llety presennol gyda chymorth ymgeisydd.
- g) sydd yn byw mewn llety gorlawn sydd yn golygu bod yr ymgeisydd yn agored i heintiau difrifol.

2) Gadael y Lluoedd Arfog

- Mae aelod o aelwyd yr ymgeisydd angen symud i lety sydd wedi ei addasu'n addas oherwydd anaf difrifol, cyflwr meddygol neu anabledd a ddiodefwyd o ganlyniad i wasanaethu yn y Lluoedd Arfog.
- Ymgeisydd sydd angen llety oherwydd ei fod yn gadael y lluoedd arfog ac yn colli llety milwrol, nad yw wedi cael llety sefydlog yn ystod y 12 mis diwethaf. Pobl sydd wedi gadael y lluoedd arfog o dan Hawl i Adael.

3) Ymgeiswyr sy'n lletya mewn tai â chymorth achrededig pan fo'r ymgeisydd yn gallu cynnal tenantiaeth yn annibynnol.

4) Pobl ifanc sy'n gadael gofal yr Awdurdod Lleol.

5) Achosion Brys pan fo'r aelwyd angen mynediad at dai cymdeithasol er mwyn atal plentyn rhag cael ei roi/aros mewn gofal.

Mae enghreifftiau yn cynnwys

- Rhieni maeth sydd ag angen brys er mwyn derbyn plentyn
  - Pan fo cynllun gofal plentyn yn nodi angen am lety er mwyn atal y plentyn rhag cael ei warchod gan yr Awdurdod Lleol.
- 6) Tenantiaid presennol sydd naill ai yn tanfeddiannu o un neu ragor o ystafelloedd gwely ac sydd yn dymuno symud i eiddo llai, neu sydd yn byw mewn eiddo wedi ei addasu nad ydynt ei angen, cyn belled â bod un o'r canlynol yn gymwys:
- Maent yn dioddef caledi ariannol o ganlyniad i ddiwygio lles;
  - Byddai eu symud yn rhyddhau eiddo i rywun ag angen brys fyddai fel arall yn gorfod aros am amser afresymol o hir i gael eu gosod mewn tŷ.

7) Digartref o ganlyniad i gamdriniaeth neu gamdriniaeth debygol sy'n golygu angen brys am dai

Rhai yr ystyrir eu bod yn ddigartref o ganlyniad i gamdriniaeth fel y diffinnir hynny gan a58(1) Deddf Tai (Cymru) 2014, ac y mae'n ddyletswydd i'w gwarchod o dan a75 y Ddeddf. Mae hynny yn cynnwys y rhai hynny sydd wedi dioddef camdriniaeth yn, neu du allan, i'r cartref; a'r rhai, petaent yn aros yn eu llety, yn dioddef camdriniaeth mae'n debyg. Mae hynny yn cynnwys achosion o droseddau casineb a bygythiadau o ganlyniad i weithredu fel tyst.

8) Achosion brys eithriadol pan na ymdrinnir â'r brys neu amgylchiadau'r brys yn unrhyw le arall yn y cynllun hwn

Gall achosion o'r fath gynnwys tenantiaid trosglwyddo. Byddir yn penderfynu ar achosion yn unigol. Bydd achosion eithriadol yn cael eu monitro.

BLWCH D Angen am Dai

Bydd ymgeiswyr sydd angen Tai yn cael eu rhoi ym
MAND 2 os byd ganddynt gysylltiad lleol (gweler Blwch A) neu
BAND 4 os nad oes ganddynt gysylltiad lleol (ac eithrio aelwydydd digartref sydd
angen newid tai o ganlyniad i gamdriniaeth) neu y gostyngwyd eu blaenoriaeth
er gwaethaf eu hangen am dai.

1) Ymgeiswyr digartref

Aelwydydd yr aseswyd gan Dîm Opsiynau Tai yr Awdurdod Lleol ac a ystyrir sydd
yn ddigartref o fewn ystyr a55 Deddf Tai (Cymru) 2014. Mae Deddf Tai (Cymru)
2014 yn diffinio bod person yn ddigartref os nad oes ganddynt lety yn y DU nac
yn unman arall sydd ar gael iddynt ei feddiannu, ac y mae ganddynt hawl
cyfreithiol i'w feddiannu.

Mae llety ar gael i berson ei feddiannu dim ond os yw ar gael i'w feddiannu ganddyn
nhw ynghyd â:

- a) unrhyw berson arall sydd fel arfer yn byw gyda nhw fel aelod o'r teulu, neu
- b) unrhyw berson arall y disgwylir iddo fod yn byw gyda nhw o fewn rheswm.

Mae person hefyd yn ddigartref os

- mae ganddynt lety ond na allant gael mynediad iddo, neu
- mae'r llety yn strwythur symudol, cerbyd neu lestr a addaswyd i bobl fyw ynddo
(megis carafán neu dŷ cwch) ac nad oes unman y gellir ei leoli yn gyfreithlon er
mwyn darparu llety.
- Dylai person y mae ganddo lety gael ei drin fel rhywun digartref pan fo Awdurdod
Lleol yn penderfynu na fyddai'n rhesymol iddo barhau i feddiannu'r llety hwnnw.

2) Ymgeiswyr sydd mewn perygl o fod yn ddigartref

Ymgeiswyr y mae'n ddyletswydd i'r Awdurdod Tai Lleol eu gwarchod o dan a66 Deddf
Tai (Cymru) 2014, yr ystyriwyd bod eu cais am dai cymdeithasol yn 'gam rhesymol'
priodol yn eu cynllun tai personol gan yr Awdurdod Lleol.

3) Ymgeiswyr sy'n byw mewn amgylchiadau annerbyniol

Ymgeiswyr y mae eu heiddo presennol heb:

- ystafell ymolchi gyda chyfleusterau neu bod y chyfleusterau wedi eu lleoli mewn
lleoliad afiach e.e. mewn cegin.
- cegin a/neu gyfleusterau priodol; neu doiled y tu mewn i'r eiddo.
- cyflenwad dŵr oer a phoeth o ganlyniad i ddiffyg yn yr eiddo;
- cyflenwad trydan oherwydd diffyg yn yr eiddo;
- cyflenwad nwy oherwydd diffyg yn yr eiddo pan fo angen cyflenwad o'r fath er
mwyn gweithredu gwasanaethau angenrheidiol neu wasanaethau sy'n bodoli,
megis gwresogi.
- Ymgeiswyr sy'n rhannu cyfleusterau ag unigolion eraill nad ydynt yn aelodau o'r
haelwydydd yn barhaol. Mae hynny yn gymwys i rannu cegin, ystafelloedd
ymolchi/cawod neu doiled.

- Ymgeiswyr sy'n byw mewn tai gorlawn. Ystyrir bod tŷ un orlawn os nad oes ynddo o leiaf un ystafell wely. Mae'n rhaid i hynny fod yn barhaol. Gweler y tabl 'Gofynion ystafelloedd ymolchi yn ôl math yr aelwyd' isod.
- Ymgeiswyr sydd wedi eu cyfeirio gan Iechyd Amgylcheddol ar gyfer eu hailgartrefu oherwydd eu bod yn byw mewn llety ble mae peryglon categori 1 yn bodoli.

Sylwer: Bydd pob ymgeisydd sydd yn byw mewn tai afiach neu beryglus yn cael eu cyfeirio at iechyd amgylcheddol er mwyn datrys problem ac er mwyn galluogi'r ymgeisydd i aros yn ei gartref. Byddai'r ymgeisydd ond yn cael ei gyfeirio i'w ailgartrefu os, er gwaethaf eu hymdrechion gorau, na ellir datrys y broblem o fewn cyfnod rhesymol ym marn Iechyd Amgylcheddol.

5) Sail meddygol neu lesiant (yn cynnwys sail mewn perthynas ag anabledd)

- Ymgeiswyr y mae eu haelwydydd yn cynnwys rhywun â chyflwr
- meddygol sydd yn uniongyrchol gysylltiedig â thai anaddas pan fo angen ailgartrefu er mwyn gwella eu iechyd yn sylweddol.
- Mae'r llety presennol yn achosi problemau mynediad i aelod o'r teulu sy'n achosi effaith niweidiol ar eu lles, ac na ellir eu datrys yn yr eiddo presennol ac y byddent yn cael eu lliniaru'n sylweddol petaent yn cael eu hailgartrefu'n briodol. Byddai achosion o'r fath yn cael eu hasesu gan yr ymarferydd perthnasol fel rhai fyddai'n golygu bod angen symud i eiddo hygyrch.
- Ymgeiswyr y mae eu haelwydydd yn cynnwys rhywun sydd ag anghenion gofal cymdeithasol nad ydynt yn cael eu bodloni, ac mae ailgartrefu yn angenrheidiol er mwyn gwella eu gofal yn arwyddocaol.

6) Pobl sydd angen symud i leoliad penodol, ble byddai methu â gwneud hynny yn achosi caledi Er enghraifft

- Mae'n afresymol i'r ymgeisydd aros yn eu heiddo presennol oherwydd caledi ariannol eithriadol.
- Mae'r ymgeisydd neu aelod o'u teulu yn wynebu risg o gael ei dderbyn i ofal preswyl neu ysbyty os na ellir eu hailgartrefu.
- Mae'r ymgeisydd angen symud oherwydd tor perthynas ac mae angen diogelu a hyrwyddo llesiant plant.
- Mae'r ymgeisydd yn ymadawr gofal sy'n agored i niwed, a phenderfynir mai'r ffordd orau o fodloni eu hanghenion tai yw darparu tai sefydlog hirdymor. Mae'n rhaid i'r ymgeiswyr fod yn gyn 'blant perthnasol' fel y diffinnir hynny gan Ddeddf Plant (Ymadael â Gofal) 2000.
- Mae gan yr ymgeisydd neu aelod o'u haelwyd gyflogaeth barhaol na all barhau oni bai eu bod yn byw mewn lleoliad penodol yn yr ardal a'u bod fel arall yn byw mewn tŷ digonol.
- Mae'r ymgeisydd yn rhoi neu'n derbyn cymorth hanfodol, a ellir ond ei roi os byddant yn byw mewn lleoliad penodol yn yr ardal.

7) Gweithwyr Amaethyddol wedi'u Dadleoli

Mae'r ymgeisydd yn weithiwr amaethyddol wedi'i ddadleoli pan na all y ffarmwr ddarparu llety arall addas ar gyfer y gweithiwr sydd wedi ei ddadleoli. Mae'n rhaid i weinyddwr y gofrestr ystyried yr holl ffactorau perthnasol ac unrhyw gyngor gan y Pwyllgor Cynghori Anhedd-dai Amaethyddol.

Mae angen yr annedd y mae'r gweithiwr amaethyddol wedi ei ddadleoli ohono er mwyn lletya gweithiwr amaethyddol arall ac mae angen ailgartrefu'r gweithiwr a ddadleolwyd er lles amaethyddiaeth effeithlon.

9) Achos brys eithriadol pan na ymdrinnir â'r amgylchiadau yn unrhyw le arall yn y cynllun hwn

Gall achosion o'r fath fod yn denantiaid sy'n ceisio symud neu beidio. Bydd pob achos yn cael ei farnu, ei awdurdodi a'i gofnodi yn unol â'r weithdrefn gytunedig a bydd yn cael ei fonitro'n rheolaidd.

BLWCH E Blaenoriaeth Ostyngedig

Bydd ymgeiswyr â blaenoriaeth ostyngedig yn cael eu rhoi ym Mand 4.

1. Os bydd ymddygiad aelwyd yr ymgeisydd yn effeithio ar eu haddasrwydd i fod yn denantiaid. Er enghraifft

- Ymgeiswyr sydd wedi ymgysylltu ag ymddygiad gwrthgymdeithasol ac nad ydynt wedi cynnal mynd ati mewn ffordd dderbyniol i fynd i'r afael â'r ymddygiad hwnnw.
- Ymgeiswyr sydd wedi eu collfarnu o ddefnyddio eu cartrefi at ddibenion anghyfreithlon neu anfoesol.
- Tenantiaid presennol sydd wedi bod yn destun camau am dorri telerau eu cytundeb tenantiaeth.
- Pan fo tenantiaid presennol yn dymuno symud, ond mae eu heiddo presennol mewn cyflwr mor wael fel na ellir ei ailosod o fewn amserlen resymol.
- Ymgeiswyr sydd â dyledion rhent i landlord presennol neu flaenorol ac and ydynt wedi cynnal trefniad derbyniol i ad-dalu'r ddyled.
- Ymgeiswyr sydd wedi darparu gwybodaeth ffug neu gamarweiniol yn fwriadol neu sydd wedi methu â datgan gwybodaeth sy'n berthnasol i'w cais. Yn yr achosion hyn bydd angen i'r ymgeiswyr gwblhau cais newydd. Bydd dyddiad y cais newydd hwn yn cael ei gymryd ac efallai y byddant yn cael blaenoriaeth ostyngedig ar gyfer y cais newydd.
- Ymgeiswyr sydd wedi gwrthod dau gynnig rhesymol. Yn yr achos hwn, bydd ymgeiswyr yn cael eu tynnu oddi ar y gofrestr, ac os byddant yn ailymgeisio, efallai y byddant yn cael blaenoriaeth ostyngedig.
- Ymgeiswyr yr ystyrir eu bod yn fwriadol wedi gwaethygu eu hamgylchiadau mewn perthynas â thai. Er enghraifft, gallai hynny fod yn gymwys pan fo ymgeisydd yn ildio llety sefydlog er mwyn symud i lety llai sefydlog neu orlawn.
- Ymgeiswyr sydd wedi ymddwyn mewn ffordd sydd yn effeithio ar eu haddasrwydd i fod yn denantiaid (neu y mae eu haelwydydd yn cynnwys aelod sydd wedi gwneud hynny).

2. Os oes gan aelwyd ymgeisydd ddigon o adnoddau ariannol i fodloni ei angen ei hun am dai;

- Bydd hynny yn cael ei asesu fesul achos.
- Ymgeiswyr a digon o adnoddau ariannol i fodloni eu hanghenion tai. Gallai hynny fod yn gymwys, er enghraifft, pan fo gan unigolyn fuddiant cyfreithiol neu ariannol mewn eiddo, neu ddigon o incwm neu gynilon.

3. Os canfyddir bod aelwyd ymgeisydd wedi gwaethygu ei amgylchiadau tai yn fwriadol.

Er enghraifft

- drwy symud yn fwriadol i eiddo y maent yn gwybod fydd yn orlawn;

- drwy ddifrodi eu llety yn fwriadol fel na ellir byw ynddo neu sy'n arwain at droi allan;
- drwy beidio â blaenoriaethu taliadau rhent fforddiadwy, sy'n arwain at droi allan;
- Gofyn i landlord gymryd camau i ailfeddiannu eiddo gyda'r bwriad o fod yn ddigartref;
- Gwneud rhywbeth yn fwriadol (neu beidio gwneud rhywbeth) yr oeddent yn gwybod fyddai'n arwain at golli eu llety.

4. Ymgeiswyr y canfyddir sy'n fwriadol ddigartref

Mae partner Awdurdodau Lleol wedi penderfynu ystyried a yw aelwydydd wedi mynd ati'n fwriadol o fod yn ddigartref neu beidio mewn perthynas â phob dosbarth o aelwydydd ymgeiswyr wrth ystyried eu dyletswydd i'r aelwyd o dan a75 Deddf Tai (Cymru).

Mae ymgeisydd digartref yn fwriadol ddigartref os bydd yn fwriadol yn gwneud rhywbeth neu'n methu â gwneud rhywbeth fydd yn golygu eu bod yn methu meddiannu eiddo sydd ar gael iddynt, ac a fyddai wedi bod yn rhesymol iddynt barhau i'w feddiannu.

Nid yw gweithredoedd a wneir yn ddiwyll gan rywun nad oedd yn ymwybodol o unrhyw ffaith berthnasol yn gyfystyr â bwriad i fod yn ddigartref. Bydd amgylchiadau'r ymgeisydd ar yr adeg y bydd wedi gweithredu neu fethu â gweithredu, yn cael eu hystyried.

RHAN 3 - DYRANIADAU

5. Dyrannu Eiddo

5.1 Dyrannu Eiddo yn ôl blaenoriaeth bandio ac amseroedd aros

Bydd eiddo gwag yn cael eu cynnig yn gyntaf i ymgeiswyr ym Mand 1. O blith yr holl ymgeiswyr y mae'r eiddo gwag yn addas ar eu cyfer, yr aelwyd sydd wedi bod yn aros yn y band hwnnw am yr amser hiraf fydd yn cael cynnig yr eiddo. Bydd gan yr ymgeisydd gyfle i wrthod y cynnig, ond os bydd yn derbyn, yn ddibynnol ar wirio amgylchiadau, bydd yr eiddo yn cael ei ddyrannu iddo.

Os na fydd yr eiddo yn addas i unrhyw aelwyd ym Mand 1, bydd yr eiddo yn cael ei gynnig i ymgeisydd addas ym Mand 2.

Dim ond pan na fydd aelwydydd addas ym Mand 2 y bydd aelwydydd ym Mand 3 yn cael eu hystyried, ac yn y blaen.

5.2 Cyfateb ymgeiswyr ag eiddo

Bydd eiddo yn cael eu gosod yn ôl dymuniad yr aelwyd mewn perthynas â lleoliad, a chyfansoddiad yr aelwyd.

5.3 Cadarnhau aelodau'r aelwyd

Bydd y darparwr tai yn sicrhau bod aelodau'r aelwyd yn rhan resymol o'r aelwyd. Byddai hynny fel arfer yn cynnwys:

- c) aelod o deulu'r ymgeisydd sydd fel arfer yn byw gyda hwy,
- d) unrhyw berson arall y disgwylir iddo fod yn byw gyda nhw o fewn rheswm.

Bydd amgylchiadau plentyn sydd yn ddibynnol ar yr ymgeisydd a rhywun nad yw'n byw gyda'r ymgeisydd yn cael eu hystyried. Er enghraifft, pan fo trefniant rhiantu ar y cyd yn bodoli, ni fydd plentyn sydd yn cael llety rhesymol gan riant arall yn cael ei gynnwys o fewn aelwyd yr ymgeisydd.

Bydd angen i ymgeiswyr ddarparu tystiolaeth bod aelodau'r teulu yn byw gyda nhw fel arfer, neu ei bod yn rhesymol i berson fyw gyda nhw.

Bydd ymgeisydd yn gallu gofyn am adolygiad o unrhyw benderfyniad ynghylch pwy sudd yn aelod o'u haelwyd.

5.4 Ceisiadau dyblyg

Gall unigolion ond cael eu cynnwys ar un cais ar y tro.

5.5 Cyfansoddiad aelwyd a hawl am ystafelloedd gwely

Mae'r tabl isod yn dangos maint yr eiddo sydd yn addas ar gyfer pob math o aelwydydd. Fodd bynnag, bydd bob eiddo yn amrywio o ran cynllun a maint ystafelloedd gwely, a gall hynny effeithio ar faint o bobl all fyw ynddo.

Gofynion ystafelloedd gwely yn ôl y math o aelwydydd

Cyfansoddiad aelwyd	Nifer o Ystafelloedd gwely
Person sengl	1 neu fflat un ystafell
Merch feichiog (mewn cwpl neu'n sengl)	1 neu 2
Cwpl	1
Cwpl neu berson sengl gyda babi o dan 12 mis	2
Cwpl neu riant sengl â phlentyn o dan 16 oed	2
Aelwyd dau berson (ddim mewn cwpl)	2
Cwpl neu riant sengl â 2 blentyn o dan 16 oed o'r un rhyw.	2
Cwpl neu riant sengl â 2 blentyn o dan 10 oed o wahanol rywiau	2
Cwpl neu riant sengl â 2 blentyn o dan 16 oed o wahanol rywiau, gydag o leiaf 1 plentyn dros 10 oed	3
Cwpl neu riant sengl â 3 phlentyn o dan 16 oed	3
Cwpl neu riant sengl â 4 blentyn o dan 16 oed, os yw'r plant: o'r un rhyw i gyd -2 bechgyn a 2 eneth -3 un rhyw ac 1 o'r llall pan fo 2 blentyn o wahanol rywiau o dan 10 oed.	3
Cwpl neu riant sengl â 4 phlentyn o dan 16 oed, yn cynnwys 3 o un rhyw ac 1 o'r rhyw arall, pan fo naill ai 3 o'r un rhyw yn fwy na 10 oed neu bod y plentyn o'r rhyw arall yn fwy na 10 oed.	4
Cwpl neu riant sengl â 5 phlentyn o dan 16 oed	4
Cwpl neu riant sengl â mwy na 5 plentyn o dan 16 oed	4

- Efallai y gall teuluoedd sydd a phlentyn fydd yn troi'n 10 oed o fewn 12 mis, ble mae yna fachgen a geneth yn rhannu ar hyn o bryd, eu hystyried ar gyfer ystafell wely ychwanegol, neu pan fo beichiogrwydd, neu oedran aelodau'r aelwyd yn golygu y byddai'r aelwyd yn gymwys i gael eiddo mwy o fewn cyfnod rhesymol o amser. O dan amgylchiadau o'r fath, gall ymgeiswyr gael eu caniatáu i gofrestru ar gyfer eiddo y byddent ar hyn o bryd yn eu tanfeddiannu.

- Oherwydd prinder eiddo 4 ystafell wely, efallai y bydd aelwydydd sydd angen 4 ystafell wely yn cael eu hystyried ar gyfer eiddo mwy â 3 ystafell wely gydag ail ystafell dderbyn. e.e. ystafell fwyta ar wahân, y gellid ei defnyddio'n rhesymol fel ystafell wely.
- Mae gan aelodau teulu o'r un rhyw dros 16 oed (nid cyplau) hawl i gael eu hystafell eu hunain.
- Fel arfer bydd ymgeiswyr sydd angen ystafell wely ychwanegol ar gyfer gofalwr nad yw'n preswyllo yn cael eu cofrestru ar gyfer eiddo gydag ystafell wely ychwanegol.
- Pan fo yna gyflenwad cyfyngedig o eiddo gyda llai o ystafelloedd gwely o'i gymharu â'r galw, a chyflenwad rhesymol o eiddo gyda mwy o ystafelloedd gwely o'i gymharu â'r galw, efallai y bydd ymgeiswyr yn cael eu hystyried ar gyfer, ac yn cael cynnig, eiddo gyda mwy o ystafelloedd gwely na sydd ei angen arnynt;
- Pan fo ymgeisydd mewn angen brys, ond bod y cyflenwad o eiddo addas yn gyfyngedig, efallai y byddant yn cael eu hystyried ar gyfer, ac yn cael cynnig, eiddo gyda mwy o ystafelloedd gwely na sydd ei angen arnynt;
- Pan fo ymgeisydd yn ddigartref, ond bod y cyflenwad o eiddo addas yn gyfyngedig, efallai y byddant yn cael eu hystyried ar gyfer, ac yn cael cynnig, eiddo gyda mwy o ystafelloedd gwely na sydd ei angen arnynt.

SYLWER: petai ymgeiswyr yn cael eu hystyried ar gyfer eiddo sydd â mwy o ystafelloedd gwely nag sydd ei angen arnynt, byddai gallu'r ymgeisydd i fforddio'r rhent yn cael ei ystyried wrth benderfynu cynnig yr eiddo neu beidio.

5.6 Ymgeiswyr Digartref y mae dyletswydd digartrefedd statudol yn ddyledus.

Mae angen i gynigion llety a roddir i aelwydydd ymgeiswyr digartref mewn perthynas â gweithredu dyletswydd o dan Ddeddf Tai (Cymru) fod yn addas, gan ystyried holl amgylchiadau perthnasol aelwyd yr ymgeisydd. Byd ymgeiswyr digartref yn cael eu cynghori mewn llythyr pan rodir y cynnig bod yr eiddo a gynigir yn cael ei ystyried fel eiddo addas, a beth fyddai canlyniadau gwrthod y cynnig yn afresymol.

5.7 Ymgeiswyr 16 a 17 oed

Ni all ymgeiswyr 16 a 17 oed ddal tenantiaeth eu hunain. Bydd angen iddynt ddarparu Gwarantwr. Mae'r Gwarantwr yn cytuno i sicrhau bod cyfrifoldebau'r tenant yn cael eu cyflawni a'i fod yn dal y denantiaeth 'ar ymddiriedolaeth' ar gyfer y person ifanc. Os na fydd y person ifanc yn talu'r rhent, neu gostau eraill fydd yn deillio o'r denantiaeth, y Gwarantwr fydd yn gyfrifol. Pan fo'r person ifanc yn troi'n 18 oed, bydd yn llwyr gyfrifol am y denantiaeth. Bydd angen i'r darparwr tai wirio y gall Gwarantwr arfaethedig (unigolyn neu sefydliad) fforddio i gymryd y rôl honno. Os na fydd yr ymgeisydd yn gallu darparu Gwarantwr, gall y darparwr tai wrthod cynnig tenantiaeth. Bydd ymgeiswyr ifanc yn cael cyngor ynghylch hynny yn eu cyfweliad opsiynau tai.

5.8. Ymgeiswyr Hŷn

Bydd aelwydydd ymgeiswyr sydd yn bodloni meini prawf cynlluniau sydd wedi eu dynodi ar gyfer pobl hŷn yn cael eu hystyried ar gyfer llefydd gwag wrth iddynt ddod ar gael yn unol â'u blaenoriaeth. O dan rai amgylchiadau efallai y bydd ymgeisydd iau yn cael ei ystyried pe na bai dyrannu iddyn nhw yn amharu ar ddiben y cynllun tai. Gall gwasanaethau warden neu gymorth fod ar gael i ymgeiswyr mewn eiddo anghenion cyffredinol.

Mae Darparwyr Tai Cymdeithasol yn gweithredu cynlluniau Tai 'Gofal Ychwanegol ar gyfer aelwydydd hŷn sydd angen cymorth gofal cymdeithasol. Nid yw dyrannu tai gofal ychwanegol yn cael ei wneud drwy'r Polisi Dyrannu Cyffredin. Gall ymgeiswyr arfaethedig wneud cais yn uniongyrchol i'r darparwr

tai. Bydd ymgeiswyr ar gyfer tai cymdeithasol y mae cynlluniau Gofal Ychwanegol yn briodol yn cael cyngor ar hynny yn y cyfweiliad Opsïynau Tai.

5.9 Ymgeiswyr sy'n Sipsiwn neu'n Deithwyr

Gall aelwydydd ymgeiswyr sydd yn Sipsiwn, Teithwyr Gwyddelig neu'n Deithwyr eraill, yn ogystal â gwneud cais i'w Cofrestr Tai yn eu Hawdurdod Lleol, wneud cais i gael eu cynnwys ar y gofrestr ar gyfer lleiniau Sipsiwn a Theithwyr ar safleoedd parhaol dynodedig. Bydd gwybodaeth am y gwasanaethau sydd ar gael mewn ardal Awdurdod yn cael eu darparu yn y cyfweiliad Opsïynau Tai.

5.10 Ymgeiswyr sy'n cael eu lletya mewn gofal neu dai â chymorth cymeradwyedig

Bydd aelwydydd ymgeiswyr sydd mewn gofal yr awdurdod lleol neu dai â chymorth achrededig yn cael cyngor ynghylch yr holl opsiynau tai addas. Ni all tai cymdeithasol fodloni anghenion pawb sy'n gadael gofal neu dai â chymorth achrededig. Gall ymgeiswyr wneud cais cyn eu bod yn barod i symud ymlaen.

5.11 Aelwydydd ymgeiswyr sydd angen eiddo wedi eu haddasu neu eiddo hygyrch

Bydd ymgeiswyr ar y gofrestr tai sydd ag anabledd yn cael eu hasesu gan Therapydd Galwedigaethol er mwyn pennu eu hanghenion. Bydd defnyddwyr cadeiriau olwyn a rhai â symudedd cyfyngedig neu gyflyrau eraill sy'n golygu bod angen addasiadau yn cael eu nodi ar y gofrestr.

Efallai y bydd cartrefi presennol ymgeiswyr yn cael eu hasesu ar gyfer addasrwydd eu haddasu ar gyfer yr ymgeisydd.

Pan fo eiddo wedi cael ei addasu ar gyfer cadeiriau olwyn, pan ddaw yn wag, bydd ymgeiswyr addas ar y gofrestr sydd angen cartref sy'n hygyrch i gadeiriau olwyn yn cael eu hystyried gyntaf.

Pan fo gan eiddo nodweddion fyddai'n addas ar gyfer rhai â symudedd cyfyngedig, megis mynediad gwastad, lifftiau grisiau, rheiliau gafaol, gellir gwneud penderfyniad i beidio dyrannu i aelwyd nad yw angen addasiadau o'r fath, gyda chymeradwyaeth uwch swyddog, er mwyn cynnig yr eiddo i aelwyd sydd angen yr addasiadau.

Pan fo eiddo angen cyffredinol ar gael ac y gellir ei addasu, bydd yn cael ei gynnig i'r aelwyd sydd uchaf ar y rhestr. Bydd unrhyw addasiadau angenrheidiol yn cael eu cynllunio ar yr adeg honno os bydd yn bosibl i'r darparwr tai wneud hynny.

Gall tenantiaid presennol nad ydynt angen eiddo wedi ei addasu, pan fo rhywun mewn angen brys am eiddo wedi ei addasu ac a fyddai fel arall yn gorfod disgwyl am gyfnod afresymol o hir i gael ei ailgartrefu, wneud cais i gael eu hailgartrefu a'u rhoi ym Mand 1 er mwyn hwyluso rhyddhau'r eiddo sydd wedi ei addasu.

Mae trefniadau wedi eu sefydlu ym mhob Awdurdod Lleol er mwyn ystyried yr ymateb i ymgeiswyr nad yw eu hanghenion ar hyn o bryd yn cael eu bodloni gan y stoc tai lleol, gweler 5.14.

5.12 Gwirio

Mae'n ofynnol i ymgeiswyr hysbysu gweinyddwr y gofrestr am unrhyw newidiadau perthnasol yn eu hamgylchiadau, ac mae'r gofrestr yn cael ei hadolygu'n rheolaidd er mwyn gwirio bod ymgeiswyr ar y gofrestr yn dal angen tai. Hefyd bydd amgylchiadau aelwyd pob ymgeisydd yn cael eu gwirio gan ddarparwr tai cyn dyrannu. Gall gwiriadau gynnwys ymweliad â chartref presennol yr ymgeisydd, a holi trydydd partïon megis cyn landlordiaid a gweithwyr iechyd proffesiynol.

5.13 Derbyn cynnig

Bydd ymgeiswyr sy'n derbyn cynnig llawn am dai yn derbyn y cynnig hwnnw yn ysgrifenedig, ond nid yw hynny yn golygu na fyddir yn cysylltu â nhw dros y ffôn neu e-bost hefyd er mwyn trafod y cynnig a threfnu i fynd i weld yr eiddo.

Bydd newid mewn amgylchiadau, fydd yn golygu y bydd y cynnig yn anaddas, a ddarganfyddir yn ystod y cam cynnig, yn cael eu cyfeirio'n ôl i Weinyddwr y Gofrestr.

5.14 Derbyn cynnig

Byddir yn gofyn i ymgeiswyr ymateb i'r cynnig a chyn y terfyn amser a ddarparwyd yn y llythyr cynnig.

Byd ymgeiswyr yn cael amser rhesymol i ymgynghori â holl aelodau'r aelwyd er mwyn ystyried y cynnig hwn. Bydd gan ymgeiswyr 3 diwrnod gwaith cyn y bydd y cynnig yn cael ei dynnu yn ôl, a bydd yr ymgeisydd nesaf yn cael ei ystyried.

5.15 Gwrthod cynnig

Gall ymgeiswyr wrthod cynnig am dai, ond gall hynny arwain at ganlyniadau difrifol. Gall gwrthod effeithio ar fandio'r ymgeisydd neu ei gymhwysedd i aros ar y gofrestr.

Byddir yn gofyn i'r ymgeisydd am ba resymau y gwrthodwyd y cynnig. Bydd y darparwr tai yn ystyried a fydd y rheswm dros wrthod yn un rhesymol neu beidio.

Bydd ymgeiswyr sydd wedi gwrthod 2 gynnig yn afresymol yn cael eu tynnu oddi ar y gofrestr ar y sail ei bod yn annhebygol y bydd gofynion yr ymgeisydd yn cael eu bodloni drwy'r gofrestr tai.

Bydd yr ymgeisydd yn gallu gwneud cais am adolygiad o'r penderfyniad bod unrhyw gynnig wedi cael ei wrthod yn afresymol neu i'w tynnu oddi ar y gofrestr.

5.16 Darpariaeth tai arbenigol

Bydd y rhan helaeth o anghenion tai ymgeiswyr yn cael eu bodloni drwy'r stoc tai sydd a gael.

Mae aelwydydd rhai ymgeiswyr angen eiddo sy'n bodloni anghenion sy'n deillio o anabled neu faint yr aelwyd: er enghraifft, er mwyn bod yn addas i gadeiriau olwyn, gosod hoistiau gwelyau, lifft grisiau ac ystafelloedd ymolchi hygyrch, ac mae rhai aelwydydd angen mwy na 4 ystafell wely. Mae tai o'r fath yn arbennig o brin yn y stoc tai cymdeithasol.

Pan na ellir bodloni anghenion aelwyd yr ymgeisydd drwy'r stoc sydd ar gael, neu os ydynt wedi bod ym Mand 1 am 3 mis, bydd eu hachos yn cael ei ystyried gan dimau tai a gofal cymdeithasol yr Awdurdod Lleol a phartner landlordiaid er mwyn archwilio, os bydd yn gost effeithiol ac yn briodol,

- a ellid addasu unrhyw eiddo sydd ar gael neu eiddo fydd ar gael yn fuan,
- A ellid sicrhau eiddo addas yn y sector preifat ar gyfer yr ymgeisydd, naill ai' uniongyrchol gyda'r landlord preifat neu'n anuniongyrchol drwy wasanaeth gosod cymdeithasol; wedi ei brydlesu a'i is-osod gan landlord cymdeithasol neu (mewn achosion prin) wedi ei brynu gan Gymdeithas Tai er mwyn ei ddefnyddio ar gyfer aelwyd benodol neu fath o aelwyd.
- A oes cyfleoedd yn bodoli i gynllunio addasiadau penodol ar gyfer aelwyd wrth adeiladu eiddo newydd.
- A allai aelwyd yr ymgeisydd ffurfio aelwydydd ar wahân fyddai'n hwyluso llety amserol i aelod o'r aelwyd sydd angen addasiadau heb niweidio'r aelwyd ehangach.

Fodd bynnag, mae'n bosibl na fyddir yn gallu cartrefu rhai aelwydydd gan landlord cymdeithasol. Bydd staff Opsynau Tai yn cynorthwyo'r aelwydydd hynny.

5.17 Ymgeiswyr sy'n destun trefniadau amddiffyn y cyhoedd

Gall ymgeiswyr am dai sydd â chefnidir o droseddu fod yn destun Trefniadau Amddiffyn y Cyhoedd Amlasiantaeth (MAPPPA). Yn yr achosion hyn, bydd dyraniadau yn cael eu hysbysu gan ofynion rheoli risg priodol i'r Gymuned ac unigolion.

5.18 Cyfranogiad Aelodau'r Cyngor

Ni chaniateir i Aelodau Etholedig o'r Cyngor gyfranogi'n uniongyrchol i benderfyniadau ynghylch dyrannu eiddo. Gallent weithredu fel eiriolwyr neu cynghorwyr i ymgeiswyr yn eu hetholaeth sydd yn gwneud cais, dim ond pan fo'r ymgeisydd wedi rhoi awdurdod ysgrifenedig iddynt wneud hynny. Nid yw gwybodaeth am ymgeiswyr ar y gofrestr yn cael ei rhannu ag Aelodau'r Cyngor.

Mae gan Aelodau'r Cyngor ac Aelodau Bwrdd y Darparwyr Tai gyfle i graffu ar y polisi cyn ei fabwysiadu.

5.19 Dyraniadau gan y Darparwr Tai

Mewn amgylchiadau eithriadol, gall darparwr tai ddyrannu eiddo er mwyn hwyluso'r gwaith o reoli ei stoc, er enghraifft, er mwyn symud aelwyd y mae ei chartref presennol angen gwaith sylweddol arno, neu er mwyn diogelu aelwyd sy'n agored i niwed. Mae nifer y rhesymau dros symudiadau o'r fath yn cael eu cofnodi ac yn destun craffu gan yr Awdurdod Lleol er mwyn sicrhau eu bod yn cael eu cadw i'r lleiafswm ac nad ydynt yn effeithio ar degwch dyrannu yn gyffredinol.

Mehefin 2018

SARTH - Partnerships Scrutiny November 2019

Total Applications for social housing in Denbighshire –

This is the total number of households who are registered as being in need of social housing

1168

By priority band

These are the households according to their priority banding. This shows that a majority of households have an accepted housing need, are placed in band 2 then wait in date order. Band 1 is reserved for those with a very urgent need to move. Band 4 includes households who have reduced preference.

Band 1 – 87 (7%)

Band 2 – 900 (77%)

Band 3 – 1 (0%)

Band 4 – 180 (15%)

Housing Need Reason of current applicants

This is the main “housing need” reason for households. More than one need can be applied.

The large number of medical reasons reflects that medical issues are a factor in around a quarter of all housing need cases and the medical issue has an impact on the housing circumstances of the household.

Homelessness can refer to being threatened with homelessness as well as being actually homeless and reflects the importance of the prevention duty on the council.

Medical reasons - 288

Homelessness - 208

Welfare reasons – 186

Overcrowding - 167

Sharing Facilities - 152

Under-occupation - 70

Financial reasons - 55

Condition of Property – 23

Social Housing Lettings 2018 / 2019

This table shows the property types that became available for letting in 2018 / 2019. 44% of available homes were restricted to those over 55 years and only 16% were flats available for people 18 – 55 years.

GENERAL NEEDS		
BEDS	TYPE	TOTAL
1	Flat	37
2	Flat	17
1	Bungalow	3
2	Bungalow	1
1	Bedsit	2
1	House	7
2	House	53
3	House	57
4	House	5
5	House	1
OVER 55's		
1	Bedsit	7
1	Flat	84
2	Flat	19
1	Bungalow	12
2	Bungalow	23

Who is being housed – By priority banding

This is lets to social housing by priority band and reflects that Bands 1 and 2 are the principle bands and account for 95% of lettings.

Band 1 – 94 / 29%

Band 2 – 217 / 66%

Band 3 – 0 / 0%

Band 4 – 17 / 5%

64 (20%) had Homelessness Act duty

Who is being housed – by landlord

This reflects the percentage of social housing stock owned by each organisation and therefore turnover and availability.

Denbighshire - 211/ (64%)

Clwyd Alyn - 56 / (17%)

Grŵp Cynefin - 41 / (13%)

Wales & West - 13 / (4%)

Cartrefi Gwynedd - 7 / (2%)

Who is being housed – by previous accommodation type:

This shows the previous tenure of applicants who have been housed. The private rented sector is the largest group along with social housing transfer. This reflects work to find more suitable homes for those in social housing in order to make the best use of social housing stock. This is predominately under occupation and overcrowding.

Private Rented sector - 31%

Social Housing Transfer - 30%

Family / Friends - 15%

Temporary accommodation - 8%

Owner Occupiers - 7%

Supported Housing – 5%

Who is being housed – by age

This is the age of the lead applicant. The lowest number group is those under 25 years which suggests reduced access to housing and support services.

Under 25 =	9%
25 – 34 =	20%
35 – 44 =	15%
45 – 54 =	10%
55 – 64 =	22%
Over 65 =	25%

Who is being housed - Housing Need Reason:

This is the main housing need reason at the point of allocation of a new home and is broadly in line with the Housing Need reason for all applicants.

Medical - 101
Homelessness - 56
Overcrowding - 47
Welfare - 37
Sharing Facilities - 24
Under-occupation - 19
Financial - 10
Condition of Property - 7

Who is being housed - Household Type:

This is the household type of those housed. Availability of family housing is 4 of every 10 lets. Also single people under 55 years old will tend to be over 25.

Families – 40%
Older single – 28%
Single People – 20%
Older Couple – 10%
Couples – 2%

Appendix 3 – SARTH Single Access Route to Housing

Complex Housing Needs & Case Studies

In addition to some case studies this section outlines additional work to ensure that the policy meets the complex needs of household's and additional consideration is given to:

Move-On Panel

We have established a Move on Panel to ensure that Band 1 can be applied to a person who is ready to leave supported housing and take up a tenancy. The panel will ensure that the person is ready and the banding award is appropriate and this will support turnover within supported housing to free up spaces.

Case Study

A young care leaver aged 18 was housed in a 1 bedroom flat in July 2019. He had been placed with various foster carers whilst growing up. He had been a victim of abuse which led to his behaviour going out of control and led to him being in the care system.

He was allocated a home after it was confirmed that he was ready for a tenancy of his own and awarded band 1. The tenant received his leaving care grant which enabled him to buy carpets and furniture supported by his Barnardo's key worker. The property is well looked after and he has successfully completed an introductory tenancy period

He has engaged with his follow up support visits the tenants relationship with his family is now back on track and he receives support from his family and also Barnardo's who continue to support him.

Specialist Housing Group

There are an increasing number of applicants with complex needs or their family make up is such that there is no current or very limited suitable property types available. The Specialist Housing Group meet monthly to ensure that these households can be dealt with appropriately such as being matched to already adapted properties or with potential for adaptation to suit the family. In addition new homes can be built or purchased to meet specific needs if there is no current stock available.

There are currently 50 households being considered by the Specialist Housing Group of which 32 are in band 1.

Case Study

Registration Date: 07/03/2018, initially Band 2. Band 1 following referral to Specialist Housing Group.

Mrs A. aged 73 suffers with COPD and was practically housebound in a private tenancy. She uses crutches whilst indoors and a wheelchair when going out.

On the rare occasion of her going out of the flat, her son, aged 49 who lived with her permanently would have to carry her down the stairs. When moving to the address, she was relatively well and as time has gone on, her health has declined and the property became unsuitable.

Mrs A & son required a 2 bedroom ground floor property with level access shower / wet room.

The case had been discussed regularly at the Specialist Housing Group since March 2018. A 2 bedroom ground floor flat over 55's flat became available which had recently had some adaptation work carried out. Due to the nature of the adaptations, the property was taken to the Specialist Housing Group and Mrs A was identified as the best applicant for the property.

The property benefitted from a full wet room, a ramp to the rear giving level access through newly installed French doors into the living area.

Since accepting the tenancy, the son has said the move went well, his mum loves the flat and it has changed her life for the better by giving her the independence to be able to go out and begin to enjoy life again.

Case Studies - Band 1

- 1) Person and her adult son moved from a 5 bed home in Rhyl into a 2 bedroom new build apartment in Rhyl. The tenant was struggling to meet the shortfall in rent due to under occupation having had adult children grown up and vacate her original home. Upkeep of her very large home was also proving difficult.*

Band 1 was awarded due to under occupation to enable the family to move to a more suitable home and free up a much needed 5 bedroom family home. The family were supported by a Clwyd Alyn Tenancy Support Officer.

- 2) An adult couple moved from a 3 bedroom house to move to a 2 bed flat. The couple were also on the specialist housing list and in much need of ground floor accommodation.*

The ground floor new build apartments are level access so more suitable for the couple and 3 bedroom family home made available for letting.

Case Studies - BAND 2

- 1) *A couple with their young child were living in a private rented sector 2 bedroom first floor flat in Rhyl.*

They were struggling with their child and the stairs and also lack of garden storage space for a pram. They applied for housing on 3/06/2014 and were allocated a 2 bedroom house through band 2 Housing Need in February 2019.

- 2) *A family applied on 21/06/2018 initially due to struggling with rent in their private rented property and also the condition of the property and Housing Enforcement were involved.*

The family became homeless after being given a Section 21 notice in January 2019 and picked up by Homeless Prevention Team and placed in Temporary Accommodation along with their 6 year old son.

They were allocated a home through band 2 and have settled in their new home.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Average Waiting Time by Property Type Based on 2018/19 Allocations

Band 1 – General Needs

Area	Beds	Property type	Number of lets	Average waiting time
Bodelwyddan	2	House	1	3 months
Bodfari	1	House	1	1 year 3 months
Corwen	4	House	1	9 months
Denbigh	1	Flat	2	1 year
	1	Bedsit	1	9 months
	2	House	3	1 year 2 months
	3	House	1	1 month
Eryrys	3	House	1	2 months
Llangollen	1	Bedsit	1	2 years 2 months
	2	Bungalow	1	1 year 5 months
	4	House	1	1 year 2 months
Meliden	1	Flat	1	1 year 2 months
Prestatyn	1	Flat	1	3 months
	2	Flat	2	4 months
	2	House	2	1 year 3 months
	3	House	2	11 months
Rhuddlan	1	Flat	1	2 months
	2	House	1	6 months
	3	House	1	7 months
Rhyl	1	Flat	9	10 months
	2	Flat	3	6 months
	2	House	8	8 months
	3	House	14	10 months
	4	House	1	1 year 3 months
Ruthin	4	House	1	1 year
St Asaph	3	House	1	3 years 8 months

Average Waiting Time by Property Type Based on 2018/19 Allocations

Band 2 – General Needs

Area	Beds	Property type	Number of lets	Average waiting time
Bodelwyddan	2	House	2	2 years 2 months
Bodfari	2	House	1	9 months
	3	House	1	8 months
Cefn Meiriadog	2	Flat	1	1 year 3 months
Corwen	1	Flat	1	10 months
	1	House	1	8 months
	2	House	1	11 months
	3	House	2	1 year 9 months
Cyffylliog	1	Bungalow	1	8 months
Cynwyd	1	House	1	1 month
	2	House	1	4 months
Denbigh	1	Flat	3	11 months
	2	Flat	2	2 months
	1	House	1	10 months
	2	House	13	1 year 7 months
	3	House	3	1 year 2 months
Gellifor	1	Flat	2	7 months
Gwyddelwern	2	House	1	5 months
Henllan	2	House	2	10 months
Llanarmon yn Ial, Eryrys, Graianrhyd	1	Bungalow	1	1 year 8 months
	3	House	2	1 year 11 months
Llandrillo	2	House	1	2 years 1 month
	3	House	1	5 months
Llandyrnog	1	Flat	1	2 years
	3	House	1	11 months
Llangollen	1	House	2	8 months
	3	House	2	1 year
Llanrhaeadr	2	House	1	1 year 3 months

Average Waiting Time by Property Type Based on 2018/19 Allocations

Band 2 – General Needs (continued)

Area	Beds	Property type	Number of lets	Average waiting time
Meliden	3	House	1	3 years 5 months
Pwllglas	3	House	2	8 months
Prestatyn	1	Flat	2	4 years 6 months
	2	Flat	1	1 year 10 months
	2	House	5	4 years 7 months
	3	House	2	5 years 2 months
Rhuddlan	1	Flat	2	6 years 4 months
	2	House	2	3 years 6 months
	3	House	1	6 years 7 months
Rhyl	1	Flat	7	1 year 3 months
	2	Flat	1	1 year
	2	House	3	4 years 7 months
	3	House	13	2 years 3 months
	4	House	1	1 year 9 months
Ruthin	1	Flat	2	4 months
	2	Flat	2	1 year 3 months
	2	House	4	1 year 9 months
	3	House	3	1 year 2 months
St Asaph	2	Flat	2	9 months
	3	House	1	2 years 10 months

Average Waiting Time by Property Type Based on 2018/19 Allocations

Band 1 – Over 55s Accommodation

Area	Beds	Property type	Number of lets	Average waiting time
Denbigh	2	Flat	1	2 months
	1	Bungalow	1	3 months
Llanferres	2	Bungalow	1	3 months
Llangollen	1	Flat	2	10 months
	2	Flat	1	1 year
Prestatyn	1	Bungalow	1	1 year 6 months
	1	Flat	5	1 year 5 months
	2	Flat	1	10 months
Rhyl	1	Bedsit	1	1 month
	1	Bungalow	1	7 months
	2	Bungalow	4	3 years 4 months
	1	Flat	6	10 months
	2	Flat	4	6 months
Ruthin	2	Bungalow	1	1 year 10 months
	1	Flat	2	9 months

Average Waiting Time by Property Type Based on 2018/19 Allocations

Band 2 – Over 55's Accommodation

Area	Beds	Property type	Number of lets	Average waiting time
Betws Gwerfil Goch	2	Bungalow	1	6 months
Bodfari	2	Bungalow	1	4 years 4 months
Cefn Meiriadog	2	Flat	1	5 months
Clawddnewydd	2	Bungalow	1	1 month
Corwen	2	Bungalow	2	3 years
	1	Flat	2	8 months
Denbigh	1	Bungalow	2	2 years 10 months
	1	Flat	6	1 year 6 months
	2	Flat	3	2 years 4 months
Dyserth	1	Bungalow	2	4 years 8 months
Eryrys	2	Bungalow	1	1 year 6 months
Graigfechan, Llanfair DC	2	Bungalow	3	1 year 4 months
Llandrillo	2	Bungalow	1	3 months
Llangollen	1	Flat	4	10 months
	1	Flat	2	1 year
Llanrhaeadr	2	Bungalow	1	1 year
Nantglyn	2	Bungalow	1	7 months
Prestatyn	1	Flat	11	4 years 1 month
Rhewl	1	Bungalow	1	1 year 6 months
Rhuallt	1	Bungalow	1	1 year 1 month
Rhuddlan	2	Bungalow	1	10 years 6 months
	1	Flat	1	2 years 6 months
Rhyl	2	Bungalow	2	2 years 11 months
	1	Flat	31	1 year 9 months
	2	Flat	4	2 years 6 months
Ruthin	1	Flat	4	1 year
	2	Flat	1	1 year 6 months
St Asaph	1	Bedsit	6	8 months
	1	Bungalow	2	4 years 10 months
	1	Flat	1	2 years 5 months
	2	Flat	2	3 years 2 months
Trefnant	2	Bungalow	1	3 years 8 months
	1	Flat	2	5 months

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

HOUSING DELIVERY AND COMPLETIONS

Housing schemes summary August 2019

The tables below set out the housing schemes that are currently under construction or expected to commence in the near future. The tables have been split to set out the housing numbers on market sites with an element of affordable housing and 100% affordable housing sites. For the market sites, only those of 10 units or more are included, for the affordable housing sites a number of smaller sites have also been reported.

The tables are colour coded and the predicted number of housing completions are set out in the summary table below

	Category	Housing Units
1	Mixed market and Affordable Housing Developments under construction July/August 2019	781
1	100% Affordable Housing Developments under construction July/August 2019	156
2	Mixed market and Affordable Housing Developments with full planning permission August 2019	25
2	100% Affordable Housing Developments with full planning permission August 2019	109
3	Mixed market and Affordable Housing Allocations and sites with outline planning August 2019 with known interest	594
3	100% Affordable Housing Allocations and sites with outline planning August 2019 with known interest	132

Category 1 sites are those already under construction where there is a very high level of confidence that the number of housing units will be delivered.

Category 2 sites are those will full planning permission we have a high degree of confidence will be delivered to the timescales outlined. This is supported by evidence from the annual Joint Housing Land Availability Study and officer contact with developers and RSLs.

Category 3 sites are those with outline planning permission or are housing allocations where there is known developer interest and a reasonable degree of certainty over delivery.

With the inclusion of 100% affordable housing sites across all 3 categories the delivery of affordable housing is 41%.

Fundation
 of
 the
 City
 of
 London
 2019

Mixed market and Affordable Housing Developments under construction July/August 2019

Developer/R SL	Development	Total Units	AH Units	Start Date	Expected Completion	Funding for AH	Comments/ affordable housing element
Pure	Cae Topyn, Denbigh	75	7	2019	2022		Mixed development of 2, 3 and 4 bed properties. 7 affordable units, 1 st option shared equity. RSL not finalised as yet.
Walsh Construction	Anglia House, Dyserth	19	2	2018	2021		2 Intermediate rental units (for let by private developer)
Macbryde Homes	Cysgod y Graig, Dyserth	66	6	2019	2021		6 affordable units – DCC purchasing the properties
Pure	Land at Llanfair DC	63	6	2019	2022		6 affordable units. 1 st option shared equity. RSL not finalised as yet.
SG Estates	Maes Helyg, Llangollen	95	9	2019	2025		9 affordable units bought directly from developer by North Wales Housing
Sheppard Construction	Pant y Celyn, Llanrhaeadr YC	15	1	2018	2019		1 Shared Equity affordable unit
Grwp Cynefin	Land at Village Hall, Rhewl	10	4	2018	2019		2 x Intermediate Rental, 2 Shared Ownership & 6 Open Market
Macbryde Homes & Anwyl	Parc Tirionfa, Rhuddlan	99	9	2019	2022		2 developers on site. 9 Affordable units sold to Clwyd Alyn for Intermediate Rental
Anwyl with Cartrefi Conwy RSL	Park Aberkinsey, Rhyl	153	14	2009 2019 AH	2023 market 2020 AH	Private Finance	Multi-phase development of a range of 2, 3 and 4 bed dwellings. 14 affordable units. 14 new build properties (2BH & 3BH) purchased via their own private finance on park Aberkinsey. The properties are let at Intermediate Rent and have proved hugely popular
Taylor Wimpey	Glasdir, Ruthin PH 1	45	1	2019	2020		Final part of phase 1, affordable units provided in earlier phases.
Pure	Livingston Place, St Asaph	131	0	2013	2023		Enabling development, no AH requirement.
Darcott Ltd	Cwrt Arthur, Rhewl	10	1		2019		1 Shared Equity affordable unit
	TOTAL	781	60				

100% Affordable Housing Developments under construction July/August 2019

Developer/RSL	Development	Units	Start Date	Expected Completion	Funding for AH	Comments/ affordable housing element
Clwyd Alyn	Westbourne Avenue, Rhyl (Builder - NWPS)	16	March 2018	July 2019	Social Housing Grant/Private Finance	4 x 3BH and 12 x 1B & 2B apartments completed on a stalled private sector site dating from 2006.
	Ty Noel, Rhyl (Builder - NWPS)	1	Sept 2019	Sept 2020	Social Housing Grant/Recycled Capital Grant	1 x 1Bedroom bungalow, new build following demolition of the former derelict property.
	Land at Llanbedr DC (Builder - Williams of Bala)	38	March 2018	May 2020	Innovative Finance Funding/Private Finance	Off-site construction of 2 & 3 bedroom houses and bungalows. Completion expected May 2020.
Grwp Cynefin	Awel Y Dyffryn, Denbigh Extra Care development (Builder - RL Davies of Colwyn Bay)	70	June 2018	Dec 2020	Social Housing Grant/ Recycled Capital Grant/ Housing Finance Grant	Demolition of old Middle Lane School complete and construction of the Extra Care facility is well underway. 66 Extra Care units are being developed alongside 4 units for adults with specialised support needs in a separate block.
Tudalen 83	53-55 Brighton Road, Rhyl	8	May 2017	Sept 2019	Social Housing Grant/Private Finance	Apartments built and completed Feb 2019, contractor one of the casualties of the Carillion collapse, necessary insurances and certificates could not be issued. Following CEO of NBF getting involved GC have now been given permission to carry out snagging work themselves and building has been signed over to them. Anticipated completion Sept 2019.
Wales & West	Former Police Station, Prestatyn (Haigh Properties)	20	May 2018	Sept 2019	Social Housing Grant/Recycled Capital Grant/Private Finance	14 x 2& 3 Bedroom houses and 6 x 2 Bedroom Flats – completion due imminently waiting for Welsh Water sign off
DCC	40 Brighton Road, Rhyl	3	Oct 2018	Aug 2019	Housing Revenue Account	3 x 1 bedroom apartments created from a poor quality HMO
	TOTAL	156				

Mixed market and Affordable Housing Developments with full planning permission August 2019

Developer/RSL	Development	Total Units	AH Units	Start Date	Expected Completion	Funding for AH	Comments/ affordable housing element
Pure	74 Gronant Road, Prestatyn	11	1	2020	2021		1 affordable unit
Pure	Land off Bryn Gobaith, St Asaph	14	1	2020	2021		1 affordable unit
	TOTAL	25	2				

100% Affordable Housing Developments with full planning permission August 2019

Developer/RSL	Development	Total Units	Start Date	Expected Completion	Funding for AH	Comments/ affordable housing element
Cartrefi Conwy	Empty Homes x 2 (Various sites around Denbighshire)	5	Sept 2019	Jan 2020	Social Housing Grant/Private Finance	2 Empty Homes have been sourced and purchase is being progressed. An additional 3 properties have been identified and in the process of being purchased.
84	Victoria Road, Rhyl (Builder - NWPS)	20	Sept 2019	Jan 2021	Social Housing Grant/Private Finance	Apartment complex to be built on a brownfield site in Rhyl, planning permission granted, delay has been due to nesting birds on site. Demolition of existing building and construction due to start in Sept 2019.
Cartrefi Cymunedol Gwynedd	Land at Trefnant Inn	13	Aug 2019	Feb 2021	Social Housing Grant/Private Finance	13 dwellings 8 x 2BH, 4 x 3BH & 1 x 2BB - Planning conditions prior to commencement have been complied with and construction is due to start 27/8/19
Wales & West	Former Grange Hotel site, Rhyl (Anwyl)	44	Aug 2019	Feb 2021	Social Housing Grant/ Housing Finance Grant/Private Finance	Site has been cleared and piling has started on site ready for the foundation work to begin
DCC	The Dell, Prestatyn	15	Oct 2019	June 2020	Housing Revenue Account	Additional site surveys being undertaken prior to commencement of procurement process for contractor
	2 – 16 Aquarium Street, Rhyl	8	Jan 2020	Nov 2020	Targeted Regeneration	Properties purchased from Welsh Government. Outriggers to be removed to reduce size. The properties will be sold for owner occupation on completion and

					Investment Programme	Welsh Government have provided funding to enable them to be sold at a discount and remain as affordable units in perpetuity.
	33 Caradoc Road, (Former Bodnant School) Prestatyn	4	Nov 2019	June 2020	Innovative Housing Programme	Issues with culvert on site, additional funding has been sourced from affordable housing commuted sums to rectify problem and construction due to begin in autumn 2019
	TOTAL	109				

Mixed market and Affordable Housing Allocations and sites with outline planning August 2019 with known interest

Developer/RSL	Development	Units	Potential AH Contribution	Comments
Macbryde Homes	Land between old and new Ruthin Rd, Denbigh	73	7	Pre-app enquiry currently been submitted for 60 units on site
Tudor 85 No Developer Identified	Ffordd Cae Felin, Prestatyn	114	57	Pre-planning consultation completed on <u>site outside of development boundary</u> . Application awaited. 50% affordable housing proposed.
	Land at Peniarth, Gellifor	10	1	Outline granted July 2019.
	Land south of Tan y Graig, Graigfechan	10	1	Outline granted for 9 units 2017, site currently being marketed
	Adj Maes Llan, Llandyrnog	40	4	Outline granted 2016, recent interest from known developer.
	Rear of Dolwar, Pentre Llanrhaeadr YC	33	3	Outline planning granted 2019.
	Land adj Bryn Gwynt, Cynwyd	15	1	Outline planning application pending
	Glasdir phase 2, Ruthin	45	4	Known developer interest.
Penrhyn Homes	Rear of Ffordd Hendre, Meliden	154	15	Previous application refused and appeal dismissed. Current application pending.
Anwyl	Land off Trellwelyn Road/Bro Deg, Rhyl	100	10	Pending planning application for 96 dwellings
	TOTAL	594	103	

100% Affordable Housing Allocations and sites with outline planning August 2019 with known interest					
Developer/RSL	Development	Units	Potential AH Contribution	Comments	
MacBryde	Plas Deva (Phase 1) (Builder – MacBryde)	41		Social Housing Grant/Private Finance	Full planning application will be submitted 1/9/19, as pre-consultation is now complete
	Llys Famau, Ruthin	69			Pre-planning consultation completed. Application awaited.
DCC	Tan Ysgubor, Denbigh	22			Pre-planning enquiry for 22 affordable homes on Council owned land completed.
	TOTAL	132			

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Craffu Partneriaethau
Dyddiad y Cyfarfod:	7 Tachwedd 2019
Swyddog Arweiniol:	Cydlynnydd Craffu
Awdur yr Adroddiad:	Cydlynnydd Craffu
Teitl:	Rhaglen Waith Craffu

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn cyflwyno drafft rhaglen waith i'r dyfodol y Pwyllgor Craffu Partneriaethau i'r aelodau ei hystyried.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Gofyn i'r Pwyllgor adolygu a chytuno ar ei raglen waith i'r dyfodol, a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau ar faterion perthnasol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn ystyried yr wybodaeth a ddarparwyd ac yn:

- 3.1 cymeradwyo, diwygio neu'n newid ei raglen gwaith i'r dyfodol fel y gwêl yn briodol; a
- 3.2 chadarnhau, neu adolygu, ei gynrychiolwyr ar y Grwpiau Herio Gwasanaeth.

4. Manylion am yr adroddiad

- 4.1 Mae Adran 7 o Gyfansoddiad Cyngor Sir Ddinbych yn nodi cylch gorchwyl, swyddogaethau ac aelodaeth pob Pwyllgor Craffu. Mae'r Adran hon hefyd yn cynnwys rheolau gweithdrefnau a thrafodaeth ar gyfer cyfarfodydd pwyllgorau.
- 4.2 Mae'r Cyfansoddiad yn amodi bod yn rhaid i bwyllgorau craffu'r Cyngor baratoi ac adolygu rhaglen ar gyfer eu gwaith i'r dyfodol. Drwy adolygu a blaenoriaethu materion mae modd i aelodau sicrhau fod y rhaglen waith yn cyflwyno rhaglen dan arweiniad yr aelodau.
- 4.3 Arfer sydd wedi'i fabwysiadu yn Sir Ddinbych ers nifer o flynyddoedd yw bod pwyllgorau craffu'n cyfyngu ar nifer yr adroddiadau a ystyrir mewn unrhyw gyfarfod i uchafswm o bedwar, yn ogystal ag adroddiad rhaglen waith y Pwyllgor ei hun. Nod y dull hwn yw hwyluso cael trafodaeth fanwl ac effeithiol ar bob pwnc.

- 4.4 Yn y blynyddoedd diweddar mae Llywodraeth Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru wedi tynnu sylw at yr angen i gryfhau rôl craffu ar draws llywodraeth leol a gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru, gan gynnwys defnyddio craffu fel modd o ymgysylltu â phreswylwyr a defnyddwyr gwasanaeth. O hyn ymlaen disgwylir i graffu ymgysylltu'n well ac yn amlach â'r cyhoedd gyda golwg ar sicrhau penderfyniadau gwell a fydd yn y pen draw yn arwain at well canlyniadau i ddinasyddion. Bydd Swyddfa Archwilio Cymru yn mesur effeithiolrwydd craffu wrth gyflawni'r disgwyliadau hyn.
- 4.5 Gan ystyried y weledigaeth genedlaethol ar gyfer craffu ac ar yr un pryd ganolbwyntio ar flaenoriaethau lleol, argymhellodd y Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu (GCIGC) y dylai pwyllgorau craffu'r Cyngor, wrth benderfynu ar eu rhaglenni gwaith, ganolbwyntio ar y meysydd allweddol canlynol:
- arbedion ar y gyllideb;
  - cyflawni amcanion y Cynllun Corfforaethol (gyda phwyslais arbennig ar y modd o'u cyflawni yn ystod cyfnod o galedi ariannol);
  - unrhyw eitemau eraill a gytunwyd gan y Pwyllgor Craffu (neu'r GCIGC) fel blaenoriaeth uchel (yn seiliedig ar y meini prawf profion 'PAPER' - gweler ochr gefn y 'ffurflen gynnig aelodau' yn Atodiad 2) a;
  - Materion brys, materion na ellir eu rhagweld neu faterion â blaenoriaeth uchel

Ffurflenni Cynnig ar gyfer Craffu

- 4.6 Fel y crybwyllwyd ym mharagraff 4.2 uchod, mae Cyfansoddiad y Cyngor yn gofyn i bwyllgorau craffu baratoi ac adolygu rhaglen ar gyfer eu gwaith i'r dyfodol. Er mwyn cynorthwyo'r broses o flaenoriaethu adroddiadau, os yw'r swyddogion o'r farn fod pwnc yn haeddu'r amser i gael ei drafod ar agenda fusnes y Pwyllgor, mae'n rhaid iddynt wneud cais ffurfiol i'r Pwyllgor i ystyried derbyn adroddiad ar y pwnc hwnnw. Gwneir hyn trwy gyflwyno 'ffurflen gynnig' sy'n egluro pwrpas, pwysigrwydd a chanlyniadau posibl y pynciau a awgrymir. Nid oes ffurflen gynnig wedi dod i law oddi wrth swyddog i'w ystyried yn y cyfarfod cyfredol.
- 4.7 Er mwyn gwneud gwell defnydd o amser craffu drwy ganolbwyntio adnoddau pwyllgorau i graffu testunau'n fanwl, gan ychwanegu gwerth drwy'r broses o wneud penderfyniadau a sicrhau gwell canlyniadau ar gyfer preswylwyr, penderfynodd y GCIGA y dylai'r aelodau, yn ogystal â swyddogion, gwblhau 'ffurflenni cynnig ar gyfer craffu' yn amlinellu pam eu bod yn credu y byddai'r testun yn elwa o fewnbwn craffu. Gellir gweld copi o 'ffurflen gynnig' yn Atodiad 2. Mae ochr gefn y ffurflen hon yn cynnwys siart lif sy'n rhestru'r cwestiynau y dylai aelodau eu hystyried wrth baratoi i gynnig eitem ar gyfer craffu, ac y dylai pwyllgorau eu gofyn wrth benderfynu ar addasrwydd testun arfaethedig i'w gynnwys ar raglen gwaith i'r dyfodol craffu. Os, ar ôl cwblhau'r broses hon, y penderfynir nad yw'r testun yn addas i'w graffu'n ffurfiol gan bwyllgor craffu, yna gellir ystyried dulliau eraill o rannu'r wybodaeth neu craffau'r mater e.e.

darparu 'adroddiad gwybodaeth', neu os yw'r mater yn un o natur leol gellir ei graffu arno gan y Grŵp Aelodau Ardal (GAA) perthnasol. Ni ddylai unrhyw eitemau gael eu cynnwys ar raglen gwaith i'r dyfodol heb i 'ffurflen gynrig ar gyfer craffu' gael ei chwblhau, ac i'r testun gael ei gymeradwyo i'w gynnwys ar y rhaglen gan un ai'r Pwyllgor neu'r GCIGC. Mae cymorth ar gael i lenwi'r ffurflenni gan y Cydlynnydd Craffu.

Rhaglen Waith i'r Dyfodol y Cabinet

- 4.8 Wrth benderfynu ar eu rhaglen waith i'r dyfodol mae'n bwysig fod pwyllgorau craffu yn ystyried amserlen rhaglen waith y Cabinet. Ar gyfer y diben hwn, mae rhaglen waith y Cabinet wedi ei chynnwys yn Atodiad 3.

Datblygiad Penderfyniadau'r Pwyllgor

- 4.9 Yn Atodiad 4 mae tabl yn crynhoi penderfyniadau diweddar y Pwyllgor ac yn cynghori aelodau am eu gweithrediad.

Cyllidebau ar y Cyd – Iechyd a Gofal Cymdeithasol

- 4.10 Roedd yr adroddiad uchod i'w gyflwyno i'r Pwyllgor yn y cyfarfod hwn. Gan fod gan y swyddog arweiniol ar gyfer yr adroddiad hwn, y Cyfarwyddwr Corfforaethol: Cymunedau, ymrwymiad nad oedd modd ei ail-drefnu derbyniwyd cais ar i gyflwyniad yr adroddiad gael ei ail-raglennu ar gyfer cyfarfod mis Rhagfyr y Pwyllgor. Cytunodd y Cadeirydd i'r cais hwn (gweler Atodiad 1).

Ymgynghoriad Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

- 4.11 Yn y cyfamser derbyniwyd cais oddi wrth Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru i gynrychiolwyr o'r Awdurdod fynychu cyfarfod Pwyllgor Craffu i drafod eu ymgynghoriad cyfredol ar ddatblygu Strategaeth Amgylcheddol. Cytunodd y Cadeirydd i'r cais ac o ganlyniad cynhwyswyd yr eitem ar agenda fusnes y cyfarfod hwn.

5. Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Craffu

Dan drefniadau craffu'r Cyngor mae'r Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Craffu (GCIGC) yn gweithredu fel pwyllgor cydlynu. Cyfarfu'r Grŵp ar 31 Hydref 2019. Adroddir ar lafar yn y cyfarfod ynghylch unrhyw faterion a gyfeiriwyd ganddynt ar gyfer ystyriaeth y Pwyllgor hwn. Cynhelir cyfarfod nesaf y Grŵp ar 19 Rhagfyr 2019.

6. Cynrychiolwyr ar y Grwpiau Herio Gwasanaeth

Yn dilyn sefydlu Hamdden Sir Ddinbych Cyfyngedig mae cylch cyfrifoldebau rhai Penaethiaid Gwasanaeth wedi newid. Canlyniad hyn yw fod gan y Cyngor bellach wyth gwasanaeth, yn hytrach na'r naw blaenorol. Yn atoddedig yn Atodiad 5 y mae rhestr ddiwygiedig o gynrychiolwyr y pwyllgorau craffu ar y Grwpiau Herio Gwasanaeth a gofynnir i'r Pwyllgor un ai gadarnhau, neu adolygu ei gynrychiolaeth, ar y Grwpiau hyn.

7. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Bydd craffu effeithiol yn gymorth i'r Cyngor gynnal y blaenoriaethau corfforaethol yn unol ag anghenion cymunedau a dymuniadau trigolion. Bydd datblygu ac adolygu'r rhaglen waith gydlynol yn barhaus yn cynorthwyo'r Cyngor i ddarparu ei flaenoriaethau corfforaethol, i wella canlyniadau i breswylwyr tra hefyd yn dygymod â thoriadau llym yn y gyllideb.

8. Faint fydd hyn yn costio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae'n bosib y bydd yn rhaid i wasanaethau neilltuo amser swyddog i gynorthwyo'r Pwyllgor gyda'r eitemau a nodwyd yn y rhaglen waith a chydag unrhyw gam gweithredu yn dilyn ystyried yr eitemau hynny.

9. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les? Gellir lawrlwytho'r adroddiad Asesiad o Effaith ar Les o'r [wefan](#) a dylai gael ei gynnwys fel atodiad i'r adroddiad hwn

Nid oes Asesiad o Effaith ar Les wedi ei wneud mewn perthynas â phwrpas neu gynnwys yr adroddiad hwn. Ond bydd y Pwyllgor Craffu, drwy ei waith yn craffu darpariaeth gwasanaethau, polisïau, gweithdrefnau ac argymhellion, yn ystyried eu heffaith neu eu heffaith posib ar yr egwyddor o ddatblygu cynaliadwy a'r amcanion o ran lles a nodir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

10. Pa ymgynghori sydd wedi digwydd?

Does dim angen cynnal ymgynghoriad ar yr adroddiad hwn. Fodd bynnag, mae'r adroddiad ei hun a'r ystyriaeth a roir gan y Pwyllgor i'w raglen waith ar gyfer y dyfodol yn gyfystyr ag ymgynghoriad gyda'r Pwyllgor o ran ei raglen waith.

11. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Nid oes risg wedi ei ganfod o ran y Pwyllgor yn ystyried ei raglen waith. Fodd bynnag, wrth adolygu ei raglen waith yn rheolaidd gall y Pwyllgor sicrhau bod meysydd sy'n peri pryder yn cael eu hystyried a'u craffu arnynt fel y maent yn dod i'r amlwg a bod argymhellion yn cael eu gwneud er mwyn mynd i'r afael â nhw.

12. Grym i wneud Penderfyniad

Mae Adran 7.11 o Gyfansoddiad y Cyngor yn amodi fod y pwyllgorau Craffu a/neu Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Craffu yn gyfrifol am osod eu rhaglenni gwaith ac y dylent, pan yn penderfynu ar eu rhaglenni

roi ystyriaeth i ddymuniadau yr Aelodau hynny o'r Pwyllgor nad ydynt yn aelodau o'r grŵp gwleidyddol mwyaf ar y Cyngor.

Swyddog Cyswllt:

Cydlynnydd Craffu

Rhif ffôn: (01824) 712554

e-bost: rhian.evans@sirddinbych.gov.uk

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Note: Items entered in italics have not been approved for submission by the Committee. Such reports are listed here for information, pending formal approval.

Meeting	Lead Member(s)	Item (description / title)	Purpose of report	Expected Outcomes	Author	Date Entered
19 December Council Chamber County Hall, Ruthin	Cllr. Bobby Feeley	1. Denbigh Infirmary	To provide information: (i) on the progress made to date in relation to the re-provision and future enhancement of the services to be provided at the Infirmary; and (ii) the Health Board and partners' future vision for health and social care provision in Denbigh for the town and surrounding area	Enhanced delivery of health and well-being services in the county along with effective and co-ordinated delivery of health and social care services to improve outcomes for residents and support the Council's corporate priority relating to Resilient Communities	BCUHB	April 2019
	Cllr. Bobby Feeley	2 North Denbighshire Community Hospital Project	To brief the Committee on the progress made in moving the development of the facility forward, progressing with the development of the Full Business Case and overcoming difficulties encountered with the design phase of the project	Ensuring the development of a much needed community healthcare facility for the north of the county, within a reasonable timeframe whilst securing the	BCUHB	Entered as a standalone item by SCVCG July 2019

Tudalen 94

Meeting	Lead Member(s)	Item (description / title)		Purpose of report	Expected Outcomes	Author	Date Entered
					continued availability of WG funding pledged for the project		
	Cllr. Bobby Feeley	3	Health Board Capital Projects in Denbighshire	To update the Committee on a range of Health Board capital projects in Denbighshire, including Ruthin Clinic and the development of the Community Resource Teams (CRTs)	Enhanced delivery of health and well-being services in the county along with effective and co-ordinated delivery of health and social care services to improve outcomes for residents and support the Council's corporate priority relating to Resilient	BCUHB	April 2019
	Cllr. Bobby Feeley	4.	Health and Social Care – Pooled Budgets (unless developments merit its presentation at an earlier date)	To report on the progress made in relation to developing and establishing pool budgets across North Wales to conform to the requirements of Part 9 of the Social Services and Well-being (Wales) Act 2014, including in the	Assurances that the authority is complying with legislation and delivering seamless, service-user focussed services in partnerships with other local authorities and the	Nicola Stubbins/Head of Finance/Bethan Jones-Edwards	June 2018 (rescheduled by SCVCG April 2019 & by Chair September 2019)

Meeting	Lead Member(s)	Item (description / title)	Purpose of report	Expected Outcomes	Author	Date Entered
			exercise of care home accommodation functions	health whilst realising value for money for Denbighshire and taking appropriate measures to protect itself from financial and reputational risks		
13 February 2020	Cllrs. Brian Jones & Tony Thomas (representatives from the Trunk Road Agency to be invited)	1. The Council and Trunk Road Agency Highways Grass Verge and Hedge Maintenance and Pesticide Application Policies	To examine both organisations' policies in relation to grass and hedge cutting as well as pesticide application ahead of the 2020 maintenance season	To ensure that the county and Trunk Road Agency's policies relating to grass verge & hedge cutting and pesticide application complement each other, ensure the safety of road users and those applying the pesticides, conform with each organisation's bio-diversity duties and their health and safety duties	Tony Ward	By SCVCG July 2019 (amended by SCVCG September 2019)

Tudalen 96

Meeting	Lead Member(s)	Item (description / title)	Purpose of report	Expected Outcomes	Author	Date Entered
	Leader	2. North Wales Growth Bid Phase 2 – Governance Agreement (provisional scheduling) (tbc)	To examine the governance agreement between the six North Wales local authorities and other parties in respect of the operation of the North Wales Economic Ambition Board during the implementation of the North Wales Growth Deal prior to its submission to Cabinet and County Council	An understanding of all parties' roles and responsibilities, their obligations to each other, financial and other liabilities, and the arrangements for monitoring the Board's performance to aid the development of future scrutiny arrangements for the Board and its work	Gary Williams	By SCVCG September 2018 (rescheduled December 2018, February 2019 & August 2019)
2 April						
21 May						
9 July	Cllr. Bobby Feeley	1. Homelessness Strategy and Action Plan 2017-2021	To detail the Council's progress in delivering its Homelessness Strategy in line with its Action Plan and the effectiveness of its corporate approach towards reducing	Delivery of the Strategy and of the Council's corporate priorities relating to Housing, Young People and Resilient Communities	Phil Gilroy/Ann Lloyd/Abbe Harvey/Debbie Nalecz/Angela Loftus	July 2019

Meeting	Lead Member(s)	Item (description / title)	Purpose of report	Expected Outcomes	Author	Date Entered
			homelessness in Denbighshire			
10 September	Cllr. Mark Young	1. Community Safety Partnership [Crime and Disorder Scrutiny Committee]	To detail the Partnership's achievement in delivering its 2019/20 action plan and its progress to date in delivering its action plan for 2020/21. The report to include financial sources and the progress made in spending the allocated funding. (report to include actual numbers as well as percentages to enable the Committee to effectively evaluate the impact of measures put in place)	Effective monitoring of the CSP's delivery of its action plan for 2019/20 and its progress to date in delivering its plan for 2020/21 will ensure that the CSP delivers the services which the Council and local residents require	Alan Smith/Nicola Kneale/Sian Taylor	September 2019
	Cllr. Bobby Feeley	2. Annual Report on Adult Safeguarding 2019/20	To consider the annual report on adult safeguarding, and information in place to meet the statutory requirements of the Social Services and Well-being Act 2014 and an evaluation of the financial and resource impact of the	An evaluation of whether the Authority is meeting its statutory duty with respect to adult safeguarding and has sufficient resources to undertake this	Phil Gilroy/Alaw Pierce/Nerys Tompsett	September 2019

Meeting	Lead Member(s)	Item (description / title)	Purpose of report	Expected Outcomes	Author	Date Entered
			Supreme Court's 2014 Judgement on deprivation of liberty on the Service and its work	work along with the additional work in the wake of the Supreme Court's judgement		
5 November						
17 December						

Future Issues

Item (description / title)	Purpose of report	Expected Outcomes	Author	Date Entered
Nature for Health Pilot Project	To examine the pilot project and consider whether a similar project should become part of the Corporate Priority Programme of projects	An assessments of the benefits of the pilot project and any measurable achievements received through Services working in partnership and within existing budgets to determine whether a similar project should be rolled-out across the county and included in the Corporate Priority programme of projects to deliver the Corporate Plan	Howard Sutcliffe	BY SCVCG July 2019 (deferred with the Chair's permission October 2019, subject to further work being carried out on the proposal)
Update following conclusion of inquiry undertaken by the National Crime Agency in to historic abuse in North Wales Children's' Care Homes	To update the Committee of the outcome of the National Crime Agency (NCA) investigation in to the abuse of children in the care of the former Clwyd County Council, and to determine whether any procedures require revision.	Determination of whether any of the Council's safeguarding policies and procedures need to be revised in light of the NCA's findings	Nicola Stubbins	November 2012

Tudalen 99

For future years

Information/Consultation Reports

Information / Consultation	Item (description / title)	Purpose of report	Author	Date Entered
Information Report <i>(potentially summer/autumn 2019)</i>	Mental Capacity Amendment Bill	To provide the Committee with information on the contents of the Bill and its implications for the Council and residents, including any changes to current service provision and arrangements the Council proposes to make in order to comply with the changes in legislation	Phil Gilroy	September 2018
Information Report (for circulation December 2019)	Quarterly Monitoring of External Care Providers	To provide details of the regular monitoring of external care service providers commissioned by the council for social care services, identifying any escalating concerns or other areas of concern	Katie Newe/Alan Roberts	By SCVCG 2018

22/10/2019 - RhE

Note for officers – Committee Report Deadlines

Meeting	Deadline	Meeting	Deadline	Meeting	Deadline
19 December	5 December	13 Feb 2020	30 January 2020	2 April	19 March

Partnerships Scrutiny Work Programme.doc

Ffurflen Gynnig ar gyfer Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol Craffu	
ENW'R PWYLLGOR CRAFFU	
AMSERLEN I'W HYSTYRIED	
TESTUN	
Beth sydd angen ei graffu arno (a pham)?	
Ydi'r mater yn un o bwys i drigolion/busnesau lleol?	YDI/NAC YDI
Ydi craffu yn gallu dylanwadu ar bethau a'u newid? (Os 'ydi' nodwch sut rydych chi'n meddwl y gall craffu ddylanwadu neu newid pethau)	YDI/NAC YDI
Ydi'r mater yn ymwneud â gwasanaeth neu faes sy'n tanberfformio?	YDI/NAC YDI
Ydi'r mater yn effeithio ar nifer fawr o drigolion neu ardal fawr o'r Sir? (Os 'ydi', rhowch syniad o faint y grŵp neu'r ardal yr effeithir arni)	YDI/NAC YDI
Ydi'r mater yn gysylltiedig â blaenoriaethau corfforaethol y Cyngor? (Os 'ydi' nodwch pa flaenoriaethau)	YDI/NAC YDI
Hyd y gwyddoch, oes yna rywun arall yn edrych ar y mater hwn? (Os 'oes', nodwch pwy sy'n edrych arno)	OES/NAC OES
Os derbynnir y testun ar gyfer craffu, pwy fyddai arnoch chi eisiau eu gwahodd e.e. Aelod Arweiniol, swyddogion, arbenigwyr allanol, defnyddwyr y gwasanaeth?	
Enw'r Cynghorydd/Aelod Cyfetholedig	

Dyddiad	

Ystyried addasrwydd pwnc ar gyfer craffu

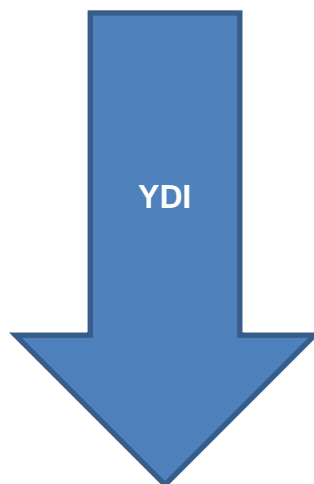
Ffurflen Gynnig / Cais a dderbyniwyd

(dylid rhoi ystyriaeth ofalus i'r rhesymau dros wneud cais)

Ydi o'n bodloni'r gofynion canlynol?

- **Diddordeb Cyhoeddus** – ydi'r mater o bwys i drigolion?
- **Effaith**– fedr craffu yn gael effaith ar bethau a'u newid?
- **Perfformiad** – ydi o'n wasanaeth neu faes sy'n tanberfformio?
- **Graddfa** – ydi o'n effeithio ar nifer o drigolion neu ardal ddaearyddol fawr?
- **Ailadrodd** – ydi'r mater yn destun craffu/ymchwiliad gan berson neu gorff arall?

Dim gweithredu pellach gan y Pwyllgor Craffu. Gellir ei gyfeirio at gorff arall neu ofyn am adroddiad er gwybodaeth.

- Penderfynu ar y canlyniadau a ddymunir
- Penderfynu ar gwmpas a swmp y gwaith craffu sydd ei angen a'r dull mwyaf priodol o graffu (h.y. adroddiad pwyllgor, ymchwiliad grŵp tasg a gorffen neu aelod cyswllt ac ati)
- Os penderfynir sefydlu grŵp tasg a gorffen, dylid penderfynu ar amserlen yr ymchwiliad, pwy fydd yn rhannu'r gwaith, beth yw'r gofynion ymchwilio, a oes angen cyngor arbenigol a thystion, a beth yw'r trefniadau adrodd ac ati.

Cabinet Forward Work Plan

Meeting	Item (description / title)		Purpose of report	Cabinet Decision required (yes/no)	Author – Lead member and contact officer
19 Nov 2019	1	Quarter 2 Performance Report on the Corporate Plan	To provide members with analysis about performance and progress against our corporate priorities	Tbc	Councillor Julian Thompson-Hill / Nicola Kneale / Iolo McGregor
	2	Library Strategy	To approve the draft Library Strategy	Yes	Councillor Tony Thomas / Liz Grieve / Bethan Hughes
	3	Strategic Planning Group – Proposed changes to Terms of Reference	To seek approval of changes to the Strategic Planning Group's Terms of Reference	Yes	Councillor Mark Young / Angela Loftus
	4	21st Century Schools Programme – Band B Proposals	To request Cabinet for approval of the revised Strategic Outline Programme for submission to the Welsh Government	Yes	Councillor Huw Hilditch-Roberts / Karen Evans / James Curran
	5	Gypsy and Traveller Site Provision	To discuss and approve Council owned sites for submission through the LDP process for Gypsy and Traveller accommodation (transit).	Yes	Councillor Mark Young / David Lorey / Angela Loftus
	6	Finance Report	To update Cabinet on the current financial position of the Council	Tbc	Councillor Julian Thompson-Hill / Steve Gadd

Cabinet Forward Work Plan

Meeting	Item (description / title)		Purpose of report	Cabinet Decision required (yes/no)	Author – Lead member and contact officer
	7	Items from Scrutiny Committees	To consider any issues raised by Scrutiny for Cabinet's attention	Tbc	Scrutiny Coordinator
17 Dec 2019	1	Contract Procedure Rules	To consider the reviewed contract procedures rules which will require adoption and form part of the council constitution	Tbc	Councillor Julian Thompson-Hill / Lisa Jones / Helen Makin
	2	Alternative Delivery Model (ADM) for various leisure related activities / functions	Approval of lease and sites	Yes	Councillors Booby Feeley & Julian Thomspson-Hill / Graham Boase / Siân Lloyd Price
	3	Ethical Code of Employment	To seek Cabinet approval of the Ethical Code of Employment	Yes	Councillor Richard Mainon / Helen Makin
	4	Finance Report	To update Cabinet on the current financial position of the Council	Tbc	Councillor Julian Thompson-Hill / Steve Gadd
	5	Items from Scrutiny Committees	To consider any issues raised by Scrutiny for Cabinet's attention	Tbc	Scrutiny Coordinator

Cabinet Forward Work Plan

Meeting	Item (description / title)		Purpose of report	Cabinet Decision required (yes/no)	Author – Lead member and contact officer
21 Jan 2020	1	North Wales Growth Bid Governance Agreement 2	To approve the governance arrangements in relation to the implementation of the growth deal	Yes	Councillor Hugh Evans / Graham Boase / Gary Williams
	2	Llangollen Business Improvement District (BID)	To agree to support the BID and delegate authority to the Corporate Director: Economy and Public Realm to cast the votes in respect of each of the Council's eligible rateable properties in the BID area	Yes	Councillor Hugh Evans / Mike Horrocks / Carolyn Brindle
	3	Finance Report	To update Cabinet on the current financial position of the Council	Tbc	Councillor Julian Thompson-Hill / Steve Gadd
	4	Items from Scrutiny Committees	To consider any issues raised by Scrutiny for Cabinet's attention	Tbc	Scrutiny Coordinator
18 Feb 2020	1	Finance Report	To update Cabinet on the current financial position of the Council	Tbc	Councillor Julian Thompson-Hill / Steve Gadd
	2	Items from Scrutiny Committees	To consider any issues raised by Scrutiny for Cabinet's attention	Tbc	Scrutiny Coordinator

Cabinet Forward Work Plan

Meeting	Item (description / title)	Purpose of report	Cabinet Decision required (yes/no)	Author – Lead member and contact officer

Note for officers – Cabinet Report Deadlines

<i>Meeting</i>	<i>Deadline</i>	<i>Meeting</i>	<i>Deadline</i>	<i>Meeting</i>	<i>Deadline</i>
<i>November</i>	5 November	<i>December</i>	3 December	<i>January</i>	7 January

Updated 23/10/19 - KEJ

Cabinet Forward Work Programme.doc

Progress with Committee Resolutions

Date of Meeting	Item number and title	Resolution	Progress
16 September 2019	5. Community Safety Partnership Annual Update 2018-2019	RESOLVED that the Committee, subject to the above observations and the provision of the requested information, either in written format or as part of North Wales Police's Chief Inspector for Denbighshire's presentation to the Council Briefing session in November 2019, endorse the Community Safety Partnership's performance during 2018-19 and its proposed activity plan for 2019-20.	Lead Member and officers informed of the Committee's observations and recommendation
	6. Annual Report on Safeguarding Adults in Denbighshire 1 April 2018 – 31 March 2019	RESOLVED that, subject to the above comments and observations: (i) the Committee receive the report and acknowledge the importance of a corporate approach to the safeguarding of adults at risk and the responsibility of the Council to view this as a key priority area; and (ii) that any charts included in future reports include actual numbers as well as percentage figures.	Lead Member and officers informed of the Committee's observations and recommendations
	7. Child and Adolescent Mental Health Services and Neuro-Development Services	RESOLVED that, subject to the above observations, the presentation on the Child and Adolescent Mental Health Services and Neuro-Development Services be noted and received.	Health Board representatives advised of the Committee's comments and observations

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag

Service:	Communities	Partnerships	Performance
Business Improvement & Modernisation – Alan Smith	Cllr. Andrew Thomas	Cllr. Mervyn Mile	Cllr. Hugh Irving
Communities & Customer Services – Liz Grieve	Cllr. Glenn Swingler	Cllr. Jeanette Chamberlain-Jones	Cllr. Hugh Irving
Planning, Public Protection & Countryside Services – Emlyn Jones	Cllr. Huw O Williams	Cllr. Christine Marston	tbc
Community Support Services – Phil Gilroy	Cllr. Rachel Flynn	Cllr. Jeanette Chamberlain-Jones	Cllr. Ann Davies
~~Facilities, Assets & Housing~~ ~~– Jamie Groves~~	~~Cllr. Graham Timms~~	~~Cllr. Emrys Wynne~~	~~Cllr. Geraint Lloyd-Williams~~
Education and Children's Services – Karen Evans	Cllr. Tina Jones	Cllr. Rhys Thomas	Cllr. Ellie Chard
Finance & Property Services – TBA	Cllr. Huw Williams (sub Cllr. Cheryl Williams)	Cllr. Peter Scott	Cllr. Martyn Holland
Legal, HR & Democratic Services – Gary Williams	Cllr. Anton Sampson	Cllr. Emrys Wynne	Cllr. Arwel Roberts
Highways, Facilities & Environmental Services – Tony Ward	Cllr. Brian Blakeley	Cllr. Gareth Davies	Cllr. Martyn Holland
Strategic Investment Group	Cllr. Huw O Williams	Cllr. Jeanette Chamberlain-Jones	Cllr. Huw LI Jones

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag